

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA
BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

ŞERMIN YAŞAR'IN ESERLERİNDE
EĞİTİM MESELESİ

Yeşim Nur KOÇ

TÜRKÇE EĞİTİMİ

Antalya, 2025

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

ŞERMİN YAŞAR'IN ESERLERİNDE EĞİTİM MESELESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yeşim Nur KOÇ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR**

**ANTALYA
2025**

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Şermin Yaşar’ın Eserlerinde Eğitim Meselesi” adlı bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Şubat,2025
Yeşim Nur KOÇ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yeşim Nur KOÇ ‘un bu çalışması 24.01.2025 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı **Türkçe Eğitimi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan :

Üye :

Üye (Danışman) :

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: ŞERMİN YAŞAR’IN ESERLERİNDE EĞİTİM MESELESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun 6 ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

26.02.2025
Yeşim Nur KOÇ

TEŞEKKÜR

Çalışmanın her aşamasında bana destek olan; çalışma disiplini ve kişiliği ile her zaman örnek alacağım, desteğini ve güvenini hep hissettiğim kıymetli danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR'a teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince fikirleriyle, bilgisiyle beni hep destekleyen Sayın Doç. Dr. Mevlüt GÜLMEZ'e ve tez savunma jüri üyesi Sayın Doç. Dr. Vesile ALBAYRAK SAK'a tezime değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen babam Ziya KOÇ, annem Nezahat KOÇ, kardeşim Ömer Özbey KOÇ'a teşekkür ediyorum.

Her zaman beni destekleyen ancak bunu şakalarıyla dile getiren abim Yiğit Can KOÇ'a sonsuz özlemle...

Yeşim Nur KOÇ
ANTALYA,2025

ÖZET

ŞERMIN YAŞAR’IN ESERLERİNDE EĞİTİM MESELESİ

Yeşim Nur KOÇ

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR

2025

Şermin Yaşar Türk edebiyatının önemli yazarlarından biridir. Eserleri çoğunlukla çocuk edebiyatı alanındadır, çocuk konuludur. Eserlerinin bu kadar çok okunmasındaki en büyük etkenlerden biri çocukların okurken kendilerini bulması “Aynı ben, bana benziyor, beni anlatıyor” gibi ifadeler kullanmalarıdır. Çocukların eğlenirken eğitilmesiyle ilgilidir.

Yazar, eserlerinde kültürde, toplumda, ailede çocuğa yönelik davranışları, çocuğa yaklaşımları, yetişkinlerin çocuk algısını, çocuğa bakış açılarını, çocuklara yükledikleri sorumlulukların farkında olup bu durumların çocuk açısından olumlu ve olumsuz katkılarını analiz edip kitaplarına yansıtmıştır. Bu kitaplar sadece çocuklar için değil ebeveynlerin, yetişkinlerin de okumasını gerektirmektedir. Böylece çocuklara karşı yaptıkları davranışlarını gözden geçirmelerine, çocukları anlamalarına, çocuk gözüyle olayları görebilmelerine katkı sağlayan eserlerdir.

Araştırmanın amacı Şermin Yaşar’ın kitaplarında bulunan eğitim meselesini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın örneklemini Şermin Yaşar’ın 15 çocuk kitabı oluşturmaktadır. Söz konusu kitaplar “Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı-Çıracık, Cingo: Ben İnsan Değil Miyim? Abartma Tozu, Bizimki, Cebimdeki Mandalina Ağaçları, Oh Ne Âlâ Memleket, Babaannem Geri Döndü, Hıhıcık, Pekicik, Dahacık, Lo, Para Ağacı, Cumhuriyet’in İlk Sabahı, Dünyanın En Önemli Öğrencisi” adlı eserleridir.

Eğitim meselesi, eserlerde bulunan unsurlardan ve alanyazın taramasında incelenen çalışmalardan hareketle “ailede eğitim, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, okulda eğitim, kurumda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, edebiyatın eğitime katkısı, eğitimde öğrenci” başlıklarında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, Eğitim, Şermin Yaşar*

ABSTRACT

THE ISSUE OF EDUCATION IN ŞERMIN YAŞAR’S WORKS

Yeşim Nur KOÇ

Master’s Thesis

Department of Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program

Thesis Manager: Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR

2025

Şermin Yaşar is one of the prominent authors in Turkish literature. Her works are mostly in the field of children’s literature and focus on child-related topics. One of the biggest factors contributing to the high readership of her works is that children find themselves in the stories, often using expressions like “That’s just like me, it resembles me, it tells my story.” Her works are concerned with educating children while entertaining them.

In his works, the author analyzes the behaviors towards children in culture, society, and family, approaches to children, adults' perception of children, their perspectives on children, and the responsibilities they impose on children, and reflects these situations' positive and negative contributions to children in his books. These books are not only for children, but also for parents and adults to read. Thus, they are works that help them review their behavior towards children, understand children, and see events through children's eyes.

The aim of the research is to reveal the issue of education in Şermin Yaşar’s books. The sample of the research consists of 15 children’s books by Şermin Yaşar. The books in question are “My Grandfather’s Grocer, My Grandfather’s Grocer-Apprentice, Cingo: Am I Not Human? Powder of Hyperbole, Ours, Tangerine Trees in My Pocket, Oh What a Great Country, My Grandmother is Back, Hıhıcık, Pekicik, Dahacık, Lo, The Money Tree, The First Morning of the Republic, The Most Important Student in the World.”

The issue of education is based on the elements found in the works and the studies examined in the literature review “education in the family, the relationship between education and tradition, the qualities a teacher should have in education, education at school, education in institutions, the relationship between education and technology, the relationship between education and the individual, the contribution of literature to education, and the student in education” based on elements found in the works.

Keywords: *Culture, Education, Şermin Yaşar*

İÇİNDEKİLER

DOĞRULUK BEYANI.....	i
İMZA KABUL FORMU.....	ii
BİLDİRİM.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Amaç.....	3
1.3 Önem.....	3
1.4 Varsayımlar.....	4
1.5 Sınırlılıklar.....	4
1.6 Tanımlar.....	4

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA.....	5
2.1 Ailede Eğitim.....	5
2.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi.....	5
2.3 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	5
2.4 Okulda Eğitim.....	6
2.5 Kurumda Eğitim.....	6
2.6 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	6
2.7 Eğitim ve Birey İlişkisi.....	6
2.8 Edebiyatın Eğitime Katkısı.....	7
2.9 Eğitimde Öğrenci.....	7
2.10 Şermin Yaşar'ın Hayatı	7
2.10.1 Şermin Yaşar'ın Eserleri.....	8
2.11 Alanyazın Taraması.....	10

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM.....	12
3.1 Araştırmanın Modeli.....	12
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	12
3.3 Veri Toplama Araçları.....	12
3.4 Veri Toplama Süreci.....	13
3.5 Veri Analizi.....	13

BÖLÜM 4

4. BULGULAR.....	16
4.1 Dedemin Bakkalı.....	16
4.1.1 Ailede Eğitim.....	17

4.1.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi.....	19
4.1.3 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	20
4.1.4 Kurumda Eğitim.....	21
4.2 Dedemin Bakkalı-Çırak.....	21
4.2.1 Ailede Eğitim.....	22
4.2.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi.....	23
4.2.3 Okulda Eğitim.....	24
4.2.4 Edebiyatın Eğitime Katkısı.....	24
4.3 Cingo: Ben İnsan Değil Miyim?.....	24
4.3.1 Ailede Eğitim.....	25
4.3.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	27
4.3.3 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	27
4.4 Abartma Tozu.....	27
4.4.1 Ailede Eğitim.....	28
4.4.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	29
4.4.3 Okulda Eğitim.....	30
4.4.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	31
4.4.5 Eğitimde Öğrenci.....	31
4.5 Bizimki.....	31
4.5.1 Eğitim ve Birey İlişkisi.....	32
4.6 Cebimdeki Mandalina Ağaçları.....	32
4.6.1 Ailede Eğitim.....	33
4.7 Oh Ne Âlâ Memleket	33
4.7.1 Ailede Eğitim.....	35
4.7.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	35
4.7.3 Okulda Eğitim.....	37
4.7.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	37
4.8 Babaannem Geri Döndü.....	38
4.8.1 Ailede Eğitim.....	39
4.8.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	41
4.8.3 Okulda Eğitim.....	41
4.8.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	42
4.9 Hıhıcık.....	42
4.9.1 Ailede Eğitim.....	42
4.9.2 Okulda Eğitim.....	43
4.9.3 Eğitim ve Birey İlişkisi.....	43
4.10 Pekicik.....	43
4.10.1 Ailede Eğitim.....	44
4.10.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi.....	45
4.10.3 Eğitim ve Birey İlişkisi.....	45
4.11 Dahacık.....	46
4.11.1 Ailede Eğitim.....	46
4.11.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi.....	47
4.11.3 Eğitim ve Birey İlişkisi.....	47

4.12 Lo.....	48
4.12.1 Ailede Eğitim.....	49
4.12.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	50
4.12.3 Okulda Eğitim.....	50
4.12.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi.....	51
4.13 Para Ağacı.....	51
4.13.1 Ailede Eğitim.....	53
4.13.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	55
4.13.3 Okulda Eğitim.....	55
4.14 Cumhuriyet'in İlk Sabahı.....	55
4.14.1 Ailede Eğitim.....	57
4.14.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	57
4.14.3 Okulda Eğitim.....	58
4.15 Dünyanın En Güzel Öğrencisi.....	58
4.15.1 Ailede Eğitim.....	60
4.15.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	61
4.15.3 Okulda Eğitim.....	62
4.15.4 Eğitimde Öğrenci.....	62
BÖLÜM 5	
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	63
5.1 Sonuç.....	63
5.2 Tartışma.....	64
5.3 Öneriler.....	65
KAYNAKÇA.....	66
ÖZGEÇMİŞ.....	69
İNTİHAL RAPORU.....	70

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.5 incelenen kitapların yayınevi, metin türü, sayfa sayısı, Piaget gelişim dönemi.....14

KISALTMALAR

Prof : Profesör

Yrd : Yardımcı

Öğr : Öğretim

Doç : Doçent

Dr : Doktor

s: Sayfa

CEO : Chief Executive Officer (üst dereceli yönetici)

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Eğitim, bireyleri çağın gerektirdikleri, toplumun istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmeyi amaç edinip var olan yeteneklerini, potansiyellerini ortaya çıkarmalarını aynı zamanda bunları en üst düzeyde kullanabilmelerini sağlamaktadır. Eğitim, toplumun var oluşunu sürdürebilmesi, toplumun kalkınmasını sağlayabilmesi, çağın ihtiyaçları doğrultusunda gelişme ve devamlılık sağlamak için önem arz etmektedir. Eğitim toplumun “kültürleme” sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Eğitim kültürün devamlılığını sağladığı için bir milletin varoluş mücadelesidir. Bu yüzden en önemli mesele eğitim meselesidir. Atatürk’ün de şu sözlerle dile getirdiği gibi “Terbiyedir ki, bir milleti ya hür, müstakil, şanlı, âli bir heyeti içtimaiye halinde yaşatır, ya da bir milleti esaret ve sefaletle terk eder.” buradan da anlayacağımız gibi bağımsız, özgür, kendi iradesiyle seçim yapıp karar verebilen, gururlu, değerli bir hayat yaşayabilmenin temelini eğitim oluşturmaktadır bu yüzden eğitim meselesine gereken önem verilir ve tam olarak anlaşılırsa diğer meseleler bu doğrultuda çözülür.

Sanatçı, içinde bulunduğu çağın sorunlarına sessiz kalmaz. Yaşadığı çağın sorunlarının farkında ve bu sorunların çözümü için çaba göstermektedir. Şermin Yaşar eğitim meselesinin önemini farkında olan ve günlük hayatta eğitimin kültürle ilişkili olduğu her detayı gözlemleyen, eserlerine yansıtan bir yazardır. Eserlerinde ailede eğitim, okulda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, eğitim ve gelenek ilişkisi gibi eğitim meselesinin birçok alt başlığını bulabiliriz.

Şermin Yaşar hakkında yapılmış tez çalışmaları şunlardır:

Sonnur Başar tarafından Doç. Dr. Erhan Akın danışmanlığında 2021 yılında, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde *Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Eğitimi Çerçevesinde Şermin Yaşar’ın Eserlerinin İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Çalışma üç bölüm olarak düzenlenmiştir. Birinci bölümde çocuk kitaplarında iç yapı ve dış yapı özellikleri, çocuk eğitimi, değerler eğitimi, Şermin Yaşar’ın hayatı ve eserleri başlıklarından oluşmaktadır. İkinci bölümde ise incelenen eserlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde dış yapı ve iç yapı unsurları bakımından eserler tek tek incelenmiştir. İç yapı unsurlarında tür, ana fikir ve tema, konu, plan, çevre ve zaman, karakterler, iletiler ve değerler, dil ve anlatım alt başlıklarında ele alınmıştır. Dış yapı unsurları kitabın künyesi, sayfa sayısı, kitabın boyutu ve ağırlığı, kapak ve cilt, harfler ve sayfa düzeni, yazım ve noktalama, resimler alt başlıklarında ele alınmıştır.

Ayşenur Dağ tarafından Doç. Dr. Dilek Ceran danışmanlığında 2021 yılında, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde *Şermin Yaşar’ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem durumu kapsamında tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde dış yapı ve iç yapı özellikleri, Şermin Yaşar’ın hayatı ve eserlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde incelenen eserlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde incelenen eserlerde bulunan iç yapı, dış yapı unsurları, eğitsel iletiler tek tek ele alınmıştır. Beşinci bölümde ise araştırma sonuç ve önerilerine yer verilmiştir.

Tülin Cebecioğlu tarafından Prof. Dr. Dursun Şahin danışmanlığında 2023 yılında, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Estetik Ölçütler Bağlamında İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm problem durumuna yer verilmiş. İkinci bölümde çocuk edebiyatının tarihsel süreci, edebiyat ve estetik ilişkisi, çocuk edebiyatı türleri ve türlere göre estetik ilişkisi, Şermin Yaşar'ın hayatı ve eserleri başlıklarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde incelenen eserler ve estetik değerler yönünden kullanılan ölçütlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde eserler, estetik ölçütler bağlamında değerlendirilmiştir. Değerlendirilen ölçütler; dış yapı özellikleri, ilgi çekici bir konu, akıcılık, evrensel insanlık ve ahlaki değerleri kazandırıcı nitelikte olması, çocuk bakışı, çocuğa görelilik, karşıtlık ve karşılaştırma, ritim, türüne uygunluk, mizah, söz sanatları gibi alt başlıklarla değerlendirilmiştir. Beşinci bölümde araştırmanın sonuç ve önerilerine yer verilmiştir.

Rumeysa Düz tarafından Dr. Öğr. Üyesi Rabia Yılar danışmanlığında 2023 yılında, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın amacı, problemler gibi unsurlara yer verilmiştir. İkinci bölümde değer kavramı, değerlerin özellikleri, değerler eğitimi yaklaşımları, değerlerin sınıflandırılması, Şermin Yaşar'ın hayatı ve eserleri alt başlıklarında ele alınmıştır. Üçüncü bölümde evren ve örneklem, veri toplama aracı gibi unsurlara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise incelenen eserlerdeki değerlere ilişkin inceleme adı altında sorumluluk, sevgi, yardımlaşma, saygı, adil olma, aile birliğinin önemi, misafirperverlik, dürüstlük, nazik olma, özgüven, çalışkanlık, temiz olma, fedakârlık gibi başlıklar altında incelenmiştir. Beşinci bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Dilek Evler tarafından Doç. Dr. Erol Aksoy danışmanlığında 2023 yılında, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde *Şermin Yaşar'ın Çocuklara Yönelik Eserlerinde Söz Varlığı* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın amacı, problem durumu, tanımlar gibi unsurlara yer verilmiştir. İkinci bölümde Şermin Yaşar'ın yaşamı ve eserleri, hakkında yapılan çalışmalar, Söz varlığı ve söz varlığı üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın süreci, verilerin analizine yer verilmiştir. Dördüncü bölüm bulgulardan oluşmaktadır. Atasözleri, deyimler, ikilemeler, pekiştirmeler, kalıp ifadeler, argo, terim, yabancı kelimeler başlıklarında ele alınmıştır. Kitaplarda bulunan bu başlıklar tek tek doğrudan alıntılarla gösterilmiştir. Beşinci bölüm sonuç ve önerilerden oluşmaktadır.

Nurhan Yeşildağ tarafından Doç. Dr. Veli Uğur danışmanlığında 2024 yılında, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde *Şermin Yaşar'ın Yetişkinler İçin Yazdığı Öykülerinde Psikolojik Travma* isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde travmanın oluşumu, travmatik yas, kadınların yaşadığı travmalar, çocukluk çağı travmaları ve bunların alt başlıklarına yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması, sınırlılıklar, Şermin Yaşar'ın hayatı ve eserlerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise bulgulara yer verilmiştir. Öykülerde öne çıkan travma sonrası tepkiler, travma şekilleri belirlenen öykülerde bulunanlar doğrudan alıntılarla ele alınmıştır. Sonrasında sonuca yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere yazar hakkında daha önce yapılan çalışmalarda eğitim konusu ele alınsa da “eğitim meselesi” başlığı altında bir çalışma yapılmamıştır. Eğitim meselesinin bir milletin varoluş mücadelesi olduğundan yola çıkarak bu yüzden Şermin Yaşar’ın eserlerinde eğitim meselesi incelenmiştir.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımlar hakkında bilgilerden oluşmaktadır.

1.1 Problem Durumu

Eğitim meselesi her an ve her dönemde önem teşkil etmektedir. Eğer eğitim meselesinin sorunlarının tam olarak farkına varabilirsek diğer sorunları çözebilmek için büyük bir adım atmış oluruz. Eğitim meselesi içinde bulunduğumuz toplumun var oluşunu, toplumun kültürünü etkilemektedir. Özellikle içinde bulunduğumuz kültürün eğitime yansımaları Şermin Yaşar’ın eserlerinde fazlaca görebilmekteyiz.

Şermin Yaşar günümüzde eserleriyle adından sıkça söz ettiren ve büyük bir okur kitlesine hitap eden, eğitimin öneminin farkında olan bir yazardır. Bu yüzden Şermin Yaşar’ın eserlerinde eğitim meselesi ele alınmıştır. Çocukların okurken kendini bulduğu, yetişkinlerin çocuklarla iletişimde ben de böyle davranıyorum zamanında bana da böyle davrandılar gibi ifadelerle okurları tarafından çok beğenilen yazardır. Bu durumu eserlerin baskı sayılarından anlamaktayız. Ailede eğitimde olduğu gibi kültüre ait unsurları en ince detaylarına kadar gözlemleyen ve bunları okura ulaştıran bir yazardır.

Bu çalışmada Şermin Yaşar’ın eserlerinde eğitim meselesi problem konusu edinilmiştir. Bu bağlamda 15 eser incelenmiştir.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın amacı yazdığı kitaplarla adından sıkça söz ettiren, çocuklara yönelik birçok eser kaleme alan Şermin Yaşar’ın eserlerinde eğitim meselesini ortaya koymaktır. Eğitim meselesi “ailede eğitim, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, okulda eğitim, kurumda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, edebiyatın eğitime katkısı, eğitimde öğrenci” başlıklarıyla ele alınıp eserlerdeki bu unsurların bulunması amaçlanmıştır.

1.3 Önem

Çocukların kendini ifade etme, yazma-okuma, Türkçeyi doğru kullanma gibi becerilerini geliştirecek nitelikli eserlerin neler olduğunun bilinmesi ve eser seçiminde anne-baba, öğretmen, eğitimcilerin doğru kaynaklara ulaşılabilmesi hususunda bu çalışma önem arz etmektedir.

Aynı zamanda “Dedemin Bakkalı-Çırak” eserinde etkinlik çalışmalarına da yer verilmiştir. Bu etkinlikler okurun etkin olmasını ve anlatma becerisinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. İçerisinde örnek çalışmalarda olduğundan aileler ve eğitimciler için örnek teşkil etmesi açısından bu çalışma eğitim meselesinin ele alınmasında önem arz etmektedir.

1.4 Varsayımlar

Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının “eğitim meselesini” yansıttığı varsayılmaktadır. Şermin Yaşar'ın incelenen eserleri genel bir çıkarıma varmak için yeterli varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırma; Şermin Yaşar'ın “Dedemin Bakkalı”, “Dedemin Bakkalı- Çırak”, “Cingo-Ben İnsan Değil Miyim?”, “Abartma Tozu”, “Bizimki”, “Cebimdeki Mandalina Ağaçları”, “Oh Ne Âlâ Memleket”, “Babaannem Geri Döndü”, “Hıhıcık”, “Pekicik”, “Dahacık”, “Lo”, “Para Ağacı”, “Cumhuriyet’in İlk Sabahı”, “Dünyanın En Önemli Öğrencisi” adlı çocuk kitapları ile sınırlı tutulmuştur. Ayrıca söz konusu kitapların ele alınıp değerlendirilmesinde eğitim meselesi ele alınırken “ailede eğitim, okulda eğitim, kurumda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, eğitimde öğrenci, edebiyatın eğitime katkısı” alt başlıkları ile sınırlı tutulmuştur.

1.6 Tanımlar

Eğitim: Bireyi çağın ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmeyi amaç edinerek doğrudan okul yoluyla ya da dolaylı olarak gelişimini sağlamaktır. Bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerini ortaya çıkarmasına katkı sağlar bu yeteneklerinden en üst düzeyde yararlanmayı hedefler. Toplumun beklentisi, zamanın koşulları doğrultusunda birey yetiştirilir.

Edebiyat: İnsanın duygu, düşünce, durum, beklenti ve isteklerini sözlü veya yazılı olarak ortaya koymasıdır. Edebiyat insanı her hâliyle bir bütün olarak benimser ve yansıtır. Edebiyat insanın içsel olarak kendini bulabildiği aynı zamanda kendini ortaya çıkardığı, kendini keşfedebildiği bir yazındır.

Çocuk: Bireyin dünyaya gelmesinden ergenlik çağının başlamasına kadar olan dönemi kapsar. Çocuk, küçük insan olarakta görülmekte bu yüzden bireyin çocukluğunu iyi geçirmesi iyi bir neslin var olmasını sağlayabilir.

Kültür: İnsanla var olan, gelecek nesillere aktarılan, zamanla değişebilen, insan yaşamı var oldukça varlığını koruyacak içinde insana ait birçok ögeyi bulunduran bir unsurdur. Kültür insanın benimsediği insana ait olan her şeyi kapsar; kıyafeti, dili, yemeği, ağız özelliği, mimarisi, müziği, kutlama törenleri, yas törenleri, misafirperverliği, edebi metinleri, müzik aletleri ve daha nicesinden oluşur insanın yaşamında kullandığı ve gelecek nesillere bıraktığı unsurdur.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Ailede Eğitim

Aile, kan bağıyla ya da evlilikle oluşan toplumu oluşturan bir kurumdur. Aile neslin, soyun devamını sağlamaktadır. Aile, bireyin temel ihtiyaçlarını karşılamasının yanında bireyin duygusal, zihinsel, psiko-motor gelişimini destekler. Bu gelişimin iyi yönde olması büyük önem taşır.

Aile toplumun çekirdeğidir. Toplumu ayakta tutan en temel yapı taşıdır. Bu doğrultuda ailede eğitim çok önemli çünkü ebeveynler çocukların ilk öğretmenleridir. Eğitim ailede başlayıp gelişmekte okulda bu gelişim ve değişim devam etmektedir. Ailede eğitim çocuğun okula gitmesi ile bitmez okul ve aile iş birliği eğitimin devamı için gereklidir. Aile çocuğuyla her zaman iletişim kurmalı, onu dinlemeli, anlamaya çalışmalı, çocuğun anlatmasına fırsat vermelidir. Çocuğun kendini keşfetmesi ve kendini tanımasına yardımcı olmalıdır. Çocuğun ilerde iyi bir yetişkin olup kendi kararlarını kendisinin verebileceği özerkliğe sahip olması yönünde desteklemelidirler.

2.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi

Gelenek, topluma ait olan bazı unsurların geçmişte ortaya çıkıp bu unsurlara saygı duyularak ve sahip çıkılarak günümüze aktarılacak gelmesidir. Toplumun benimsediği, korumaya çalıştığı bazı konularda eskiyi yaşatmaya çalışarak geleneği sürdürmelerini içerir. Yasal olarak yaptırım gücü olmasa da toplum içerisinde geleneğe yani alışkanlıklara kalıplaşmış davranışlara uymamak toplumda hoş karşılanmayabilir.

Eğitim ve gelenek ilişkisi eğitimde eski yöntem ve tekniklerin uygulanmasının geleneğe bağlı kalınarak sürdürülmesi ya da geleneğe bağlı kalmayıp eğitimi çağın ve bireyin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenerek sürdürülmesidir. Eğitimde beklenen yeni yöntem, teknik ve modeller doğrultusunda bireyin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak sürdürülmesidir.

2.3 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler

Öğretmen var olan bilgi, beceri, duygu, kültür, kişisel nitelik, tecrübelerini aktaran kişidir. Öğretmen sadece alan bilgisini değil her yönüyle öğrenciye aktarımda, öğretimde bulunur konuşma tarzı, giydiği kıyafeti, bakışı yeri gelir sabrı ile öğrenciye ders verir. Öğretmen toplumu oluşturduğunun bilincindedir. Öğretmen her yeni neslin kendisinin eseri olduğunun farkında bu doğrultuda bireyi geliştirmeyi hedefler.

Öğretmenler toplumda rol model olan kişilerdir. Eğitimin en temel unsurlarından biridir. Bu yüzden öğretmenin sahip olması gereken niteliklerde önem arz etmektedir. Öğretmen farklı görüşlere saygılı, dinlemeye istekli, kendini sürekli yenileyen, araştırmacı, anlayışlı, çağın gereksinimlerinin farkında olabilen bir birey olmalı ki öğrencilerinin bu doğrultuda gelişmesine yardımcı olabilmelidir.

Değişen toplum anlayışı ve çocuğun okulda eğitime daha erken yaşta başlamasıyla öğretmene düşen görev ve sorumluluk artmaktadır. Bu sorumlulukların arasında ailenin öğrenciden beklediği başarı her geçen gün artmakta olup bu başarıyı sadece öğretmenin oluşturduğu zannedilmektedir. Öğretmen bireyin gelişiminde öğrenci-veli-idare-öğretmen gibi bütün etmenlerin bir arada olması gerektiğinin farkında olup bu etmenlerin ortak bir çaba içerisinde

girmesiyle başarıyı artırabileceğinin farkındadır. Bu yüzden öğretmen iletişimi kuvvetli olmalı bu etmenleri ortak paydada buluşturabilmelidir.

2.4 Okulda Eğitim

Okul, öğretmen ve öğrencilerin bir araya geldiği öğrencilerin ihtiyaçları, toplumun beklentileri, çağın gerekleri doğrultusunda gelişen sosyal bir bağlamda ele alınan öğrenme-öğretme ortamıdır.

Okul, birçok unsurun ilişki içinde bulunmasını sağlar. Aile(veliler), öğrenci, öğretmen, idareciler (müdür, müdür yardımcısı), öğretim yöntem-teknikleri gibi unsurlardır. Bu unsurlar kendi içerisinde etkileşim ve iş birliği halindedir. Programlar, kazanımlar aynı da olsa her okul tektir. Sosyal öğrenme alanı kendine göredir, tutum, davranışlar okula hastır. Okulda kurallar ve düzen vardır ancak okul kurallardan ibaret değildir. Disiplinin yanında sevgi, saygı, hoşgörü gibi insani değerler temelini oluşturmaktadır.

2.5 Kurumda Eğitim

Eğitim, öğretimin okul dışında kurumlarda ele alınmasıdır. İstenen yönde birey yetiştirme amacı doğrultusunda sürdürülmekte ve bu doğrultuda ilerlemektedir. Bu kurumlarda toplumun ve bireyin gelişimine hizmet etmektedir. Bilim sanat merkezleri, halk eğitim, sanat galerileri, cami ve Kur'an kursları, müzeler gibi yerlerdir.

2.6 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi

Eğitimde kaliteyi artırma amacıyla teknoloji kullanılmaktadır. Bu açıdan eğitim-öğretimde kullanılan her türlü araç-gereçler teknolojinin parçasıdır.

Günümüzde yapılan çalışmalara ulaşmak, bilginin doğruluğunu veri tabanındaki kaynaklardan kontrol etmek, e-kitaplardan yararlanmak, çevrim içi sunumlara katılabilmek, çeviriler yapabilmek aynı zamanda yapay zekâ ile afişler, görseller, kitap tasarımları gibi birçok konuda yapay zekâ teknolojisi kullanılmaktadır. Bu yüzden eğitim ve teknoloji ilişkisi sistemli bir şekilde yürütülürse çağın bununla birlikte bireyin ihtiyaçlarını karşılamasını sağlar. Bilinçli ve doğru kullanımla maliyeti azaltmakta, erişimi kolaylaştırdığı için zaman tasarrufunu sağlamakta kâğıt israfını önlemektedir. Ancak günümüzde ekran kullanımı bilinçli bir şekilde sağlanmadığı için tablet, telefon, bilgisayar gibi teknolojik cihazlar bireyde ekran bağımlılığına, fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklarla birlikte eğitimlerini de olumsuz etkilemektedir. Ekran başında çok vakit geçirmelerinden kaynaklı daha sonrasında dikkatini toplayamama, sosyal ilişkilerde eksilme, yeme bozuklukları gibi sorunlara sebep olmaktadır. Eğer bilinçli ve doğru teknoloji kullanımı sağlanırsa eğitimde kaliteyi ve faydayı artıracaktır.

2.7 Eğitim ve Birey İlişkisi

Bireyin gelişimi, toplumun beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ile şekillenmektedir. Birey gelişime ve değişime ne kadar açık olursa eğitim o kadar hızlı gelişir. Eğitimle bireyin bağımsız olabilmesi amaçlanmalı kendi düşüncesine, anlayışına önem verilmeli ve kararlarını alabilecek fırsat sağlanmalıdır. Birey, toplumun devamlılığını sağlayacak kişi olduğunun bilincinde olmalı bu doğrultuda çaba göstermelidir. Eğitimde kendi gelişimini en üst düzeye çıkarmaya çalışmalıdır. Birey var oluşunu kabullenmeli ve kendini her yönüyle tanımalıdır.

2.8 Edebiyatın Eğitime Katkısı

Eğitimin ve edebiyatın ortak noktasını insan oluşturmaktadır. İkisi de insanın kendini tanımasına, kendini keşfetmesine yardımcı olmaktadır. Eğitim insanın yaşam mücadelesini, var oluş çabasını kolaylaştırmaya yardımcı olurken edebiyat bu yaşam mücadelesini, var oluş çabasını eserlere aktarır bunları gün yüzüne çıkartır.

Edebiyat ve psikolojinin ortak noktasını insan oluşturmaktadır. Edebi eserlerde karakterler insanı tüm yönleriyle yansıtmaktadır. Birey kendini bulmakta böylece empati yeteneği gelişmekte, yalnız olmadığının aynı duyguları hisseden bu duyguların farkında olan insanların olduğuna inanır. Bu eserler doğrudan yazarın yaşamı olmasa bile yazarın iç dünyasından izlere yer verir. Edebiyat ve psikoloji insanın her yönüyle var olduğunu kabullenir, benimser.

Edebiyat öğrencilerin duygu, düşünce, hayallerini zenginleştirmelerini, çocukların dünyayı tanımalarına, yeteneklerini keşfetmelerine ve kendi becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Edebiyat, tarih bilincinin gelişmesi, estetik duyarlılığın artırılması, kültürün aktarılmasına katkı sağlamaktadır bu yüzden eğitim ve edebiyat ilişkisi çok önemlidir. Bu doğrultuda eserlerde de edebiyat sayesinde eğitimin gelişimi sağlanmaktadır.

2.9 Eğitimde Öğrenci

Öğrenci, öğrenen kişi anlamına gelmektedir. Eğitimin en önemli unsurlarından birini oluşturur. Günümüzde benimsenen eğitim modeliyle öğrencinin aktif katılım sağlaması düşüncelerini özgürce dile getirebilmesi istenmektedir. Denemenin önemli olduğu, yanlış yapsa da bundan ders çıkarabilmesi, her şeyin kazanmaktan ibaret olmadığının öğrenciye aktarılması ve yansıtılması gerekmektedir. Öğrencinin sadece akademik başarısı dikkate alınmamalı öğrencinin sosyal, fiziksel başarılarının da çok önemli olduğunun bilincinde olunmalı ve bu doğrultuda davranılmalıdır. Öğrencinin motivasyonu artırılmalı ve ilgisini çeken konuda desteklenmelidir. Motivasyonu yüksek olan öğrenci konuyu öğrenmeye ve kendini geliştirmeye daha isteklidir. Öğrenci, öğrendiği bilgilerin neden gerekli olduğunu hayatında ne işe yarayacağını bilmek ister. Bilgilerin işlevselliğinin farkında olan öğrenci daha istekle ve ilgiyle dinleyecektir. Bu durum daha kısa sürede öğrenmelerine katkı sağlayacaktır.

2.10 Şermin Yaşar'ın Hayatı

Şermin Yaşar, Almanya'nın başkenti Berlin'de 1982 yılında dünyaya gelmiştir. Daha sonra ailesiyle birlikte Bilecik'in Kınık köyüne yerleşmiştir. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Ayla Kutlu'nun Roman ve Hikâyelerinde Yapı İncelemesi" adlı çalışması ile yapmıştır. Uzun yıllar reklam ve medya alanında çeşitli çalışmalarda bulunmuştur. Sosyal medyada "Oyuncu Anne" olarak tanınan yazar 2014 yılında "Başlarım Şimdi Anneliğe" adlı ilk kitabını çıkarmıştır. Çocuklarından aldığı ilhamla yazın hayatına başlayan sonrasında ulaştığı okurlarından da güç alarak yazmaya devam eden üretken bir yazardır. 2022 yılında Ankara'da Türkçe sözcüklerin, atasözlerinin, deyimlerin köklerinin nereden geldiğini anlatmak amacıyla Kelime Müzesi'ni açmıştır. 2024 yılında Anne Müzesi'ni açmıştır. Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik 20 eseri vardır. Günümüzde eserleriyle ve müzeleriyle çocuklar, yetişkinler tarafından çokça tanınan ve bilinen bir yazardır bu durumda sosyal medyanın da etkisi bulunmaktadır. Çocuklara yönelik

yazdığı kitaplar çok satanlarda sık sık yer aldığı ve popüler kültürün etkisiyle adından sıkça söz ettiren bir yazardır.

2.10.1 Şermin Yaşar'ın Eserleri

Yetişkin ve öykü kitapları:

Başlarım Şimdi Anneliğe (2014): Yazarın kendi annelik sürecinde yaşadıklarından yola çıkarak annelere tavsiye ve önerilerinden oluşan bilgilere yer verdiği kitabıdır.

Oyuncu Anne (2015): Çocuklarıyla oynadığı oyunlara yer vererek başka anne ve çocuklar da oynayabilsin, keyifli vakit geçirsin diye bu etkinliklere yer verilmiş eserdir.

Kötü Alışkanlıklara İyi Öneriler (2016): Çocuk yetiştirirken çocuğun sergilediği kötü alışkanlıkları gidermek ve ortadan kaldırmak için önerilerden oluşan eserdir.

Ev Yapımı Sihirli Değnek (2016): Yazar kendi deneyimlerinden yola çıkarak olumsuz durumlara karşı mücadele etmek, pozitif yaklaşabilmek, çözüm bulabilmek için önerilerde bulunduğu eseridir.

Oyun Takvimi (2017): Anne ve babaların çocukları ile vakit geçirebileceği her güne bir oyun olarak oyun takviminin oluşturulduğu eseridir.

Tarihi Hoşça Kal Lokantası (2017): İçerisinde 29 farklı öykünün yer aldığı kitabıdır. Hayat koşuşturmacasında fark edilmeyen, görülmeyen insanların bakış açılarını, yaşadıklarını ele almaktadır.

Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu (2019): İçerisinde farklı öykülerin yer aldığı öykü kitabıdır. Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu öyküsünde ölen kişilerin cenaze törenlerindeki fotoğrafları toplayan bu fotoğrafların arkasına kişilerle ilgili bilgiler yazan bunları koleksiyon haline getiren kişinin öyküsüne yer verilmiştir.

Gelirken Ekmek Al (2019): İçerisinde 18 öykünün yer aldığı öykü kitabıdır. Gelirken Ekmek Al öyküsünde yıllarca türlü sebeplerden ötürü ailesinden uzakta hapiste kalan bir adamın 16 yıl sonra eve gelebilecek olması eşini arayıp gelirken ne alayım? Sorusu üzerine eşinin “Gelirken Ekmek Al” demesiyle sonuçlanan hüznölendirici öyküdür.

Deli Tarla (2020): İçerisinde 16 öykünün yer aldığı eserdir. Deli Tarla öyküsünde aile ve toplum yapısının birey üzerindeki etkilerine yer verir.

Kalk yerine Yat (2021): 12 öyküden oluşan eseridir. Üniversiteden mezun olduktan sonra işsiz, evsiz kalmış birinin en sonunda bir ev kiralaması ve başından geçenler “Kalk Yerine Yat” öyküsünün içeriğidir.

Söyleme Bilmesinler (2023): Bir ailenin gerçek iç yaşantısını ele alıyor. Her karakterin bakış açısını tek tek yansıtarak onun gözünden olayları değerlendirme ve duygularını anlama fırsatı vermektedir.

Çocuk kitapları:

Çok Hayal Kuran Çocuk (2015): Çok hayal kuran çocuğun rüyasında da hayal kurmaya devam etmesi konu edinilmiştir.

Dedemin Bakkalı (2016): Yazarın kendi çocukluk döneminden unsurlara yer verdiği kitaptır. Bir çocuğun meslek arayışını ve aile ilişkilerine meslek arayışının yansımaya yer verilmiştir. Yetişkinlerin hayatında kendi fikirlerini, düşüncelerini hayata geçirmeye çalışan bir çocuğun yaşadıkları ele alınmıştır.

Dedemin Bakkalı- Çırak (2017): Dedemin Bakkalı eserinin devamı olan bu kitapta okurunda aktif olarak rol aldığı yazı çalışmalarından, etkinliklerden oluşan eseridir. Bu etkinlikler sayesinde okurun kendini tanımasına, kendi kararlarını almasına fırsat verilmiştir. Çocuklara hayal kurmaktan, kendi istediklerini yapmaktan vazgeçmemeyi öğütleyen bir eserdir.

Cesaret Sandığı Tilki Masaları (2017): 3 tilkinin yaşadığı bazı duygulardan kurtulup cesaretle atıldıkları maceralardan oluşmaktadır.

Uyuyor Musun? Tilki Masalları (2017): Anne ve babalarını gözleri kapalı olduğunu görünce uyuduklarını düşünen 3 tilki kardeşin masalıdır.

Garip Bir Kuyruk Tilki Masalları (2017): 3 tilki kardeşin farklı arkadaşlıklar kurabilmek için kendisine farklı bir kuyruk yapan tavşanla arkadaşlıklarına yer verilen masalıdır.

Cingo- Ben İnsan Değil Miyim? (2018): Doğum gününde hediye olarak bir çocuğun köpek istemesi ve sonrasında Cingo adındaki bu köpeğin macerası, eğitim süreci ele alınmıştır. Cingo kendini insan zanneden bir köpektir.

Kuş Masalları (2018): İçerisinde farklı masalların yer aldığı masal kitabıdır. Yedi ayrı dağda geçen yedi masal anlatılır. Masallarda dinlemenin, okumanın, anlamamanın önemi anlatılmak istenmektedir.

Abartma Tozu (2019): Çocuğun bir sabah uyandığında kasabada her şeyin birden değişmesi, coşutma salgınına yakalanması ve bunun nedenini bulmaya çalışması, sonunda sebebin abartma tozu olduğunu anlamasını konu edinen eserdir.

Bizimki (2019): Bir fasulye tohumunun başından geçenleri konu edinen hikâye kitabıdır. Yerinde hiç durmayan sürekli hareket eden fasulye tohumunun yaşadığı maceralar anlatılmaktadır.

Cebimdeki Mandalina Ağaçları (2020): Yetişkinlerin arasında kendine yer bulmaya çalışan bir çocuğun yaşadıkları anlatılır, kendine yer bulamazken cebinde unuttuğu mandalina çekirdekleri filizlenir ve kendi ağacını yetiştirmeye başlar.

Oh Ne Âlâ Memleket (2020): Okula gitmek istemeyen, okulun amacını, okulun neden olduğunu sorgulayan 4 çocuğun yaşadıkları ele alınır. Okulu ele geçirmeleri ve bütün yaşananların sonunda okulun neden gerekli olduğunu anlamaları konu edinilmiştir.

Babaannem Geri Döndü (2021): Yaramazlık yapan Çınar'ın ve babaannesinin yaşadıkları ele alınmıştır. Babaannesi, yetişkinlerinde bir zamanlar çocuk olduğunu hatırlaması için bir ders verir. Böylece yetişkinler çocuk olduğunu hatırlar ve Çınar'a daha hoşgörülü davranırlar.

Hıhıcık (2021): Ebeveynlerinin “hı, ıh, hıhı” dışında iletişim kurmadığı konuşmadığı bir evde büyüyen çocuğun okula başlayınca yeni kelimeler öğrenmesi ve anne, babasının da iletişim kurmasını sağlaması konu edinilmiştir.

Pekicik (2021): Anne ve babası tarafından her şeye “Peki” demesi için bu şekilde yetiştirilmiş bir kızın hayır demeyi öğrenmesi ve istemediği şeyleri yapmaması, kendi kararlarını verebilen bir birey hâline gelmesi konu edinilmiştir.

Dahacık (2021): Ailesi tarafından hep “Daha” iyisi beklenen bir çocuğun günün birinde kendisi için iyi olanın önemli olduğunu anlaması konu edinilmiştir.

Lo (2022): Okul çağı gelmiş, yaşadıkları maddi zorluklardan aynı zamanda ailesiyle düzgün bir iletişim kurma fırsatı olmadığından okula gitmek istediğini bir türlü anlatamayan bir çocuğun hikayesidir.

Para Ağacı (2022): Anne ve babası tarafından küçükken hiçbir şeyi kendisinin yapmasına izin verilmeyen bir çocuğun günün birinde ailesinin ondan beklenti içerisinde bulunması çocuğun harekete geçmek istemesi en sonunda birey olabilmesi konu edinilmiştir. Çocuğun kendi benliğini bulması sayesinde eserin sonunda meslek sahibi olduğuna her şeyin yolunda gittiğine yer vererek eser sonuçlanmıştır.

Cumhuriyet’in İlk Sabahı (2023): Cumhuriyet’in ilanı sürecini ve o sürece kadar yaşananları konu edinen bir eserdir. Eserde Meclisin açılışı, İstiklal Marşının ilanı, Cumhuriyetin ilanı gibi birçok önemli olaya şahit olan, şerbet satan bir çocuğun gözünden anlatılmıştır. Cumhuriyet’in önemini babası şehit olan bir çocuğun bakış açısıyla, Cumhuriyet’i sahiplenişine yer vererek anlatır.

Dünyanın En Önemli Öğrencisi (2024): Fikri Bey, üniversiteden mezun olmuş bir şirkette genel müdür, CEO, finans müdürü olarak çalışmaktadır. Fikri, kendisini herkesin Fikri Bey olarak çağırmasını istemektedir. Kendi varlığını ünvanlarıyla ve statüsüyle tanımlarken bir gün mektup gelir ve ortaokula geri dönmesi gerekir. Fikri Bey’in yeniden Fikri olma macerasına yer verilmiştir.

Biri Daha Var (2025): Çok bilinen masalların görünmeyen kahramanlarına yer vererek olayları farklı bakış açılarıyla yeniden anlatmaktadır. Kırk Haramileri ele alırken kırkı da kötü müydü? Sorusuna yer verir.

2.11 Alanyazın Taraması

Eğitim meselesi bağlamında yapılan çalışmalar incelendiğinde;

Esra Dinçay tarafından Yrd. Doç. Dr. Sabahattin Çağın danışmanlığında 2016 yılında, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde “*İsmail Gaspıralı’nın Edebi Eserlerinde Eğitim Sorunu*” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş ikinci bölümde ilgili yayın ve araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölüm yöntem dördüncü bölümde bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgularda eğitim unsuru “kadın eğitimi, çocuk eğitimi ve annenin rolü” başlıklarında ele alınmıştır. Kadın eğitimi eserlerde bulunan eğitim unsurlarından hareketle Müslüman kadınlar, Avrupalı kadınlar, Afrikalı kadınlar alt başlıklarında detaylandırılmıştır.

Neşe Uca tarafından Dr. Öğr. Üyesi Kenan Bulut danışmanlığında 2019 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde “*Ayla Kutlu’nun Hikayelerinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kız Çocuklarının Eğitim Sorunu*” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Dördüncü bölümde yer alan bulgular ve yorumlar kısmında eğitim sorunu, kız çocuklarının eğitim meselesi ele alınmıştır. Kız çocuklarının eğitim meselesi incelenen eserlerden hareketle detaylandırılıp 12 alt başlıkta incelenmiştir. Bu başlıklar “yoksulluk, erkek egemenliği, cehalet, kötü alışkanlıklar, kadının değersizliği, cinsel istismar, kötü yola düşme, şiddet, cinayet, intihar, namus, evlilik” şeklinde sınıflandırılmıştır.

İlknur Çakır tarafından Dr. Öğr. Üyesi Kayhan Şahan danışmanlığında 2021 yılında, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde “*Sevinç Çokum’un Romanlarında Eğitim Meselesi*” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten oluşmaktadır. İkinci bölümde Sevinç Çokum’un hayatı ve eserleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde eserlerde eğitim meselesi ele alınmıştır. Eğitim meselesini “eğitim ve bilim arasındaki ilişki, eğitim ve sanat arasındaki ilişki, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitim ve toplum ilişkisi, eğitim ve doğa ilişkisi, öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, ailede eğitim, ilk-orta ve yükseköğretimde eğitim” başlıklarında ele alınmıştır.

Mustafa Asım Ekmekçioğlu tarafından Prof. Dr. Mehmet Kırbıyık danışmanlığında 2023 yılında, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde “*Şükufe Nihal Başar’ın Hikaye, Roman ve Gazete Yazılarında Eğitim Meseleleri*” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten oluşmaktadır. İkinci bölüm edebiyat ve eğitim ilişkisi, Şükufe Nihal’in hayatı ve edebi kişiliği başlıklarında ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise örnekleme incelenen eserlerin neler olduğuna yer verilmiş. Dördüncü bölümde Şükufe Nihal’in eğitim anlayışı ve eğitim meselesi altında ele alınan başlıklar incelenmiştir. Eğitim meselesi “ailede eğitim, kadın eğitimi, edebiyatın eğitime katkısı, sanat ve eğitim, öğretmen, öğrenci, eğitim kurumları, yabancı dil eğitimi” başlıklarında incelenmiştir. Beşinci bölüm sonuç ve önerilerden oluşmaktadır.

Eğitim meselesi üzerine yapılan çalışmalarda başlıklar göz önünde bulundurularak ve Şermin Yaşar’ın eserlerinde bulunan unsurlarından hareketle eğitim meselesi “ailede eğitim, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, okulda eğitim, kurumda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, edebiyatın eğitime katkısı, eğitimde öğrenci” başlıklarında incelenmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve veri analizinden oluşmaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma yazılı metinler, eserler üzerinden eğitim meselelerini bulup, tespit etmeye yönelik doküman analizini içerdiği için nitel araştırma yöntemi uygulanacaktır. Nitel araştırma yaklaşımı analiz yöntemlerinden betimsel analiz uygulanacaktır. Betimsel analiz uygulanmasının sebebi belirlenen kaynakların özetlenip içerisindeki eğitim meselesi başlığı altında yer verilenlere göre sınıflandırarak tespit edilip bunların yorumlanmasını içermektedir.

Nitel çalışmalarda, doküman analizi sürecinde konu edinilen belgelerin var olan hacmi daraltılarak anlatılmak istenen özetlenir, çıkarılan sonuç, ana fikir, temel tanımlamalar, verilerin anlam derinliğine odaklanılarak problem durumu edinilen kısımlara yer verilir. Araştırmalar her yönüyle incelenerek ortaya konulur.

Betimsel analiz, farklı veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilen verilerin daha önceden belirlenen konu başlıklarına göre özetlenmesini, yorumlanmasını içeren veri analiz türüdür. Amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş, sınıflandırılmış ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır. Bunun için gerekli yerlerde doğrudan alıntılara da başvurmak zorunda kalabilir. İnceleme süreci sonunda araştırmacı tanımlamış olduğu bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılarak Şermin Yaşar'ın belirlenen eserleri okunduktan sonra eğitim meselesinin konu başlıkları doğrultusunda sınıflandırılmıştır. İncelenen eserler özetlenmiş, bulunan eğitim meseleleri yorumlanmıştır.

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Şermin Yaşar'ın “Dedemin Bakkalı”, “Dedemin Bakkalı Çıracık”, “Cingo-Ben İnsan Değil Miyim?”, “Abartma Tozu”, “Bizimki”, “Cebimdeki Mandalina Ağaçları”, “Oh Ne Ala Memleket”, “Babaannem Geri Döndü”, “Hıhıcık”, “Pekicik”, “Dahacık”, “Lo”, “Para Ağacı”, “Cumhuriyet’in İlk Sabahı”, “Dünyanın En Önemli Öğrencisi” adlı çocuk kitapları oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçları

İlk olarak araştırmanın örneklemini oluşturan Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları temin edilmiştir. Doküman incelemesi tekniği kullanılarak çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen veriler toplanmıştır. Şermin Yaşar'ın eserleri üzerine yapılan tez çalışmaları doküman incelemesine tabi tutulmuştur. Çalışmada eğitim meselesi üzerine yapılan tez çalışmalarından hareketle eğitim meselesi dokuz başlıkta ele alınmıştır. Bunlar “ailede eğitim, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, okulda eğitim, kurumda eğitim,

eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, edebiyatın eğitime katkısı, eğitimde öğrenci” başlıklarıdır.

Doküman inceleme yöntemi, araştırmanın veri toplama sürecini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, bulguların tespit edilmesi, sorgulanması, yorumlanması ve analizi olarak tanımlanabilir. Doküman incelemesi hem basılı hem de dijital ortamda bulunan çalışmaları incelemeyi, değerlendirmeyi kapsar. (Bowen, 2009).

Doküman inceleme yöntemi, belirlenen kaynakları sınıflandırmayı, incelemeyi, yorumlayıp analiz etmeyi, verileri değerlendirip çıkarıma varmayı sağlamaktadır.

3.4 Veri Toplama Süreci

Araştırmada öncelikle Şermin Yaşar’ın çocuk kitaplarından incelenecek olanları araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

İncelenecek olan eserler temin edilmiştir.

Eğitim meselesi ve Şermin Yaşar ile ilgili kaynaklara, tez çalışmalarına Yükseköğretim Kurulunun Tez Merkezi ve Google Akademik gibi internet sayfalarından yararlanılarak elektronik ortamdan bilgi edinilmiştir.

Belirlenen eserler tek tek okunup özetlenmiş ve incelenmiştir. Bu eserlerde bulunan eğitim meseleleri tespit edilmiştir. Eserlerde geçen eğitim meselelerinin yer aldığı bölümler doğrudan alıntılama yapılarak gösterilmiştir.

Eserlerde bulunan eğitim meselesi başlıklarını belirlerken daha önce yapılan akademik çalışmalardan yararlanılarak “ailede eğitim, eğitim ve gelenek ilişkisi, eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler, okulda eğitim, kurumda eğitim, eğitim ve teknoloji ilişkisi, eğitim ve birey ilişkisi, edebiyatın eğitime katkısı, eğitimde öğrenci” bu başlıklar altında incelenmiştir. Böylece Şermin Yaşar’ın eserlerinde eğitim meselesi belirlenmeye çalışılmıştır.

3.5 Veri Analizi

Çalışma kapsamında Şermin Yaşar’ın çocuk kitapları incelendiğinde eserlerde bulunan eğitim meseleleri belirlenmiştir. Verilerin incelenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada Şermin Yaşar’ın belirlenen çocuk kitapları tek tek incelenmiştir. Her eserde bulunan eğitim meselesi ayrı başlık altında ele alınmıştır.

Tablo 3.5 Araştırma kapsamında incelenen çocuk kitaplarının yayınevi, metin türü, sayfa sayısı, Piaget gelişim dönemi bilgisi verilmiştir.

Sıra No	Kitap Adı	Yayınevi Adı	Metin Türü	Sayfa Sayısı	Piaget Gelişim Dönemi
1	Dedemin Bakkalı	Taze Kitap	Öykü	200	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
2	Dedemin Bakkalı-Çıracık	Taze Kitap	Öykü	160	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
3	Cingo-Ben İnsan Değil Miyim?	Doğan Egmont	Öykü	189	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
4	Abartma Tozu	Taze Kitap	Öykü	160	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
5	Bizimki	Doğan Egmont	Masal	36	İşlem Öncesi Dönem(2-7) İşlem Öncesi Son Yılları 5-6 -7
6	Cebimdeki Mandalina Ağaçları	Doğan Egmont	Öykü	36	İşlem Öncesi Dönem(2-7) İşlem Öncesi Son Yılları 5-6 -7
7	Oh Ne Ala Memleket	Doğan Çocuk	Öykü	168	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
8	Babaannem Geri Döndü	Taze Kitap	Öykü	160	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
9	Hıhıcık	Doğan Çocuk	Öykü	40	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
10	Pekicik	Doğan Çocuk	Öykü	51	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
11	Dahacık	Doğan Çocuk	Öykü	40	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
12	Lo	Doğan Çocuk	Öykü	120	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
13	Para Ağacı	Taze Kitap	Öykü	152	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
14	Cumhuriyet'in İlk Sabahı	Kronik Kitap	Öykü	120	Somut İşlemler Dönemi(7-11)
15	Dünyanın En Önemli Öğrencisi	Taze Kitap	Öykü	160	Somut İşlemler Dönemi(7-11)

Araştırma kapsamında kullanılan eğitim meseleleri

- Ailede Eğitim
- Eğitim ve Gelenek İlişkisi
- Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler
- Okulda Eğitim

- Kurumda Eğitim
- Eğitim ve Teknoloji İlişkisi
- Eğitim ve Birey İlişkisi
- Edebiyatın Eğitime Katkısı
- Eğitimde Öğrenci

Şermin Yaşar'ın eserleri okunduktan sonra bulgular tespit edilmiştir. Önce eserin özeti, eserdeki eğitim meselesinin incelenmesi, anlatılmak istenenin açıklanması ve doğrudan alıntılama yoluyla eserde bulunan unsurlara yer verilmesiyle bulgular oluşturulmuştur.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde Şermin Yaşar'ın belirlenen çocuk kitaplarında içerdikleri eğitim meseleleri bakımından incelenmiş ve eserlerde yer alan eğitim meseleleri tespit edilmiştir. Tespit edilen unsurlar doğrudan alıntılama yoluyla eserlerden örnekler verilerek açıklanmıştır.

Araştırmaya Konu Olan Eserlerin Özetleri ve Eğitim Meseleleri

4.1 Dedemin Bakkalı

Yazarın kendi hayatından unsurlara yer verilmiştir. Çocukların yeniliklere, yaratıcılığa açık olduğu bununla birlikte ticari zekalarının kuvvetli olduğuna ancak yetişkinlerin bu durumun farkına varamadığına sürekli “Sen neden böylesin?” diyerek çocukların sıradan olması sadece düzeni sürdürmelerini beklemektedirler. Her şeye rağmen kendini geliştirmekten, üretmekten vazgeçmeyen bir çocuğun dedesinin bakkalında çırak olarak çalışması ve yaşadıkları konu alınır.

Özet:

Yetişkinlerin “Büyüyünce ne olacaksın?” sorusuna sürekli maruz kalan bir çocuğun kendine uygun meslek arayışı süreci konu edinilir. Bunun sonucunda dedesinin mesleği olan “bakkalcılık” mesleğini yapmaya karar verir. Bunun üzerine dedesine gider ve yaz tatillerinde “Bakkala çırak lazım mı?” der. Böylece çıraklık süreci başlar. Sürekli köşeyi dönmek ve daha çok para kazanmak için yeni üretim, yatırım planları dener. Çırak ilk zamanlarında boş kutuları ayırırken içinde bozuk paralar bulur. Dedesine söyler dedesi “Senin olabilir sonuçta sen buldun,” der. Çırak daha sonra hiç para bulamaz anlar dedesinin bilerek çok çalışsın diye para koyduğunu bunun üzerine çırak bakkaldan bir defter alır ve yetişkinlerle mücadele edebilmek için bir defter tutar. Defterin adı “Çocukların yetişkinlerle iletişimde dikkat etmesi gereken hassas konular” der. İlk madde yetişkinlerin çocuklara yaptıkları hataları anlasan da yine de yüzlerine vurmaman gerektir. Kahramanın diğer dedesi de kahvecidir. Biriyle sorun yaşadığında diğer dedesine gider. Çırak için günler güzel geçmektedir istediği kadar çikolata abur cubur yemektedir. Ancak bir gün dayısı bunu fark eder çöpün ağzına kadar dolu olduğundan anlar. Bunun üzerine çırak abur cubur çöplerini dışarıdaki çöp kovasına atar. Defterine yeni bir madde ekler maddede yetişkinlerin çocuğun bir şeyleri gizlemeye sevk ettiğine değinir. Markette gazoz, maden suyu, meyve suyu vardı içecek olarak ancak bir müşteri meyve suyu içmek istemediğini gazoz içecek kadar genç maden suyu içecek kadar da yaşlı olmadığını söyleyerek çıkar. Bu yüzden çırak yeni karışımlar denemeye başladı çünkü müşteri her zaman haklıdır ve memnun edilmelidir. Bir sürü şeyi denedikten sonra maden suyu ve vişne suyunu karıştırdığında çok beğenir. Gidip dedesine denetir. “Sen niye böylesin yavrum?” cevabını alır. Dedelerini ticaretten anlamamak ile suçlar. Sonra defterine yeni bir madde ekler. Yetişkinlere fikir verme en iyisini onlar bilir. Gün gelir vişneli soda çok satar o zaman görürler. Çikolata kutularının kapaklarının altına kalemle afiyet olsun yazar. Daha çok satılacağını hem de insanların mutlu olacağını düşünür istediği gibi olmaz. Müşteriler beğenmez kutu açılmış diye şikâyet ederler bunun üzerine dedesi yine söylenir. Deftere yeni maddesini ekler. Yetişkinlere nazik davranma, gün gelir bütün ekmeğe sürmelik çikolataların içinden afiyet olsun yazısı çıkar o zaman anlarlar. Maraş dondurmacıları gibi dondurma satmayı önerir. Dedesi

istemez. Fakirlere ucuz satıp zenginlere zamlı satmak ister hatta satar dedesi öğrenir, kızar. Yöresel ürünleri toplar çevresindeki kadınlardan ister markete koyar dedesi kızar. Yöresel ürünler çok değerlendirilince anlayacaktır. Düğün günleri çekirdek çok satılır kâğıttan külâh yapıp içine tartarak koyulur. Düğün günü hiç kimse istemeden hazırlık yapmak için önceden külâhların içine çekirdekleri koyar. Müşteriler yine rahatsız olur, itiraz ederler. Dedesi de git boşalt külâhları der. Boşaltır. Bir gün gelen müşteri “Başım ağrıyor,” der. Çıracık ilaç iç diyerek dedesinin ağrı kesici ilaçlarından verir tabii parayla. Sonra yine gelirler, romatizması olanda gelir gider anneannesinden romatizma ilacını doktor değiştirecekmiş deyip ilacı ister o ilaçları da satar. Böyle böyle para kazanırken bir gün bakkala doktor gelir o sırada ilaç isteyenlerde gelince durum ortaya çıkar. Doktor gerekli uyarıyı yapar. Almancılar köye geldiğinde çocuklarına doğum günü kutlaması yaparlar. Diğer çocukların çok hoşuna gider. Çıracık bunun üzerine kahveci dedesinin kahvede olmadığı bir gün bir arkadaşına bedava doğum günü kutlaması organize eder. İlk olduğu için bedava yapar sonrasında bu işi paraya dönecek ve köşeyi döneceğini düşünür. Ancak dedesi geldiğinde buna kızar ve bir girişimi daha son bulur. Böyle böyle küçük çıracık yeni fikirlerini dener bakkal dedesi ve çevresi bu fikirleri hem eleştirir hem de son verir. Böyle çocuğun her fikri hüsrana uğrayınca bakkal olamayacağını düşünür. Yeni arayışlarda bulunur. Mahallede kadın kuaförü yoktur. Bunun üzerine önce bebeğinin saçını keserek dener pek güzel sonuçlanmaz sonra bir kız arkadaşının saçını keserek dener yine güzel sonuçlanmaz. Bu hedefinden de vazgeçer. Her olumsuzlukta “Evladım, sen niye böylesin, sen kime çektin?” diye söylenirler. Artık kahramanımız çok yorulmuştur. Bütün bu olanlar üzerine kendine söz verir “Büyüyüp adam olacağım” diye ve çalışır. Üniversiteye gider. Yazar olur. Zamanında “Kime çektin sen?” diyenler “Aynı ben” demeye başlamışlardır. Yazarımız olanları unutmaz. Çünkü “Çocuk kalbi affeder ama asla unutmaz!”

Dedemin Bakkalı Eserinde Eğitim Meselesi

4.1.1 Ailede Eğitim:

Çocuklara sürekli “evladım sen niye böylesin, sen kime çektin,” gibi sözler kullanmak çocuğun kendisini yetersiz hissetmesine sebep olmaktadır. Çocuğun fikirlerine saygı duyulmalı, yaratıcı fikirleri desteklenmeli onu dinlemeli ve ona destek olunmalıdır. Aksi halde çocuk fikirlerini ailesiyle paylaşmamaya başlar.

Çocuklara şart koşularak onları kısıtlamaya çalışmak heveslerinin kırılmasına sebep olmaktadır. Y yapmak istediklerinden tamamen vazgeçmelerine yol açabilir. Onların deneyerek yanılarak keşfetmelerine izin verilmelidir.

Her ne olursa olsun hangi hayatı yaşarlarsa yaşasınlar aileler çocuklarını her durumda seveceklerini hissettirmeli ve davranışlarına yansıtmalıdır. Ağlayan bir çocuğa “kim bilir neler yaptı yine” yerine bu çocuk neye üzüldü, neden ağlıyor” diye sormak gerektiğini bilmeliler.

Çocuğa git bunu yap, şuraya git, camiye git gibi ifadeler demeden önce bunu isteyip istemediğini, buralara giderse onun için faydasının ne olacağı ne işe yarayacağını önce bilgisi verilmeli çünkü çocuk kendi hayatıyla ilgili kararlarını kendi alabilmeli, kendi düşüncelerini açıklayabilmelidir. Sırf anne babası diye çocuğuna söz geçirilmeye çalışılmaktansa kendi kararlarını alabilen, kendisi için doğru ve yanlış ayırt edebilecek çocuklar yetiştirilmeye çalışılmalıdır.

“Gözlerini patlata patlata olur olmaz her şeyde hemen “evladım sen niye böylesin, sen kime çektin” diye bağırmasından, ben konuşurken sürekli kaşını gözünü oynatıp beni susturmaya çalışmasından hiç söz etmedim.”(s.22)

“Bıraksan tüm gün uyuyacaklar...Şahsen benim başımda “Hadi yat da uyu artık” diye her gece söylenen bir annem olmasa hayatta uyumam.”(s.26)

“Neden böyle beyinsizce işler yapıyorsun sen evladım, kime çektin?” bakışıydı.”(s.44)

“O 50 gram isterse sen 100 gram tart, arada biraz helva koy, helvaya para alma...O zaman olmaz, o zaman kendini kötü hisseder, bir daha gelmez, bırak parasıyla alsın diyerek kafamı allak bullak etmişti.”(s.46-47)

“Bir yaz annem ve babam beni lunaparka götürdüler. Üç oyuncığa binme hakkı verdiler. Sinir oluyordum yetişkinlerin getirdiği bu kısıtlamalara. Ömrümde bir kere gelmişim, bırakın doya doya bineyim.”(s.55)

“Sırf annem ve babam oldukları için her dediklerini yapıyordum.”(s.57)

“Ağlaya ağlaya içeri koşarken arkamdan, “Ağladığına göre kesin suçlu” dediler. Ağladığına göre suçlu ne demek ya? Ağladığına göre çaresiz demek ki, ağladığına göre üzgün demek ki, ağladığına göre bir derdi var demek ki demek varken ağladığına göre suçlu nedir ya? Dünyanın en vicdansız ailesinin ortasına doğmuştum.”(s.65)

“Kaldır o etiketi çabuk. Kime çektin çocuğum sen?”(s.69)

“Anneme “Bakkalı koruyabilmem için karate öğrenmem gerekiyor. Beni karate kursuna gönderin” dedim. Ama o bu iki cümleyi “Karnım aç” diye duydu. Çoğu zaman böyle oluyordu, benim ağızımdan çıkan cümleler annemin kulağına başka türlü ulaşıyordu.”(s.71)

“Annelerin en büyük korkusunun çocuklarının aç kalması olduğuna emindim. Annem ne desem konuyu yemeğe bağlıyordu. Mesela aramızda şöyle diyaloglar geçiyordu. “Anne, ben büyüyünce belki yazar olurum.” Sen önce yemeğini ye de bakalım, yazarlık geri kalsın.”(s.72)

“Kendime zarar vermemden, kendimi yakmamdan korkabileceği, bunun için kızmış olabileceği aklımın ucundan bile geçmiyordu. Çocukken bu ihtimalleri göz önünde bulunduramıyorsun. Kabul edelim, çocukların olayların önem sırasını mantıklı bir şekilde sıraya dizmeyle alakalı ciddi bir sorunu var.”(s.111)

“Anneleri onlara taş kaynatıp içiriyor, taş. Hepsi aç çocukların...Sen varken yemiyorsun. Nankör! Ye yemeğini! falan diyordu...Evde çok üstüme geliyordu annem. Yemek ye, ortalığı topla, evi dağıtma, burnunu karıştıрма, bağırmadan konuş, beni dinle...”(s.122)

“Dedem gelmesin diye haber yollamış annemle. “Buna terbiye verin!” demiş. Çok kızdı annem, bir saat söylendi. “Terbiyesiz” dedi bana. Çok ağırıma gitti. Verseydin terbiyemi o zaman, annem değil misin, benim terbiyemi komşular mı verecek? diye bağırdım.”(s.129-130)

“Olur tabii yollarınız mı? Peki ben, benim fikrim? Benim düşüncelerim? Bakalım ben gitmek istiyor muyum? Allah’ım dede olmak ne keyifli iş ya! Herkesin adına karar verebiliyorsun.”(s.159-160)

“Annem: Kalk sofrayı kurmama yardım et! Kalk sofrayı toplamama yardım et! Şunu yapiver! Bunu yapiver! Şuraya şunu götürüver diye arka arkaya işleri sıralar. Eve gidersem onun elinden kurtulamam, o yüzden hiç gözüne gözükmüyorum.”(s.176)

“Yav bebek benim değil mi? diye çıktım. Seninse senin. Deli misin evladım? Niye böylesin sen? Böyle mi oynanır bebekle? N’apcaz bu saçları şimdi? Şu rezilliğe bakar mısın? Annen nerede?”(s.188)

“Ben şimdi anneme ne diyeceğim” diye ağlıyordu. Of Allah’ım neydi bu annelerden çektiğimiz?”(s.190)

“Evladım sen niye böylesin, evladım sen kime çektin, terbiyesiz misin...”(s.194)

“Ağlıyordum ben ve o, “N’aptın makasımı” diyordu. Annem, “O bebeğin hesabını soracağım ben sana” diyordu. Ağlıyordum. Bıkmıştım kendimden. Kime çekmişim ben? Neden böyleydin hakikaten?”(s.195)

“Hepsinin ağzı açık kalır. Görür onlar...Hani hep bana “sen kime çektin” diye çemkirip duruyorlar ya...İşte o gün sıraya girecekler. “Bana çektin, aynı bensin, bana çok benziyorsun” diyecekler. Bugün “bıktım senden” diyenler, o gün benim için ağlayacaklar...”(s.196)

“Bana zamanında “Kime çektin sen” diyenler şimdi “aynı ben” diyorlar. Hıu diyorum içimden, aynı sen. Olanları unuttum mu sandınız? Unutmam...Çocuklar asla unutmaz, büyüseler de unutmaz...”(s.200)

4.1.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi:

Yetişkinlerin yeniliğe, fikirlere, eleştiriye açık olmadığı dile getirilmektedir. Çocuklarla iletişimde nasıl konuşulması gerektiğini tam olarak bilmedikleri ve çocukların o anki bulundukları dönemle ilgili soru sorulmayıp ilerisi için “Büyüyünce ne olacaksın?” gibi ifadelerle sadece ileriye merak etmeleri çocukların sıkılmasına sebep olmaktadır. Çocukların sürekli bir an önce büyümesi gerektiği anlayışından vazgeçemeliler çocuğun içinde bulunduğu dönemi önemsemeli ve hoşgörülü davranmalılar bir zamanlar çocuk olduklarını unutmamalıdır.

Çocuklara yetişkinler işlerine geldikleri gibi sen büyüdün, sen küçüksün gibi ifadelerde bulunmaktan sakınmalı çünkü bu durum çocukların kendi ile ilgili şüpheye düşmesine sebep olmaktadır. Yeni bir şey denemek istiyor hemen “Sen küçüksün, yapamazsın” gibi ifadelerle çocuk köreltiliyor, hevesi kırılıyor ve üretmesi, denemesi engelleniyor. Çocuk deneyebilmeli başarısız da olsa çaba sarf etmesine izin verilmelidir.

Uslu çocuk anlayışından vazgeçilmeli “uslu çocuk nedir?” susup oturan, hiç konuşmayan, yerinden kalmayan çocuk uslu çocuk mu? Yani böyle olunca çocuk oluyor mu gerçekten? Çocuk denemek ister, sormak, öğrenmek, kendi duygu ve düşüncelerini yaşamasına fırsat verilmeli her şeyde engellenmemeli kendi bebeğinin saçını kesmek istiyorsa kesebilmeli onun

güzellik anlayışı için öyle daha güzel olabilir, güzel olmadığını düşünürse de kendi yaptı kendi sorumluluğunu alabilir.

“Büyüyünce ne olacaksın? Dostum bu bir yetişkin sorusudur. Eğer etrafında kendinden küçüklerle nasıl konuşulması gerektiğini bilmeyen yetişkinlerden fazlaca varsa, bu ve bunun gibi sorulara alırsan iyi edersin...Bu yetişkinlerin, çocuklarla nasıl konuşulması gerektiğine dair fikirleri yoktur.”(s.9)

“Zannederler ki, kendileri çok zekiler, bizler de işte hiçbir şeyden anlamayan zavallı insan yavrularıyız. O yüzden bize “nasılsın?” diye bile sormazlar...Okul nasıl? Kaça gidiyorsun? Büyüyünce ne olacaksın? Bu yetişkinlerin son sorusudur. Buradan öteye gidemezler.”(s.10-11)

“Yetişkinlerin çocuklara yaptıkları haksızlıkları, hataları görebilirsin. Yine de yüzlerine vurma. İnanmazlar...Bırak kendilerini dünyanın en zeki insanları sansınlar...”(s.21)

“Yaptıklarımızı gizlemeye, gizli işler çevirmeye bizi kendileri sevk ediyorlar. Sonunda bizi de kendilerine benzetecekler...”(s.28)

“Yetişkinlere fikir verme. Onlar her şeyin en iyisini bilir. Karışma işlerine.”(s.40)

“Yetişkinlere nazik davranma. Nezaketten zerre kadar anlamıyorlar. İstediklerini yap ve geç.”(s.44)

“Yetişkinlere paylaşmayı öğretme. Fakirler ağaç altında 50 gram zeytin yerken, zenginlere para, para, para diye birbirlerini yesinler.”(s.52)

“Yetişkinler çocukları başlarından savmak için laf değiştirirler.”(s.60)

“Her zaman zekasıyla övünen yetişkin milleti, aslında kafasını pek çalıştırmaz. Genelde olayların görünen taraflarıyla ilgilenir ve altında yatan nedenlere bakmazlar. O yüzden de çokça yanılırlar. Onlara gerçeği anlatmaya çalışma, anlamazlar.”(s.66)

“Bu yetişkinlerde yenilik, yaratıcılık, pratik düşünme diye bir şey yok.”(s.98)

“Su istiyorum. “Sen artık büyüdü, kendin al” diyorlar. “Kendi başıma yaşamak istiyorum” diyorum. “Sen daha küçüksün” diyorlar.”(s.129)

“Bu yetişkinler böyledir. Sana oyuncak bebek alırlar ama saçını kesemezsin, yüzünü boyayamazsın...Kimin koyduğunu bilmedikleri kurallarla yaşamaya fena halde alışmış zavallılar.”(s.187)

“Onlar yetişkin ama ben çocuğum. Benim hiçbir şey bilmediğimi sanıyorlar. Hiçbir şeye üzülmediğimi, işimin gücümün yaramazlık olduğunu sanıyorlar.”(s.196)

“Uslu uslu gidip sofraya oturdum...Tam da bütün yetişkinlerin biz çocuklardan beklediği gibi...”(s.197)

4.1.3 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmen işini sevmeli, sırf para, maaş için yapmamalı mesleğini, evet hayatını sürdürmesi gerekiyor ancak maddi olarak şikayetçi olsa da çocuk sevgisini, çocukların gelişimini görmenin onu manevi olarak iyi, huzurlu hissettirdiğini de dile getirmeli yoksa insanlar öğretmen zaten şikayetçi az kazanıyor anlayışına sahip olabilirler.

Öğretmen her yıl aynı konuları anlatsa da her yıl farklı öğrencilere anlatmaktadır. Her yıl yeniden başlamaktadır.

“Her yıl aynı dersi anlatıyor. Değişik bir şey yok.”(s.14)

“Çok şikayetçi. “Öğrenciyle uğraşmak zor iş” diyor. Ne zaman para muhabbeti olsa, “memurum ben” diyor. Demek ki iyi değil.”(s.15)

4.1.4 Kurumda Eğitim:

Kalabalık sınıflarda her öğrenciye vakit ayırmanın zorluğu dile getirilmekte ve bu durum öğrencinin sıkılmasına sebep olmaktadır. Öğretici, dezavantajlı ortamlarda ders vermek zorunda kalsa da fiziksel koşullara uyum sağlayarak öğrencilerin hepsiyle belli oranlarda ilgilenmeye çalıştığı dile getirilmektedir.

“İçerisi çok kalabalık olduğu için, eğitim gayet zayıftı ve hocanın seninle ilgilendiği anlar çok kısıtlıydı.”(s.160)

4.2 Dedemin Bakkalı-Çırak

Dedemin Bakkalı kitabının devamı olan Dedemin Bakkalı-Çırak kitabında bakkal artık kahramanımız Şermin’in eline geçmiştir. Dedemin Bakkalı kitabında her şeye rağmen üretmekten, denemekten, yaratıcı fikirlerinden vazgeçmeyen kahramanımız bu kitapta okuyucuya üretme, yazma, kendini anlatma okuduklarını günlük hayatta uygulama imkânı veren etkinliklere yer vermiştir.

Özet:

Çıraklık yaparken aklına gelen fikirleri hayata geçirir. Bu fikirlere yetişkinlerden destek bulamaz. Buna rağmen, denemekten, üretmekten vazgeçmeyen Şermin çocuklara da üretmekten, denemekten, hayallerinden vazgeçmemeleri gerektiğini söyler. Bu kitabı okurken bu yüzden etkinliklere de yer verir. Çünkü etkinlikleri yaparken çocuklar kendi duygu ve düşüncelerini yazacaklar. Kitap kimlik ile başlar. Çocukların öncelikle kendilerine yeni bir ad, soyadı, yaş, yaşadığı yeri yazmaları gerekmektedir. Tabii ki kendi istedikleri adı yazmalarını ister. Daha sonra yaşadığı bir olayı anlatır ve sıradaki etkinlikte bir metin yazmalarını ister. Bakkaldaki kuralları dedesinin koyduğunu bunun üzerine odası içinde çocukların kendi kurallarını koymasını ister. Gelecekteki kendilerine mektup yazmalarını ister. Gazetelerdeki haberler hep kötü olduğu için okumak istemediğini bunun üzerine kendi gazetesini çıkardığını ve etkinlik olarak da çocuklardan gazete yapmalarını ister. Çocukların kendileriyle röportaj yapmasını ister. Kalemde neler yapabileceklerini yazmalarını ister. Büyüklerin çocukken nasıl olduklarını sorup bunu yazmalarını ister. A4 kağıdından neler yapabileceklerini yazmalarını ister. Dilek ağacı olsa hangi dilekleri dileyebileceklerini yazmalarını, radyo sunucusu olsa kendi programını sunmak için metnini yazmasını ister. Bir gün uslu durması ve sonrasında ailesinin bu olanlara tepkisini yazmalarını, yetişkinlerde gördüğüm yanlış davranışlar diye bir liste

yazmalarını, biyografi, otobiyografi yazmalarını ister. Bir sürü etkinliğe yer verilir. Bu etkinlikler sayesinde çocuklar üretmeye, yazmaya, kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine imkân sağlanır.

Dedemin Bakkalı-Çırac Eserinde Eğitim Meselesi

4.2.1 Ailede Eğitim:

Anne-babalar çocukların hayallerine, hedeflerine değer vermeli onlara “sen doktor olacaksın” gibi ifadeler kullanmak yerine istediğin mesleği yap, yaparken mutlu ol önemli olan bu diyebilmelidir. Sürekli kural koymak yerine kurallarda çocuklar da dinlenilmeli ortak kararlar doğrultusunda bu kurallar alınırsa çocuk da uyarken bundan rahatsız olmaz ancak ebeveynler kendi başına karar alınca çocuklar buna uymak istememektedir. Çünkü etkin değıller bir fikir önermelerine fırsat verilmediğı için uygulamak istemeyebilirler. Yetişkinlerin sürekli “Ben senin yaşıdayken” gibi ifadelerle başlayan cümleler kurması çocukların sıkılmasına sebep olmaktadır artık o dönemde değıliz, sizin çocukluğunuzda değıliz şu anda ve günümüz şartlarında olduğumuzu yetişkinler kabullenmeli.

Sürekli çocuğa “Çok konuşuyorsun, yaramazsın” diye eleştirmek yerine iyi yönleri de söylenmelidir. Çocuklara verilen sözler tutulmalı özellikle kitap okursan seni dışarı çıkaracağım gibi sözler verildiğinde daha da dikkat edilmelidir. Çocuk istenilen davranışı yaptığı zaman karşılık olarak ödüllendirmeye gidilmişse çocuk bunu bekler ve karşılığını alamazsa hem sözlerini tutmadığı için ebeveynlere inanmamaya başlar hem de yaptığı şeyleri artık yapmak istemeyebilir. Tehdit ile çocukların sevdiği şeylerden mahrum bırakılmamalı bu ilerde çocuklarında tehditle size bir şey yaptırmasına sebep olabilir. Örneğın bana tablet almazsan yemek yemem gibi.

“Çünkü yetişkinler genelde çocukların hayallerine inanmazlar ve onları vazgeçirmeye çalışırlar. Mesela sen büyüyünce araba tamircisi olmak istiyorsundur ama onlar sana inatla “Aaa! Hiç olur mu, sen doktor olacaksın” derler ve sen onlara inanırsın.”(s.6)

“Bakkalda dedemin koyduğu kurallar vardı...Evde annemin koyduğu kuralları buraya yazmayacağım çünkü o zaman bu kitap, bir kitaptan çok bir ansiklopediye dönüşür.”(s.14)

“Ondan önce dedem geldi, tesbihini evde unutmuş. “Git al da gel!” dedi. Dedelerin istekleri hiç bitmez. Gidince anneanneme yakalandım. “Tavuklara yem at” dedi. Anneannelerin istekleri dedelerin isteklerinden beterdir.”(s.24)

“Annem “Amma çok konuşuyorsun, çenen hiç durmuyor” derken haklı galiba.”(s.39)

“Bakkal dedem adete bir süper dedeydi. Bense bütün kusurları üzerinde toplamış bir zavallı...Yani aslında öyle değıil tabii. Ama yetişkinlere göre öyledir. Kendileri mükemmeldir ve çocuklar hep hatalıdır. Her hata yaptığıında karşısına geçerler ve “Ben senin yaşıdayken...” diye başlayan cümleler kurarlar.”(s.44)

“Kendi kendime güldüğüm zaman babam hemen kızar ve “Kendi kendine gülüp durma, mühim olan insanları güldürebilmek” der.”(s.51)

“Çocuğum sen niye böylesin...”(s.63)

“Genelde herkes çok konuştuğumdan ve yaramazlığımdan şikayetçi...Beni görünce de refleks olarak “Ayy! Çok konuşuyorsun, ne yaramazsın!” diyorlar...Yine de bazen bu kadar eleştirilmek çok ağırıma gidiyor...İçimden bir plan yaptım, tamam dedim, bundan sonra konuşmayacağım. Usluyum.”(s.76)

“Bütün gün her istediklerini yaptım. Hiç soru sormadım, hiç karşılık vermedim, kalk demedikleri sürece yerimden hiç kalkmadım... Akşam olunca dedem bize geldi. “Bu çocuğun nesi var, kahroldum bütün gün, böyle mülayim çocuk mu olur? dedi. Annem, “Ne olursun eski haline dön yavrum benim” diye sarıldı bana.”(s.78)

“Gerçekleştiremeyeceğin sözler verme, derler. Ama bunu en çok kendileri yaparlar. Mesela ben olmayacak yerde olmayacak şekilde konuştuğumda, annem bana “Susarsan, seni lunaparka götüreceğim. Söz!” diyor. Ama o lunaparka bir türlü gidemedik.”(s.86)

“Ödevlerini zamanında yap, erteleme derler, ama kendi görevlerini hep ertelerler. Mesela bir şey istiyorum. “Tamam yavrum sonra alırız” diyorlar. Sonra? Ne zaman? Sonra yokk!”(s.86)

“Bakkalı ben idare ederim deyince annem “Sen en önce odanı topla” dedi. Onunla bunun ne alakası varsa artık...”(s.102)

“Ne biçim çocuksun sen?”(s.115)

“Sen böyle habire yaramazlık yapmaya devam edersen, bir daha masalı zor dinlersin!” dedi. Tehditleri hiç sevmem.”(s.138)

4.2.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi:

Yetişkinlerin çocukların hayallerini engelleyici tutumları olabileceği ancak çocukların her şeye rağmen hayallerinden vazgeçmeyip inanırlarsa hayallerinin gerçek olabileceğine değinilmiştir. Yetişkinlerin, anne-babaların çocukların eşyalarını izinsiz karıştırma huylarının olduğu örneğin odalarına izinsiz girmeleri gibi bunların çocuğun özel hayatına bir ihlal olduğuna değinilmiştir. Çocukların yaratıcı fikirlerine hoşgörülü yaklaşmalı ve dinlemeliler hemen kusur bulmamalıdır. Çocuklara yalan söylemeyin, insanların arkasından konuşmayın diyorlarsa önce bunu kendileri benimsemeli çocuklara rol model olduklarını unutmamalıdır. Çocuklardan beklediklerini kendileri yapmalı insanlar hakkında dedikodu yapmamalıdır ki çocuk bu davranışın yanlış olduğunu anlayabilmelidir.

“Bütün yetişkinler böyledir. Çocukların hayallerinde gözleri var ve bu yüzden onları engellemeye çalışıyorlar. Eğer onlara uyup hayallerinden vazgeçersen, sen de onlar gibi olursun. Ama eğer vazgeçmez ve hayallerinin peşinden gidersen, inan bana hepsi gerçek olur.”(s.7)

“Kendine yeni bir isim bul. Senin sen olduğunu sen zaten biliyorsun. Ama kitap birinin eline geçerse ki yetişkinler çocukların özel eşyalarını ele geçirip karıştırmaya bayılır senin sen olduğunu anlamasınlar.”(s.8)

“Çünkü bütün yetişkinler en çok çocukluğunu özler.”(s.16)

“Şu yetişkinler kabul etsinler artık, biz kesinlikle onlardan daha yaratıcı ve üretkeniz.”(s.82)

“Yetişkinler de hata yapar, hatta çoğu zaman bu hataların kendilerine söylenmesinden rahatsızlık duyarlar.”(s.84)

“Yalan söylemenin yanlış olduğunu söylerler, ama günde en az iki yalanlarını yakalıyorum. “Beş dakika sonra geliyor” derler, ama yarım saat sonra gelirler.”(s.85)

“İnsanların arkasından konuşmanın yanlış olduğunu söylerler. Ama eve misafir gelince sadece başkaları hakkında konuşuyorlar. Şimdi bu yanlış değil mi?”(s.86)

“Ama yetişkinleri bir türlü anlayamadım. Bir insan grubunun bir dediği öbür dediğini bu kadar mı tutmaz? İnsanlar kendi kendileriyle bu kadar mı çelişir? Mesela biri hakkında olumsuz bir şey söylediğimde hemen kaşlarını çatıp “İnsanlar hakkında konuşma!” diyorlar. Sonra bir bakıyorum, birer avuç çekirdek alıp “Eee? Sonra n’olmuş? E ama o zaten öyle biridir!” diye dedikodu yapıyorlar.”(s.142)

4.2.3 Okulda Eğitim:

Okulların kesin kuralları olduğuna yer verilmiştir. Kuralsız hiçbir yerin olmadığına değinilmiştir. Bu kurallar kısa, öz ve açıklayıcı olursa benimsenmesi kolaylaşır. Aksi halde “Zaten her yerde kural var uymasak ne olacak?” gibi bir duruma sebep olabilir.

“Bizim okulun da kesin kuralları var. Kuralsız yer mi olur?”(s.72)

4.2.4 Edebiyatın Eğitime Katkısı:

Kitapta etkinlik kısımları olduğu için biyografi, otobiyografi, röportaj, gazete gibi edebi türlerin nasıl oluşturulacağı ve bu türlerin özellikleri hakkında fikir sahibi olmaları sağlanıyor. Etkinlikleri okuyucularında yapması beklendiği için uygulama imkanları da olmaktadır.

“Herkes tok günlerinde canım çok sıkıldığı için dedemin yaptıklarını yapıyor ve gazeteleri baştan sona okuyordum. Ama gazeteler insanda yaşama isteği bırakmıyor.”(s.18)

“Gazetelerdeki röportaj bölümlerini okumayı çok seviyordum. Yani eğer birisi seninle röportaj yapıyorsa ya önemli birisindir ya da önemli bir şey başarmıştır.”(s.22)

“Ondan hayat hikayesini dinlemek istediğini söyle. Dinlediğin hikayeyi buraya yaz. Böylece onun kısa bir biyografisini yazmış olacaksın.”(s.88)

“Bir de otobiyografi var. Yani kendi hayat hikayeni yazmak...”(s.90)

4.3 Cingo: Ben İnsan Değil Miyim?

Cingo eseri kendi içinde bölümlerden oluşmaktadır. Olayları herkesin kendi açısından anlattığı, onu nasıl etkilediği, kendi fikrine yer verdiği bölümlerdir. Cingo kendini insan zanneden bir köpeğin macerasını anlatır. Cingo’nun sahiplenilmesi, eve alışması, eğitimi, âşık olması gibi süreçlere yer verilir.

Özet:

Can, ailenin tek çocuğudur. 11. yaş gününde ailesinden hiçbir şey istemez. Bu süreçte çok durgun fikirlerini belirtmez, derslere de pek katılmaz ailesi bu konuyla ilgili rehber öğretmenin Can'la görüşmesini ister. Can yalnız olduğunu ve bir kardeş istediğini söyler. Ailesi ise Can ile ilgilenirken zaten çok yorulmuştur ve başka çocuk düşünmemektedir. Can hemen diğer isteğini dile getirir bir köpek almak istediğini söyler. Ailesi bu konuya da pek sıcak yaklaşmazlar ancak öğretmeni Can için iyi olacağını dile getirince aile ikna olur. Can ve ailesi barınağa gidip yavru bir köpek sahiplenirler. Cin gibi bir köpek olduğu için adını Cingo koyarlar. Cingo daha tuvalet eğitimi bile almamıştır. Cingo yeni ailesine alışmaya çalışırken sürekli ortalığa tuvaletini yapar. Bu durumdan en çok Can'ın annesi Bingo rahatsızdır ancak onu çileden çıkaran durum kardeşinin düğün günü elbisesini giymiş, makyajını yapmışken Cingo'nun hastalanması ve onu veterinere götürdüğü zaman gerçekleşir. Cingo hasta olunca tuvaletini Bingo'nun üzerine yapar ve kıyafetleri kirlenir. Cingo'nun yaramazlıkları bununla bitmez. Can'ın babası Tango ile iş yerine gider. Ofisi birbirine katar. Bu sürecin böyle gitmeyeceğini anlayan Gocukoğlu ailesi Cingo'yu eğitim alması için okula gönderir. Bu eğitim iki ay sürer. Eğitim bitti ve artık Cingo çok uslu bir köpek olur. Tuvaletini tutabilen, gördüğü köpeklerle saldırmayan, ona verilmeyen yiyecekleri almaya çalışmaz. Gocukoğlu ailesi de bu durumdan çok memnundur. Taner ile ofise gittiği gün Cingo bir hırsız bile yakalar kahraman olur. Her şey yolunda giderken Cingo balkondan bakarken bir köpek görür ve âşık olur. Kendisi Golden Retriever olmasına rağmen âşık olduğu köpek Sayko adında iri yarı bir Sivas Kangalıdır. Görüşmeye başlar her şey yolunda gider lakin Sayko'nun sahibi emekli olunca Sivas'a taşınırlar. Cingo bu duruma çok üzülür. Aylar geçer yaz tatili gelir. Bingo sürekli Cingo'nun koktuğunu söyler ve bu durumdan rahatsızdır. Bingo'ya iyi geleceğini düşünerek köye giderler. Bingo'nun rahatsızlığı devam eder köyden dönünce hastaneye gider. Hamile olduğunu öğrenir. Gocukoğlu ailesi bu duruma çok sevinir. Cingo yalnız kalır Gocukoğlu ailesi sohbet arasında bebek olunca Cingo'nun evden uzaklaşması gerekebileceği ihtimalini konuşurken Cingo duyar ve evden kaçır. Gocukoğlu ailesi Cingo'nun yokluğunu fark edince ailenin dördüncü üyesi Cingo'yu bulmak için her yere kayıp ilanı asar.

Cingo: Ben İnsan Değil Miyim? Eserinde Eğitim Meselesi

4.3.1 Ailede Eğitim:

Çocuğun söylediği her şey reddedilmemeli eğer reddedilecekse çocuğa önce açıklama yapılmalı neden hayır olduğu anlatılmalıdır. Çocuğun sürekli yaptığı yaramazlıklar yüzüne vurulmamalı çocuktan sürekli şikâyet edilmesi onun sürekli olumsuz özelliklere değinilmesi çocuğun kendini değersiz ve yetersiz hissetmesine sebep olabilmektedir. İyi olduğu alanlarda söylenmeli önem verilmelidir. Aileler çocuklarını her koşulda onları sevdiğini hissettirmeli ve söylemelidir. Çocuk annem babam beni sevmez gibi bir kuşkuya düşmemelidir. Çocuklarını başkalarıyla kıyaslamamalı her çocuk uslu olacak diye bir kuralın olmadığı bilinmeli bu yüzden çocuklarına sürekli uslu ol, bak diğer çocuklar uslu uslu bekliyor gibi ifadelerde bulunmamalıdır. Baskı kurarak, tehdit ederek ya da mahrum bırakma yöntemiyle çocuğa bir şey yaptırılmaya çalışılmamalıdır. Bu yöntem uygulandıkça çocuklar aynı yöntemi size karşı uygulamaya çalışabilirler bana tablet almazsan okula gitmem gibi ifadelerde bulunabilirler. Çocuklara anlatılmalı bir durum onlar için olumsuzsa ve almaması gerekiyorsa reddetmeden önce bunlara değinilmeli reddettikten sonra da çocuğun ısrarı üzerine tavırdan hemen

vazgeçilmemelidir. Eğer hemen vazgeçilirse çocuk annem zaten hep böyle yapar önce reddeder gibi bir yaklaşımla her reddedilen şeyde ısrar etmeye devam etmesine sebep olur.

“Babamı ikna etmek zor olmadı, ama annem çok dirençli çıktı. Yaklaşık üç bin kez “Bir köpeğimiz eksikti,” dedi. Ortalama iki bin beş yüz defa “Ben sana zor bakıyorum yaa, ne köpeği? dedi. Kaç kere “Sizin dağınıklığınız bana yetip artıyor,” dediğini saymadım bile.”(s.10)

“Anne babalar çocuklarının uslu durmasını, sakın ve uysal olmasını isterler. Hatta içlerinde “Keşke şu çocuğun bir kapatma düğmesi olsa da arada kapatıp açabilsek” diye düşünenler bile vardır.”(s.12)

“Annem bütün gün evde, “Ne kadar sorumsuz bir çocuksun sen, çantayı ben topluyorum, yatağını ben topluyorum” diye söyleniyordu.”(s.20)

“Anne babaların tek istediği çocuklarının mutlu olmasıdır ya hani, öyle derler, baktım bir süre sonra bizimkiler de gülmeye başladılar.”(s.22)

“Beni oyuncak erkek bebeğini giydiren kızlar gibi giydirdi, saçlarımı taradı, papyonumu taktı. Aynanın karşısında dikilen çocuk kesinlikle ben değildim. On bir yaşındaydım, papyon nedir ya?”(s.30-31)

“Papyonumu çıkarttım ve “Eğer Cingo’yu veterinerine götürmezsek evde kalırım,” dedim. Ailemle bu şekilde pazarlık yapmayı sevmiyorum. Gerçekten. Yani bunu hiçbir çocuk sevmez, ama bazen bizi mecbur bırakıyorlar. Ayrıca bunları biraz da onlardan öğrendik. “Ödevini yapmazsan tabletinle oynayamazsın,” diyen bir anne babanın çocuğuydum. Onlar gibi davranıyordum.”(s.31)

“Bilemiyorum yaa, bana göre bunlarda kızacak bir şey yok gibi, belki de Tango’ya falan kızmıştır, öfkesini benden çıkarıyordur. Biliyorum, kesin öyle. Çünkü gözlemlediğim kadarıyla insanlar hep böyle yapıyor. Genelde başka şeylere sinirleniyorlar ama sinirlerini çocuklarından çıkartıyorlar.”(s.46)

“Çocukların güldüğü şeylere büyükler gülmüyorlar. Büyükler gülmek için kendi evlerinde yaşananlara bakmak yerine dizi izlemeyi tercih ediyorlar.”(s.69)

“Çünkü anneler, çocukları bunları yaptığında çocuklarına da kızarlar. Ama bu, çocuklarını sevmedikleri anlamına gelmez. Kimse inanmasa da ben Cingo’yu seviyorum.”(s.86)

“Ama siz benim herkes gibi olmamı istediniz. Farklı düşünen, farklı davranan, sıra dışı insanları kabullenemediğiniz gibi sıra dışı köpekleri de kabullenemediniz.”(s.109)

“Yaptığım iyi şeylerden hiç bahsetmezler. Ben de kendimi kötü hissederim. Bunu sadece bana değil, Cango’ya da yapıyorlar. Onlara göre Cango hiç yemek yemiyor, ödevlerini yapmıyor, odasını hiç toplamıyor, yaramaz çocuğun biri.”(s.121)

“Sürekli beni eleştiriyorlar Cingo, sürekli onların istediği şeyleri yapmamı bekliyorlar,” dedi Cango. “Bazen tok oluyorum ve yemek yemek istemiyorum. Karnımın aç olup olmadığına kendim karar veremez miyim? Buna bile annem babam karar veriyor...Sürekli benden

şikayetçiler...Yatağımı topluyorum aslında, sadece annemin toplamamı istediği gibi toplayamıyorum. Sürekli benim davranışlarımı eleştiriyorlar, kendimi işe yaramaz hissediyorum.”(s.121-122)

“Annemi ikna etmek zaman aldı. Sonunda kabul etti. Zaten hep böyleydi, genelde her şeye başta itiraz edip sonra yine dediğimizi yapardı.”(s.160)

4.3.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmen öğrencideki ruh hali değişikliğini gözlemlemeli ve fark edebilmelidir. Böylece öğrencinin sorunun ne olduğunu anlamaya çalışmalı, öğrenciyi dinlemeli böylece sorunun çözümü için ona yardımcı olmalıdır. Öğrencinin iyiliğini önemsemeli ve onun iyiliği için veli ile de iletişim halinde olmalıdır. Öğrencinin kendini ifade edemediği durumlarda yardımcı olmalı, öğrencinin sorununu aile ile de paylaşabileceği konusunda destek olmalıdır.

Öğretmen okula severek gelmeli ve severek geldiğini öğrenciye yansıtmalıdır. Yoksa öğretmenin severek gelmediği bir yere öğrencinin isteyerek, severek gelmesini sağlamakta zorluk çekebilir. Öğretmen öğrenciye rol model olduğunu unutmamalıdır.

“Aslında keyfim gayet yerindeydi ama okulda da mutsuzluğum öğretmenlerimin dikkatinden kaçmadı. Tam da istediğim buydu. Sonunda rehber öğretmen, annem ve babam birlikte aynı odaya kapanıp derdime derman aramaya başladılar.”(s.10)

“Rehber öğretmen bizimkilere bir evcil hayvan beslememin benim için aslında iyi olabileceğini söyledi...Öğretmenimiz de sanki kollarında bir yavru köpek varmış da bizimkilerin kucağına bırakmak için can atıyormuş gibi öyle içten anlatmaya başladı ki herkes ikna oldu.”(s.19)

“Annem bir öğretmen ve pazartesileri okula zor gidiyor. E öğretmen okula sevmeden giderse öğrenciler zaten severek gitmez.”(s.173)

4.3.3 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi:

Tablet başında bilinçsiz bir şekilde uzun süre vakit geçirmenin kişiyi olumsuz etkilediği ve sosyalleşmesine engel olduğuna değinilmiştir. Ekran başında uzun süre hareketsiz kalması fiziksel rahatsızlıklara da sebep olduğuna değinilmiştir.

“Eskiden bütün gün tabletle oynuyor, ödev yapıyor, boş zamanlarında da televizyon izliyormuş. Ben geldim de kendine geldi.”(s.24)

4.4 Abartma Tozu

Abartma Tozu eseri kendi içinde bölümlerden oluşmaktadır. Günümüz insan ilişkileri ve her şeyin abartılması konusu ele alınmıştır. İnsanların birden sağlıklı yaşam meraklısı olması ve bu doğrultuda sürekli sebze yemeleri bir anda vejetaryen olması, sınırsızca ihtiyaçları olmadığı halde alışveriş yapmaları, ekran bağımlısı haline gelmeleri ve yemek yemek gibi ihtiyaçlarını karşılamak için bile yerlerinden kalkmamaları, ileri seviyede temizlik takıntısına sahip olmaları bunun gibi her davranışın, tutumun, düşüncenin abartılarak yaşanması ile gelişen olaylar anlatılmıştır.

Özet:

Bir sabah kalktığında her şeyin birden değiştiğini görür. Anne babası sağlıklı yaşam diye saat altıda kalkıp spor yaparken, kahramanımızı uyandırmaya başlar o sırada artık vejetaryen olan anne-baba çimen suyu içip kendi yetiştirdikleri kerevizleri yer. Salgın gibi bir anda ortaya çıkan bu durum birinden diğerine derken tüm kasabaya yayılır. Bir tek kahramanımız kaldı normal o da bu salgının adını “Toplu cozutma” koyar. Çünkü her gün daha da abartır, cozuturlar. Annesi, babası, dedesi spor ile kafayı bozar dedesi gülle atmaya çalışırken daha sportif biri olacağını söyler. Kahramanımızın glütene alerjisi olduğu için buğday, yulaf, unlu mamul, ekmek falan yiyemez. Annesi sağlıklı yaşam için kahvaltıda süt ve yulafı karıştırıp yerken çocuk sadece süt içebilir. Babaannesini normalde güler yüzlü, cömert, kibar bir insanken bu değişimle birlikte paragöz, duyarsız bir insan halini alır. Okula gider orada da her şey değişir. Herkes çok gergindir. Okulun tek amacı soru çözmek olur. Teneffüsler ve öğle araları kaldırılır. Herkes sürekli test çözer. Yazın yaz okulu, kışın kış okulu, etütler, hafta sonu kursları derken tatillerde de okula giderler. Öğretmenler çok sinirli her konuşana geveze, hareket edene hiperaktif diyerek öğrencileri nitelendirip seni psikoloğa götürsünler diyerek yönlendirmeye çalıştıkları için çocukların gittikleri tek yer kurslar ve psikologlar olur. Kasabaya virüs gibi yayılan bu cozutma hareketi, her evde başka türlü yaşanır. Fikriye yengesi ise kafayı temizlik ile bozar. İtfaiyeci çağırıp eve girmeden önce herkesi yıkatıp öyle eve almaya başladı çocuklarını küvette bekletip yıkadıktan sonra bahçedeki çamaşır ipine, omuzlarından mandallar. Eşi araba tamircisi olduğu ve her gün kirlenir diye eşini eve almamaya başlar. Kasabadaki Çokal ailesi ise adının hakkını verip sürekli alışveriş halindeler, yeni eşya alıp bir ay sonra yenileyip yeniden alırlar. Sevgi Çoksever ailesinde ise Sevgi Teyze evdekileri çok sevdiği için onlara da aynı kıyafetleri giydirip herkesi koltuğa bantlar. Her şeyi böyle abarttıkça abartırlar. Fehmi abiye gider. Tablet bağımlısı olduğu için yerinden hiç kalkmadan tablete bakar yemek yemez, ihtiyaçlarını gidermeye kalkmaz sonunda hastanelik olur. Daha fazla dayanamaz bu karışıklığa ve Pis İşleri Bakanlığını arayıp yardım ister. Tevfik Kılıkırkyarar görevlendirilir ve onun sayesinde sorunu çözer. Meğer bütün bu sorunun sebebi kabartma tozuymuş kabartma tozunu üretirken sahibi “k” harfini söyleyemeyince abartma tozu olur. Kahramanımızda gluten tüketemediği için bu durumdan tek o etkilenmez. Sorunun kaynağını tespit eder ve abartma tozu üretimine son verirler. Böylece her şey eski haline döner ancak bu değişen Buğdaylı kasabasının yakınına Aşağı Buğdaylı kasabasını inşa eder ve her şeye yeniden başlarlar. Biri davranışını abarttığına ders olsun diye eski Buğdaylı kasabasına götürüp sonuçlarının neler olabileceğini gösterirler.

Abartma Tozu Eserinde Eğitim Meselesi

4.4.1 Ailede Eğitim:

Ailelerin çocuklarına ödevini yap, dersine çalış, test çöz, kitap oku gibi söylemlerde bulunup çocuğunun her anını planlaması çocuğa bir şey kazandırmaz. Eğer çocuğun gelişmesini istiyorsak ona sorumluluk duygusu kazandırmalı ve ne yapmak istediği konusunda onun seçimlerine yer vermeliyiz. Anne ve babanın asıl görevi çocuğu için plan yapmak değil çocuğunun kendi isteklerine, planlarına önem vermek ve bu doğrultuda onlara yardımcı olmaktır. Aile kendi isteklerini dile getirirken bunu baskı, otorite ve zor kullanarak değil kibar bir dille anlatmalıdır. Çocukların robot gibi her söyleneni yapacaklarını düşünmemeli, kendi kararlarını kendi alabileceklerinin farkında olmalılar.

Aile çocuğun başarılı olmasını isterken ondan olağanüstü yapılması mümkün olmayan şeyler istememeli. Çocuğunun yeteneği, ilgisi, hazırbulunuşluğu doğrultusunda başarılı olabileceğini

bilmeli. Ebeveynler her konuda başarılı olamazken, her konuda bilgi sahibi olamazken çocuklarından da bunu beklememelidirler. Beklemeleri halinde çocuk üzerinde baskı oluşturmalarına sebep olabilir. Ailenin çok işi olsa da çocuğunu dinlemeye vakit ayırmalı onlarla paylaşımda bulunmalıdır.

“Birsen’in yıllık, aylık, haftalık, günlük, saatlik ve dakikalık programını buraya yazdım. Niye? Çünkü bir annenin asli görevi çocuğuna ne zaman, ne yapması gerektiğini söylemektir.”(s.29)

Birsen de alacak biliyorum ama o yüzmede alacak. Dünya rekortmeni olacak benim kızım.”(s.31)

“Kimse olamaz ama Birsen kesin başarır. Ben ona boşuna mı Birsen ismini koydum? Bir sen başar, bir sen başar, bir sen başar! Kimsenin başaramadığını başaracak benim kızım.”(s.31)

“Eskiden az oynucağım vardı ama birlikte oynayabilecek bir annem babam vardı. Artık, odalar dolusu oynucağım vardı ama oynayacak kimsem yoktu. Ben uyurken eve gidip gelen babamın yüzünü unutmuştum.”(s.60)

“Çocuklar hiçbir şey yapmadılar. Ödev yapmaları gerekiyordu, ödevlerini de Sevgi Teyze yapıyordu. Masaya oturdu ve üç çocuğunun ödevini de sıra sıra yaptı.”(s.64)

“Annemin yanına gittim. Beni fark etmedi bile. Cep telefonunu çıkarttı ve internetten videolar izlemeye başladı.”(s.75)

“Sürekli bağıryorlar bize, sürekli ne yapmamız gerektiğini söylüyorlar. Bizim robot gibi olmamızı istiyorlar.”(s.95)

“Biz ne yaptık? Birsen’in çocukluğunu elinden aldık. Ona o kadar çok yükledik ki bu yükün altında ezilebileceğini düşünmedik. Birsen daha bir çocuk! Biz her şeyi biliyor muyuz da Birsen’in her şeyi bilmesini istedik?”(s.150)

4.4.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmenlerin güler yüzlü, anlayışlı olmasının önemine değinilmiştir. Okulun ve derslerin tek amacının test çözmek ve konu anlatmaktan ibaret olmadığı öğrencilerin keyif aldığı, eğlendiği, kendini huzurlu ve güvenli hissettiği bir ortamda eğitim almasının daha önemli olduğuna yer verilmiştir. Öğrencileri her söyledikleriyle hemen yaftalamamalıyız bir kere konuştuğunda geveze, dersten sıkıldığında sen hiperaktifsin psikologa git gibi sözlerde bulunmanın doğru olmadığı öğrenciyi anlamaya çalışmalı, sıkıldığında derse aktif katılmasını sağlamaya, sorumluluk vermeye çalışmalıyız. Böylece bir kalıbı öğrenciye yapıştırmaktansa onu anlamaya çalışırız.

“Öğretmenlerimiz neşelidir. Gülerek, eğlenerek ders yaparız. Ama içeriye girince mezarlığa girmiş gibi oldum. 32 mezar taşı ve bir servi ağacı! Kimsede çıt yok. Herkes kitapların üzerine gömülmüş harıl harıl test çözüyor. Kimse başını kaldırmıyor. Öğretmende başlarında dikiliyor.”(s.23)

“Terbiyesiz seni! Hiperaktifsin sen! Görmedim sanma. Deminden beri arkadaşlarınla konuşmaya çalışıyorsun. Yarın ailen okula gelsin, seni psikoloğa götürsünler...”(s.24)

“Bir kere çöp atmaya kalktım ki normalde hep kalkardım, bu sefer matematik öğretmeni, “Hey sen, hiperaktif! Otur yerine çabuk, yoksa okuldan atılırsın” dedi.”(s.25)

“Okulda sırasında kımlıdayan çocuğa, anında hiperaktif dediler. Sağa sola bakınana, Dikkat eksikliği var bunun” dediler. Konuşan geveze, konuşmayan içe kapanıktı. Robot gibi insanlara dönüştüler.”(s.27)

“Sonra öğretmenimi gördük yolda. Koluma yapıştı öğretmenim. Yürü okula, dedi. Yürü, çabuk! Sana öğretmem gereken şeyler var, çabuk! Zor kurtuldum elinden. Test çöz, kitap oku, ders çalış! diye bağırdı arkamdan ben kaçarken.”(s.99)

“Birsenler’e giderken yolda öğretmenimi gördüm. Aylar sonra bana ilk kez gülümsedi, sarıldık. “Seni, arkadaşlarını, birlikte oynadığımız oyunları, o neşeli derslerimizi çok özledim.” dedi. Ohh be, dedim. Sonunda! Test yok, eğlenerek öğrenebileceğimizi, hayatta her şeyin ödev ve ders demek olmadığını anladı öğretmenimiz.”(s.149)

4.4.3 Okulda Eğitim:

Okulda eğitimin sadece derslerden, test çözmekten ibaret olmadığı bilinmeli. Çocuklara satranç odası, drama sınıfı, dinlenme alanları gibi sosyal alanlar oluşturulmalıdır. Onların okul dışında da hayatlarının olduğunun bilincinde olunmalıdır. Bu yüzden ödev, kurs, etüt verirken hayatları okuldan ibaretmiş gibi davranılmamalıdır.

Okulun tek amacının konuları anlatmak ve konuların öğrenilmesi olmadığı tek başına bunların yeterli olmayacağı asıl önemli olanın hoşgörölü, saygılı, merhametli, anlayışlı insan olmak olduğu üzerinde durulmuştur.

“Zaten okula genelde olup bitenleri anlatmak için ve yeni şeyler olsun bitsin diye giderdim.”(s.22)

“Bu ne laubalilik? Bu ne aymazlık? Bu ne cehalet, sefalet, başıboşluk, serserilik? Bu ne haytalık? Bu ne haylazlık? Ders başlayalı iki dakika oldu!

Hocam babaanneme uğradım. İki dakika olmuş zaten, şimdi giriyorum.

Ne demek şimdi giriyorum? Arkadaşlarınla aradaki açığı nasıl kapatacağın? Onlar senden iki dakika öndeler.”(s.23)

“Normalde okul öğleden sonra ikide bitiyordu. O gün altıya kadar kaldık, Aç açına derse girdik ama kimse şikayetçi olmadı. Sınıf kıtlıktan çıkmış gibi test çözüyordu...Sonraki günlerde bahçeye çıkışlar yasaklandı. Zaten benden başka kimsenin çıkma isteği yoktu. Teneffüs zillerini kaldırdılar. Blok ders uygulaması getirildi...Eskiden hafta sonları okula gitmezdik, hafta sonu da gitmeye başladık. Hem de tam gün. Yazın yaz okulu, kışın kış okulu açtılar. Tatillerde de okula gider olduk.”(s.26)

“Sokaklarda bir tane bile çocuk yoktu. Gündüz hepsi okuldaydı. Akşamları da kurslara gidiyorlardı...Çocukların gittikleri tek yer, kurs ve psikolog oldu.”(s.27)

“Okulda her şey yolunda. Okula gidiyor, ders yapıyor, oyun oynuyoruz. Teneffüsler de eğlenceli, dersler de. Sıkıntı yok. Önce iyi insan olmamızı istiyor öğretmenlerimiz. Önce iyi, anlayışlı, güvenilir, saygılı insanlar olun, sonra meslek seçersiniz, bunlar her şeyden önemli diyorlar.”(s.159)

4.4.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi:

Tablet, telefon kullanımında belli bir sınır konulmazsa bu ekran bağımlılığına, fiziksel rahatsızlıklara sebep olmaktadır. Çocuğun anlamasını güçleştirmekte, dikkatinin dağılmasına, çevresinde gelişen olaylara duyarsızlaşmasına yol açmaktadır. Aileler günümüz teknoloji çağı olduğu için tablet kullanımına ne kadar erken yaşta başlanırsa o kadar fayda sağlanacağı gibi yanlış bir anlayışa inanmamalı. Önemli olanın bilinçli, farkındalık sağlanarak kullanılması olduğuna değinilmiştir.

“Fehmi abiyi odasında üç bilgisayar, iki tablet, bir cep telefonu, bir oyun konsolu ile oynarken buldum. Kulaklık takmış. Bir yandan hamburger yiyor, bir yandan da “Hadi be, hadi be” diyerek oyun oynuyordu. Seslendim, bağırdım beni fark etmedi. Bu nasıl dalmaksa ekrana, dünya yerinden oynasa Fehmi abi kımıldamayacak...Beyni uyuşmuş gibiydi.”(s.68)

“Fehmi abi donuk gözlerle dinledi beni ve hiçbir şey anlamadı. Ekrana bakmaktan uyuşmuştu artık. Ben oradan çıkarken yine ekrana kilitleti.”(s.69)

“Çocukların tabletle ne kadar erken tanışırsa o kadar başarılı olacağına inandılar.”(s.71)

4.4.5 Eğitimde Öğrenci:

Ders çalışmak, başarılı olmak mühim ancak hayatın bunlardan ibaret olmadığı bazen başarısızda olsak eğlenmenin, yarışmanın, denemenin, çabalamanın daha mühim olabileceği ve kişiyi daha çok geliştirebileceğinin farkında olunmalıdır. Önemli olan kazanamam diye denememektense, kazanabilirim kazanamazsam da denedim, çabaladım diyebilmek olduğunun farkında olunması gerektiğine yer verilmiştir.

“Öğretmenim, arkadaşım beni rahatsız ediyor. Vaktimi alıyor. Onun yüzünden derslerimden geri kalıyorum.”(s.24)

“Ders çalışmamız lazım, teneffüste test çözeceğiz. Oyalanma, eğer tembel bir öğrenci olacaksan bizimle arkadaşlık etme, dediler...Görmüyor musun kitap okuyoruz. Buraya eğitim almaya mı geldik, oynamaya mı? dediler ve önlerindeki en az biner sayfalık kitaplara döndüler.”(s.25)

“Çok çalışmam lazım, mühim olan yarışmak ve eğlenmek değil, kazanmak, diyor.”(s.33)

4.5 Bizimki

Bir fasulye tohumunun başından geçenler anlatılmaktadır. Yerinde hiç durmayan sürekli hareket halinde olan bir tohumdur. Kimseyi beklemeden kendi istediğini yapan içinde geldiği gibi davranan biridir. Kendi hikayesini kendi yazan biridir.

Özet:

Bizimki bir fasulye tohumudur. Herkes onun uslu durmasını beklerken “Bizimki” sürekli kımıldar durur. Üzerine çok toprak örtülmüş olsa da debelenir ve topraktan çıkmayı başarır. Bizimki daha sonra uzar bir fasulye filizi olur. Sarmaşık gibi uzattıkları ipe sarılır. Herkesten önce toplanıp paketlenir. Bizimki'nin olduğu fasulye paketini biri satın alır. Yemek yaparken

Bizimki kaynayan suyun içinden zıplar. Yere düşer oradan elektrik süpürgesiyle çöpe gider. Çöpten tekrar toprağa kavuşur. Toprakla yeniden kavuştuğunda bir sürü yeni hikayesi olur. Toprakta bir solucanın sırtına binip gezmeye çalışır.

Bizimki Eserinde Eğitim Meselesi

4.5.1 Eğitim ve Birey İlişkisi:

Birey kendinin farkında olmalıdır. Eğer herkesten daha önce bir şeylere sahip olmak istiyorsa bu doğrultuda sürekli çaba göstermeli asla pes etmemelidir. Durağan olmamalı sürekli gelişim ve değişim halinde olmalıdır. Kendi hikayesini kendi yazmalıdır.

“Herkes onlara uslu durmaları, beklemeleri, kımıldanmamaları gerektiğini söyler. Ama onların içinde “Hadi kımıl!” diyen bir ses konuşur.”(s.2)

“Tarlada güneşe ilk göz kırpan Bizimki oldu.”(s.5)

“Çuvalın içine bir sürü fasulye doldurdular. Bizimki ilk atlayan olduğu için en altta kalması gerekiyordu; ama o kımıldaya kımıldaya, hopyaya zıplaya en üste çıkmayı başardı.”(s.9)

“Yine de durduğu yerde duramadı Bizimki.”(s.13)

“Bizimki, toprakla tekrar buluştuğunda anlatacak bir sürü hikayesi vardı.”(s.28)

4.6 Cebimdeki Mandalina Ağaçları

Ada yetişkinler arasında kendine yer bulmaya çalışan bir kız çocuğudur. Ada’nın bir şeyler yapabilmek için izin istemesine rağmen sürekli annesi, babası, babaannesi, dedesi tarafından geri çevrilir. Bu durumdan dolayı canı çok sıkılan Ada, bahçe ile ilgilenmeye başlar bahçe artık adanın sorumluluğundadır.

Özet:

Ada canı çok sıkılan bir çocuktur. Ada’nın tek istediği birazcık işe yaramaktır. Annesi ev temizliği yaparken annesine yardım etmek ister, annesi “Sen şimdi süpüremezsın, ben yaparım.” diye geri çevirir. Ada ayakkabılarını boyayan babasına yardım etmek ister, babası “Sen şimdi üstünü batırırsın, ben boyarım.” diye Ada’yı geri çevirir. Çamaşır asan babaannesine yardım etmek ister geri çevrilir. Ablasına yardım etmek ister ablası da yardım istemez. Aslında Ada her şeyi yapabilir, yardım edebilir ancak kimse ona izin vermez. Ada sıkıntıdan patlarken bahçe kapısında dedesini görür. Dedesi alışveriş poşetleri ile eve girer. Ada dedesine sorar, “Poşetleri taşımaya yardım edeyim mi?” dedesi “Sen kaldıramazsın, ben taşıyorum.” der. Dedesi poşetten bir mandalina verip Ada’yı geri çevirir. Ada mandalinaları yemeye başlar ancak içinde çok fazla çekirdeği vardır yerken çekirdekleri elinde toplar tam o sırada annesi pencereden “Ada hadi sofraya.” der. Çekirdekleri çöpe atmayı unutan Ada mandalina çekirdeklerini cebine koyar. Ertesi gün, sonraki gün Ada’nın aklına çekirdekler hiç gelmez. Sonra bir gün Ada pantolonu tekrar giyer elini cebine attığında parmaklarının gıcıklandığını hisseder. Avucunun içinde minik bir fidan vardır. Ada bunun ne fidanı olduğunu bilemez ama gidip bahçeye eker. Ada her canı sıkıldığında bahçeye gidip fidanıyla ilgilenir, fidanını sever, onu sular. Ada çok heyecanlıdır. Kendi fidanına bakıp yabancı otlarını

temizlerken artık hiç boş durmaz. Ada her gün sabırla ağacına bakar ne ağacı olacağını bekler bir sabah uyandığında iki yeşil meyve görür. Ağacın dalında meyveler büyür, kızarmaya başlar onlar birer mandalınadır. Ada çok sevinir bütün ev halkı toplanıp hepsi ağaçtan mandalina yer tam çekirdekleri atacakken Ada “Sakın atmayın” diye bağıır. “Siz sadece çekirdek mi sandınız? Onların içinde kocaman mandalina ağaçları var.” Ada’nın canı artık hiç sıkılmaz çünkü o evin bahçıvanı olur.

Cebimdeki Mandalina Ağaçları Eserinde Eğitim Meselesi

4.6.1 Ailede Eğitim:

Ebeveynler ya da yetişkinler çocukların bir şeyler yapmasına engel oldukça bu durum çocukların kendine güvenmemelerine, bir şey başarabileceklerine inanmamalarına sebep olmaktadır. Anne-baba her zaman çocuğunun yeni şeyler denemesi kendi başına bir şeyler yapabilmesine fırsat sunmalı ve çocuğu bu doğrultuda desteklemelidir. Çocuğun mutfakta yardım etmesi, evi temizlemede yardım etmesine izin verilmelidir. Herhangi bir konuda çocuğun yapamayacağına inanılarak yardımcı olmasına izin verilmediğinde çocuğun kendisini başarısız olarak görmesine yol açmaktadır. Çocuk şöyle düşünebilir; hiçbir şey yapmama izin verilmiyor, herhangi bir konuda yardımcı olmama izin verilmiyor, ben gerçekten yapamaz mıyım? Çocuklar yetişkinlerin içerisinde kendini kanıtlamak kendine yer bulmak ister. Çocuğun başarma isteğinin ya da bir şeyler yapma isteğinin farkında olmalı ve bu doğrultuda çocuk desteklenmelidir.

“Ada’nın tek derdi birazcık işe yaramaktı evi süpüren annesine yardım etmek istedi. Annesi en şimdi süpüremezsin, ben yaparım hızlıca. Hadi sen odana gidip oyna, ayağımın altına dolaşma.”(s.3)

“Ada babasına yardım etmek istedi. Babası sen şimdi üstünü batırırsın Ada, ben boyarım hızlıca. Hadi sen odana gidip oyna, ayağımın altında dolaşma.”(s.4)

“Çamaşır asan babaannesi ile yumurtaları soyan ablası da Ada’nın yardım teklifini kabul etmediler.”(s.5)

“Oysa Ada’da evi süpürebilirdi, ayakkabıları boyayabilirdi, yumurtaları soyabilir, çamaşır asabilirdi ama kimse ona izin vermedi.”(s.6)

“Dedesine “Poşetleri taşımana yardım edeyim mi?” Dedesi sen kaldıramazsın Ada, ben taşıyım hızlıca dedi.”(s.10)

4.7 Oh Ne Âlâ Memleket

Şermin YAŞAR bu kitabını pandemi sebebiyle “2020 yılı baharını arkadaşsız, sokaksız ve okulsuz geçirmek zorunda kaldığı için dünyadan şahane bir bahar alacağı olan; dünyaya şahane baharlar yaşatacak tüm çocuklarıma” diyerek çocuklara armağan ediyor.

Okulu sevmeyen, okulun neden olduğunu sorgulayan bir grup çocuğun okulu istedikleri gibi yönetmesiyle birlikte gelişen olaylar anlatılıyor. Okulu yönetme işinin sonunda okulun gerekliliğini, önemini, neden olduğunu anlarlar ve okulu sevmeye başlarlar.

Özet:

Emre, okulu sevmeyen bir çocuktur en yakın arkadaşları da öyle EKER (Emre, Kerem, Elif, Reco) adında grupları vardır. Okul neden var neden gitmeleri gerekir hep bu sorunun cevabını aramışlardır şöyle düşünürler. 1. sınıfta okuma yazmayı öğrendiklerini, okuma yazmayı ilerlettiklerini ve toplama çıkarmayı da yapabildiklerini yani onlara göre artık okula gerek yoktur. Cevabını aradıkları diğer soru müdür şimdiye kadar okul müdürünü hiç gören olmaz, müdür erken saatlerde gelir ve okul kapandıktan sonra gider. 23 Nisan kutlama töreni için okul müdürünün, müdür yardımcısının yerine öğrenciler geçecektir. Bunun için bir yarışma düzenlenir, 23 Nisan için Atatürk'e teşekkür mektubu yazılması en iyi yazan 4 kişilik grup törene katılacaktır. Bu yarışma EKER grubunun çok dikkatini çeker çünkü hem okuldan uzaklaşma şansları var hem de okul müdürünü görme fırsatları var. Mektubu yazarlar ve yarışmayı Eker grubu kazanır. 23 Nisan günü gelir grubun üyeleri kravat takar takım elbise giyer.

Okula giderler müdürü görürler ve müdür insana benzemektedir. Çocuklar çok şaşırır çünkü onun korsana ya da canavara benzediğini düşünmüşler. Talihsizlikler olur müdür rahatsızlanır ve hastaneye kaldırılır. Okulun görevlisi ile okulda kalan çocuklar müdürün rahatsızlığının sebebini öğrenir. Müdürün çok nadir görülen güneşe çıktığında rahatsızlanma hastalığı var. Bu yüzden güneş doğmadan gelir ve güneş battıktan sonra okuldan ayrılır. Okulun müdürü Emre, müdür yardımcısı da Eker grubunun diğer üyeleri olur. Şimdiye kadar şikâyet ettikleri birçok şeyi okulda değiştirme şansları vardır.

Bir napçaz (ne yapacağız) anketi yaparlar ve çocukların istekleri doğrultusunda hareket ederler öğrencilerin çok fazla isteği vardır düzenleme getirmektense kökten bir çözüm olarak okulu tamamen kapatmaya karar verirler ve okulu kapatırlar ancak 2-3 gün geçer sonrasında çok sıkılırlar bu yüzden okulu tekrar açmaya karar verirler. Bu sefer de istekleri tek tek yerine getirirler.

Dersler 10 dakika teneffüsler 50 dakika olsun dediler denediler istedikleri gibi sonuçlanmaz çünkü çocuklar ikinci üçüncü günün sonunda yorgun düşerler ve bayılanlar olur. Aynı zamanda çocuklar öğrendikleri bilgileri bile unutmaya başlamışlardır en basit işlemleri bile yapamazlar ya da alfabenin kaç harf olduğunu bile hatırlamamaya başlarlar. Okulda abur cubur günü yaparlar. İstedikleri yiyeceği getirirler ama oh ne ala memleket olmamıştır. Çünkü içlerinde hastalananlar, bayılanlar, zehirlenenler olmuştur. Okula hayvanlarını getirmeyi denerler. Yine oh ne ala memleket olmamıştır. Okula pijamalarıyla ve yataklarıyla gelirler yine olmaz. Öğretmenler öğrenci, öğrenciler öğretmen olur. Yine olmaz. Sınıfa ayakkabılarını çıkararak girerler yine olmaz. Tabletleri ve telefonları serbest yaparlar ama bu sefer de hiçbirinin yüzüne bakmaz bundan da rahatsız olurlar yine oh ne ala memleket olmamış olur. Bir türlü istedikleri olmaz.

Sonrasında okulun, kuralların, derslerin neden olduğunu anlarlar. 1.sınıf öğrencisiyle 7.sınıf öğrencisi arasında fark kalmaz. İstifa mektubu yazarlar. Emre üzülmeye istifa mektubunu okur hatalarını anlarlar.

Bir gün okula bir kadın gelir köpeğiyle bir de kuşu vardır. Kadın veli değildir öğretmen de değil bu gelen okulun yeni müdürü çıkar. Adı Ş daha önceki hiçbir öğretmene, müdüre benzemektedir onu farklı kılan yetişkin olmasına rağmen hala çocuk ruhlu olması çocuk kalabilmesidir. Çikolata sever, tableten oyun oynamayı sever, hayaller kurmayı sever çok farklıdır. Okulda gerçekten bir şeyler değişir. Öğrenciler artık okula severek gidip gelmeye başlar. Emre bile kendine şaşırır. Okul tatil olacağından sadece cumaları üzülmür. Ş'den

bahsedecek olursak onu bu kadar etkili ve önemli kılan şey hala çocuk ruhlu olmasının yanında çocukları gerçekten çok sevmesi olması onları çok sevince zaten her şey oh ne âlâ memleket olur.

Oh Ne Âlâ Memleket Eserinde Eğitim Meselesi

4.7.1 Ailede Eğitim:

Ailenin çocuğuna bir şeylerin nedenini açıklamadan sürekli dayatmaya çalışması, sürekli tekrarlayarak, çocuklarına ellerini yıkadıklarında, yemeklerini yediklerinde bile güvenmeyip onları kontrol etmeye çalışmalarının çocuk için olumsuzluğa sebep olduğuna yer verilmiştir. Çocuklara bir şeyi yaptırmadan önce onlara nedenini, sebebini açıklarsak daha istekli bir şekilde yapabileceklerinden bahsedilmiştir.

“İsmi Ferhat ama biz ona “Reco” diyoruz. Anne babası ismini öyle koymuş koyarken de ona sormamışlar. Aslında zaten kimse çocuklara bir şey sormuyor ve ben bu duruma gıcık oluyorum. İsim benim ismim, yıllarca bana öyle seslenecekler ve bu ismi annem babam koyuyor. Oh ne âlâ memleket.”(s.12)

“Annemin sesi yine çalar saat gibi çınlıyor başımda. Hayır, saat olsa düşmesine basar susturursun, annemin düşmesi de yok. “Kalk oğlum, kalk oğlum, kalk oğlum...” Bıktım artık ya. Hayatımın onuncu senesindeyim, geldiğime geleceğime pişman oldum. Bana en başta deselerdi; dünyada annen baban var, sana bakacaklar ama onların her dediğini yapmak zorundasın.”(s.18)

“Annem bana kızmaya başlıyor. Sonra zaten “Ödevini yap!”, “Ödevini yap!”, “Ödevini yap!” tekrarları başlıyor.”(s.22)

“Sürekli tehdit. Babam da böyle. “Ellerini yıka yoksa yemek yiyemezsin.” Aç mı kalayım? Annem de böyle. Ödevini yap yoksa hafta sonu dışarı çıkamazsın.”(s.26)

“Genelde herkesten özür dilemek zorunda kalıyorum. Aslında her zaman özür dilenecek bir şey yok. Ben doğru bildiğimi yapıyorum ama annem, babam, öğretmenim, herkes “Çabuk özür dile!” diyor. Ben de çabuk özür diliyorum.”(s.37)

“Annem bendeki bu değişimi anlamadı, babama diyor ki “Emre’ye bir hâller oldu, okula koşa koşa gidiyor artık. Büyüyünce kesin doktor olacak!” Sanki doktorlar hastaneye koşa koşa gidiyor.”(s.48)

“Annem odama girmeden önce kapıyı tıklatıyor ama Girebilirsin...” dememi beklemiyor. Sadece haber vermiş oluyor.”(s.60)

4.7.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmen bu mesleği iyi yapabilmek için en temelde sahip olması gereken şey çocukları sevmek, onları severse zaten iyi bir sonuç ortaya çıkacağına, oh ne âlâ memleket olacağına yer verir. Öğretmenin çocuk ruhunu, enerjisini, heyecanını, kendisinin de bir zamanlar çocuk olduğunu, öğrenci olduğunu unutmaması gerektiğine değinilmiştir. Öğrencilere sorduğumuz soruların neden gerekli olduğunu, ne işe yarayacağını bilgisini verilmeli böylece çocuk

aklındaki soruların cevaplarını bulmuş olur. Öğretmenlerin, öğrencilere rol model olduğunu onlardan istediğimiz şeyleri kendimizin de yapmamız gerektiği üzerinde durulmuştur.

“Öğretmenimiz çözilemeyen matematik sorularının olduğundan bahsetti altı ay önce. Bunu bize neden anlattığını pek anlamadım çünkü zaten çözilememiş, ben mi çözeyim ? Ben kendi matematik problemlerimi zor çözüyorum.”(s.14)

“Size şaşırtıcı gelebilir ama öğretmenimi biraz seviyorum. Gerçekten aşırı heyecanlı bir kadın her şeyden mutlu oluyor. Ben ilk sene okumayı geç öğrendim. Öğretmenim öğrendiğim her yeni kelimede havalara uçuyordu. Ben de bu durumum benimle alakalı olduğunu düşünüyordum. Sonra anladım ki o her şeye seviniyor. Yağmur yağıyor, hemen pencereye koşuyor, “Çocuklar, şuraya bakın” diyor. Bakıyorum “hee yağmur yağıyor n’oldu öğretmenim” diyorum. “Muhteşem.” diyor. Muhteşem diyorsa demek ki muhteşemdir diyorum, yağmura muhteşem bir şeymiş gibi bakıyorum. Uzun süre ve dikkatli bakınca sıradan şeyler muhteşem görünebiliyor bunu öğretmenimden öğrendim.” (s.24-25)

“Emre! Sus, yoksa teneffüse çıkamayacaksın. ”Ya bu yetişkinlerin tehdit olayına bayılıyorum. Al öğretmenim al, teneffüsü de al elimden. Enerjim biriksin, biriksin, biriksin içimde, nefesimi tutayım, sonra da sıkıntıdan patlayayım!”(s.27)

“Ben büyüyünce kesin öğretmen olurum 3 tane çocuk görünce hemen onlara bir şeyler yaptırmak istiyorum ama kendim asla yapmıyorum. Bak gene aynı şey oldu ekibe “mektup yazın” dedim, kendim yazmıyorum.”(s.39)

“Öğretmen, “Cuma günü açıklayacağız,” demişti ama bilirsiniz çocuklar sabırsızdır. Ben de çocuğum sonuçta. Ben yetişkin olsam çocukları hiç bekletmem. Ne istiyorlarsa hemen yaparım.”(s.47)

“Öğretmenler birbirleriyle konuşurken genelde kenarda durur bizi fark etmelerini beklerdik bu durumlara aşırı aşırı sinir oluyorduk.”(s.69)

“Öğretmenler yetişkin oldukları için otomatik olarak hedefimiz haline geliyorlardı. Durmadan soru soruyorlar. Öğrettikleri her şeyi hemen öğrenmemizi istiyorlar. Derste gülmemizden hiç hoşlanmıyorlar. Yerimizden kalkmamızı istemiyorlar. Hangi sınıfa giderseniz gidin öğretmen davranışları genelde değişmez. Eğer biz öğretmen olursak ve onlar da öğrenci olursa. İşte o zaman onlara kendilerinin nasıl birer öğretmen olduklarını gösterebilirdik.” (s.128)

“Ş. hayatımızda gördüğümüz en ilginç insandı. Yetişkindi ama değil gibiydi. Basbayağı çocuktu ama hiç değildi. Çok şey biliyordu ama hiçbir şey bilmiyordu sanki.”(s.153)

“Ben Ş. Bu okulun müdürüyüm. Bir okul dolusu çocuğum var ama belki de ben onların çocuğuyumdur, onlar beni büyütüyordur, bilmiyorum. Çarpım tablosunda da sekizleri bilmiyorum. Kafam karışıyor ama kafam karıştığı zaman çok mutlu oluyorum. Ancak emin olduğum, hiç şüphe etmediğim, en ufak bir tereddüt duymadığım, kesin bildiğim bir şey var: Çocukları çok seviyorum. Onları çok sevince zaten her şey oh ne âlâ memleket oluyor.”(s.165)

4.7.3 Okulda Eğitim:

Öğrencilere okulun neden olduğunu, ne işe yaradığını neden bu sürecin uzun yıllar devam ettiğini açıklamalıyız ve öğrencilerin okulun gerekliliğinin farkına varmalarını sağlamamız gerektiği anlatılmak istenmektedir. Okulun sadece eğitim vermek için değil aynı zamanda çocukların günlük hayatında büyük bir etken, onların sorumluluk sahibi olmasına da katkı sağlayan bir ortam olduğuna değinilmiştir. Çünkü çocuklar kendilerine bazen sınır koyamaya bilmektedirler ancak okul sayesinde sosyal, sportif, sanatsal faaliyetlerde de bulunmalarını sağlamaktadır.

“Bu okul denen yer neden var? Neden okuldayız? Neden günlerimizi burada geçiriyoruz? Neden hayatımın en kıymetli yıllarını bir sıranın üzerine oturup tahtaya bakarak geçiriyorum?” (s.14)

“Okul tamamen kapandıktan sonra ...İşin gerçeği ben de sıkılmışım. İnanmayacaksınız ama sıkıntıdan ders bile çalıştım, öyle bir sıkılmak...En iyisi okulu açmaktı!” (s.102)

“Okuldaki toplar çocuklara yetmediği için okula on iki tane daha top alıp geldim. “Takımlara ayrılalım, topları takımlara göre bölelim” dedim. Ama 12 topu 5 gruba böleliyorduk. Yapmamız gereken tek şey, 12’yi 5’e bölmektir ama bir türlü bölüp de hangi gruba kaç tane top düşeceğini hesaplayamıyorduk...”(s.108)

4.7.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi:

Şermin Yaşar bu eserinde teknoloji kullanımının faydalı yönü olarak bilgiye kısa sürede ulaşılmasına, teknolojiye ilgi doğru bir şekilde yönlendirilirse öğrencilerin bu alanda kendilerini geliştirebileceklerine değinilmiş ancak olumsuz özelliği olarak ekran başında geçirilen sürenin sınırlama getirilmediği sürece sosyal olarak kişiye zarar verdiği, daha çabuk sinirlenmeye yol açtığı ve kendine sınır koyamayıp ekran bağımlısı haline getirebileceği üzerinde durmuştur.

“Kerem tablet kafalıdır. Sorularımızın cevabını tabletinden şak diye bulur.”(s.13)

“Kafanı tabletten kaldırsaydın, anlardın asıl hedefimizi.”(s.30)

“Sınıfta ders anlatılmasın, tablet getirelim, oyun oynayalım.”(s.93)

“Arkadaşlar, ben gözlerimi kapatınca bilgisayar tuşları görmeye başladım. Sabah gözümü açınca bilgisayarın başına oturuyorum. Tuvalete gitmek için bile yerimden kalkmaz oldum. Tuvalete giderken de zaten yanıma tablet alıyorum. Sabahtan akşama bilgisayar oyunu oynuyorum. Yorulduğum için oyunlarda yeniliyorum. Yenildiğim zaman sinirleniyorum. Benim sonum iyi değil, eğer okula geri dönemezsek ben bilgisayar başında eriyip giderim.”(s.101)

“Herkes teneffüste tabletiyle, telefonuyla oynadığı için birbirimizin yüzüne bakmaz olduk. Herkes birbirine küstü. İptal ettik, yoksa arkadaşsız kalacaktık.”(s.134)

“Ben eskiden beri tablete, bilgisayara bayılırım. Sabahtan akşama kadar video izler dururum. Herkes bana “bırak o elindekini!” der, ben de böyle dedikleri için hırslanırım ve daha çok izlerim. Sonunda başımı tabletten kaldırdığımda gözlerim dünyayı görmez hale gelir.”(s.158)

“Okulda benim gibi teknoloji delisi olan çocuklarla grup kurduk. Kendi robotumuzu yapacağız. Yaptık hatta yaptığımız robotla yarışmaya katıldık ve birinci olduk.”(s.159)

4.8 Babaannem Geri Döndü

Çınar hareketli, yaramaz, her şeyi deneyerek öğrenmeye çalışan yaramaz bir çocuktur. Anne ve babası bu durumdan oldukça şikâyetçidir. Bunun üzerine Çınar’ın babaannesi bir gün habersizce çıkıp gelir ve ebeveynlerinde bir zamanlar çocuk olduğunu hatırlatır. Anne ve babaların kendilerinin de çocuk olduklarını unutmamaları ve çocuklarının her yaramazlığından şikâyet etmemeleri çocuklarıyla vakit geçirmeleri gerektiği anlatılmıştır.

Özet:

Çınar çok yaramaz bir çocuktur. Çınar yaramazlığının nedeninin can sıkıntısı olduğunu söyler. Çınar’ın babası Yusuf ve annesi Leyla bu durumdan çok şikâyetçidir. Her gün Çınar’ı babaannesine şikâyet eder. Çınar’ın kuzeni Beren’i de halası Ayşe ve eniştesi Murat sürekli babaannesine şikâyet eder. Biz de çocuk olduk böyle değildik, biz hiç yaramazlık yapmazdık, bir büyüseler de kurtulsak derler. Yine şikâyet ettikleri bir günden sonra babaannesi bir sabah ansızın gelir kimseye önceden haber de vermez. Kapıda on beş valiz, bir köpek, iki kedi, bir kafes dolusu kuş, bir fanus dolusu balık, bir kaplumbağa ile gelir. Valizleri açıp baktıklarında birinci valizde taş, diğerinde kırılmış kâğıt parçaları, diğerlerinde yaprak, boş şampuan, deterjan kutuları, rengarenk kumaşlar, ipler, tahta parçası, eskimiş cüzdan, gelinlik, boyalar, beyaz külotlu çoraplar, legolar, birkaç kıyafet, futbol topu, 1 numara Hasibe yazan forma, defterler, boş abur cubur poşetleri, valizin birinin içinde not vardır. Notta “hayali arkadaşım burada” yazar. Okuyunca Ayşe “Annecim akli dengesini yitirmiş,” deyip ağlar o sırada diğer odadan da ağlama sesi gelir. Babaannesi “karnım ağlıyor” deyip ağlamaya başlar. Şurup verelim derler içmem der. Tutup zorla içirmek için şurubu verirler ama babaanne pöff diye Yusuf’un yüzüne tükürür. Ertesi sabah erkenden kahkaha sesleriyle uyanır. Babaanne bütün duvarları pastel boyayla boyamış sonra birden ağlamaya başlar. “Bu duvarlar ne olacak,” diye. Çocuk gibi davranmaya başlar babaannesi yemek hazırlandığında yemek istemez, diğerleri yemekleri yedikten sonra her şey bitince gelip “Ben de yiyeceğim, acıktım,” der. Televizyonu yatarak izler, yemek yiyecek olursa yanına getirmelerini söyler, odasına kapanınca çıkmaz, odasında ateş yakıp çadır kurar, eve arkadaşlarını çağırıp futbol oynarlar, bahçede mayo giyip güneşlenmek ister, dışarı çıkarken atlet ve beyaz külotlu çorap giyip çıkmak ister, taş boyar bu taşları satmak için dışarı çıkar satmaya çalışır, eve misafir geldiğinde gidip eski gelinliğini giyip karşılarına çıkar. Bir gün masada babaannenin yanındaki sandalye boşken oraya kimseyi oturtmaz. “Orası dolu, orada benim hayali arkadaşım Rıfkı var,” der. Bunlar gibi bir sürü şey yapar Çınar, Ayşe, Yusuf, Leyla, Murat, Beren de bütün bu olanlara çok şaşırır. Ayşe “Annesinin zamanında çok iyi bir terzi olduğunu evinde tek başına dikiş dikerek çalıştığını, çocuklarına baktığını aynı zamanda ev işlerini yaptığını” söyler. Bizim bir çocuğumuz var. Bulaşığı, çamaşırı makine yıkıyor yine de yetişemiyoruz,” der. Ayşe ve Yusuf artık çocukken kendilerinin de yaramazlık yaptıklarını hatırlar. Babaannesini tanıdıkları bir psikologa götürürler psikolog uslu çocuk sendromu olduğunu söyler. Bu sendroma göre rahat ve istediği gibi bir çocukluk geçiremeyen kişiler yaşlılığında böyle çocuklaşır, yaramaz olur. Yaramazlık üzerine Çınar’ın fikirlerini dikkate alırlar. Onun yönlendirmesiyle hareket edip ailecek vakit geçirir, piknik yapar, gezmeye gider, oyunlar oynar, parti yapar, dans eder beraber eğlenirler.

Çınar babaannesinin iyi olmasını ve babaannesine sarılarak uyumayı çok özler. Onun yanına gider, uyur. Sabah kalktığında kendi odasında uyanır. Babaannesine bakar yatağında yoktur, anne babasının yanına bakar orada da yoktur. Bağırır “Babaannem yok, kaçmış,” der. O sırada babaannesi mutfaktan seslenir “Ayol neden bağırıyorsunuz,” der. Kahvaltı hazırlar her şey yolunda gibidir. Babaannesi kahvaltıda her şeyi anlatır. Uslu çocuk sendromu diye bir şey olmadığını bunu Ayşe ve Yusuf’un da zamanında çocuk olduklarını, yaramazlık yaptıklarını anlatmak ve Çınar ile Beren’in çocuk olduğunu kabul etmeleri artık şikâyet etmemeleri için yapar.

Babaannem Geri Döndü Eserinde Eğitim Meselesi

4.8.1 Ailede Eğitim:

Anne-babaların zamanında kendilerinin de çocuk olduğunu unutmamaları gerekmektedir. Sürekli çocuklarının yaramazlıklarından şikayetçi olmaktansa onları anlamaya çalışıp, birlikte daha çok vakit geçirseler, doğru iletişim kurmaya ve dinlemeye çabalasalar bu kadar sorun oluşmayacaktır. Çocuklara inanmak lazım ebeveynleri yanılsalar bile inanmaktan vazgeçilmemelidir. Her soruna kızıp bunu büyütmeğe çocğun hatasıyla yüzleşmesine izin verilmeli ve kendi sorumluluğunu alması sağlanmalıdır.

Çocuk bir şey söylemek için geldiğinde “Bunu sonra konuşalım” diyerek geçiştirilmemeli çocuğa vakit ayrılmalı, dinlenilmeli eğer çocuk anlatamazsa bir süre sonra anlatmaktan iletişim kurmaktan vazgeçmesine sebep olabilir. Onun bir çocuk olduğunu meraklı, çok soru soran, her şeyi deneyerek öğrenmeye çalışabileceği unutulmamalıdır. Çocuğa sürekli “Büyüsünde kurtulsak” gibi ifadeler kullanılmamalı çocuğun kendini ve olduğu dönemi sevmemesine, çocukluğunu yaşayamamasına sebep olunabilir.

Çocukluk kabul edilmeli çılgınlıklarla, hatalarla, denemeler ve yanılsamalarla dolu bir dönem olduğu bilinmeli ve çocukların bu dönemi dol dolı yaşayabilmelerine fırsat verilmelidir. İletişim sağlanırsa yani çocuk anlatabilirse, kendisini dinletebilirse beraber ailesiyle oyunlar oynar, vakit geçirebilirse sorunlar, şikayetler hem bu kadar olmaz hem de gün yüzüne çıkmaz.

“Annemle babama hayatımıza renk katacak şakalar yapıyorum. Sıvı sabunu boşaltıp yerine çamaşır suyu doldurdum mesela. Güleceklerini sanmıştım. Kızdılar...Ama yine mutlu olmadılar, yine evde olay oldu...Bana kızmalarına hak verdiğim tek olay, yangın çıkartma saçmalığımdı.”(s.10)

“Annemle babamın yanlarına gidip “Sanırım ev yanıyor!” dediğimde “He Çınar hee...” dediler. Ben de “İnanmazsanız inanmayın!” dedim...Bir de babam “Bize niye haber vermedin!” diye bağırıyor! Haber verdim, inanmadınız!”(s.11)

“Çamurlu ayakkabılarını bulaşık makinesinde yıkarsan makine bozulur. Ayakkabılarım o kadar çamurluydu ki yıkamasaydım bu kez de çamurlu diye kızacaklardı.”(s.12)

“Aslında annemle babam da iyi insanlar. Ama nasıl söylesem, yani biraz fazla yoğunlar...Hep çok yorgunlar. O gün neler yaptığımı anlatmak istiyorum. “Anne bugün ne oldu biliyor musun?” diye heyecanla yanına koşuyorum ve o sadece “Hı?” diyor. Genellikle “Bunu sonra konuşalım mı Çınar?” diye gönderiyor beni.”(s.13)

“Annemin ve babamın benim için en büyük dileği, büyümem! “Bir büyüse de kurtulsak!” diyorlar...Nefret ediyorum çocuk olmaktan! Bir an önce büyüssem ben de rahatlayacağım.”(s.15)

“İnsanlar hakkında konuşmayı sevmem demiştim. Keşke annem ve babam da benimle aynı fikirde olsalardı, onlar da konuşmasalardı. Ama öyle değiller. İnsanların arkasından konuşmaya bayılıyorlar. Mesela kimin? Mesela benim!”(s.17)

“Bıktık anne bıktık! Sahiden bıktık. Okulda ayrı olaylar, mahallede ayrı olaylar. Herkesten şikayet var anne, herkesten. Bu çocuk niye böyle olmuş, kime çekmiş anlamıyoruz...Biz de çocuk olduk ama böyle değildik. Bu çocuk falan değil, başka bir şey!”(s.21)

“Bir ara mutfakta annemi ve babamı konuşurken duydum. “Bugün çok uslu...” dedi annem. “Çok şükür!” dedi babam.”(s.24)

“Babaannem Türkçeyi doğru kullanmamıza çok dikkat ederdi. Öyle “Naber yaa?” falan dediğimizde bizi düzeltir. “Evlatçığım düzgün konuşun.” derdi.”(s.30)

“Babaannen kötü konuşunca siz de konuşacaksınız diye bir şey yok.” Niye yaa, daha geçen gün büyüklerinizi örnek alın diyordunuz, noldu şimdi?”(s.33)

“Ne kadar üzülüğümü anlatamam. Benimle herkes kilomdan dolayı alay eder, bir tek babaannem bir şey demez, “Kilolu değil benim yavrum, yapılı.” derdi.”(s.44)

“Babaannem çok büyük fedakarlıklarla büyüttü bizi. Biz de yaramazdık, buna rağmen yine de kızmazdı bize, güzel güzel her şeyi anlatırdı. Bize hiç kıyamazdı.”(s.49)

“Biz de Beren’le yıllardır “Lütfen köpeğimiz, kedimiz olsun!” diye ağlayıp duruyorduk ama kimse izin vermiyordu. Uğraşamazlarmış.”(s.58)

“Gece bizi uyuturken masal anlatırdı. Şimdi ben Beren’e geceleri kitap okurken sıkılıyorum da telefondan masal açıveriyorum. O kadar yorgun hissediyorum geceleri kendimi. Annem de kim bilir nasıl yoruluyormuş ama biz anlamıyormuşuz demek ki.”(s.64)

“Babam, babaannem her küfürlü konuştuğunda Anneee!” diye bağıırıyordu. “Bu kelimeleri ben de söylerdim çocukken ve annem çok kızardı. Şimdi kendisi söylüyordu.”(s.83)

“Babamla annemin normalde çok vakti olmuyordu. Yoğun çalışıyorlardı. Eve yorgun geliyorlardı. Benimle pek ilgilenemiyorlardı...Bana sürekli onu yapma, bunu yapma, şunu yapma derlerdi ama sonuçta bir şekilde benimle konuşurlardı.”(s.97)

“Herhangi bir hastalık olunca önce internete bakan insanlara çok kızardı babam. Doktordan daha mı iyi bilecekler, derdi. Doktorlar boşuna mı okuyor o kadar sene, derdi. Çok haklıydı. Ama şimdi kendisi internette bakalım diyordu.”(s.114)

“İnsanlar delirmişler. Herkes uslu çocuk peşine düşmüş. Aradığımız bilgiyi bulamadık ama uslu bir çocuğumuzun olması için ne yapmamız gerektiği hakkında her türlü bilgiyi okuduk.”(s.115)

“Bak gördün mü başkalarının çocukları nasıl uslu” bakışı bu!.. “Ben böyleyim tamam mı? Böyleyim ben! Sizin yüzünüzden böyleyim! Siz sıkıcısınız diye böyleyim! Siz sürekli beni uyarıyorsunuz diye böyleyim! Yapma diyorsunuz diye böyleyim!”(s.117)

“Ben yaramaz değilim tamam mı, siz sıkıcısınız. Önce bunda anlayalım!”(s.119)

“Yusuf telefonu kapatırken “Biz de çocuk olduk ama böyle değildik!” dedi. Aslında tam da böyleydi. Hatta daha beteriymi!”(s.144)

“Oysa Ayşe de Yusuf da tam olarak öyle çocuklardı. Sadece kendi çocukluklarını ve bir zamanlar çocuk olduklarını unutmuşlardı. Ben onlara bunu hatırlatmak istedim.”(s.148)

“Benim çocuklarım hayvan sevgisiyle büyüdüler. Kendileri anne baba olunca, torunlarım evcil hayvan istedi. Fakat onlar sahiplenmek istemediler. Uğraşamayız dediler. Oysa ben uğraşmıştım!”(s.149)

“Uslu çocuk sendromu diye bir şey yok ama çocukların çocukluk yıllarında çocukluğunu doya doya yaşaması gerekiyor.”(s.153)

“Doğru yolu siz buldunuz. Kendiliğinizden! Bir çocukla nasıl iletişim kurulabileceğini kendiniz gösterdiniz. Tüm günü ailece ve birbirimizle eğlenerek geçirince ben de mızıklamayı ve yaramazlık yapmayı bıraktım.”(s.154)

“Annem ve babamla artık daha fazla vakit geçiriyoruz.”(s.158)

“Kendi çocukluklarını anlattıkça gördüler ki aslında ben gayet normal bir çocukmuşum...Artık kimse sen niye böylesin diye sormuyor...İkisi de sık sık “Çocuksun, çocukluk böyle şeylerle güzel!” diyor. Artık o büyüme takıntısından kurtuldular. Galiba ben de artık sevmeye başladım çocukluğu...Çok eğlenceli, çok maceralı, çok merak dolu, çok şaşkın ve çok güzel.”(s.160)

4.8.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmen çocuğun neden hareketlendiğini neden sürekli dersin düzenini bozmaya çalıştığını anlamaya çalışmalı ve bu doğrultuda çözüm aramalıdır. Örneğin yöntem, teknik değiştirilebilir. Öğretmen çocuğu anlamaya çalışmalı bir zamanlar kendisinin de öğrenci olduğunu unutmamalıdır.

“Okulda sıkıldığım zamanlarda yaptığım bazı şeyler var. Öğretmenim bunlara sinir oluyor ve sürekli beni uyarmak zorunda kalıyor. O uyarınca ben daha çok sıkılıyorum. Sonra yapmamam gerekenleri tekrar yapıyorum. Böylece sorun her ders daha da büyüyor.”(s.8)

“Öğretmenim tüm bunları onu sinir etmek için yaptığımı düşünüyor. Ama alakası yok. Sorun sadece canımın çok sıkılması.”(s.9)

4.8.3 Okulda Eğitim:

Çocuk okulda sıkılabilir böyle durumlarda dersin düzenini bozucu davranışlar sergilemek yerine dersin hedefi yolunda büyük bir etken olduğunu düşünerek düzeni bozmadan dinlemeye devam edebilir.

“Ben okul varsa okula gidiyorum ve okulda sıkılıyorum. Okul yoksa evde kalıp evde sıkılıyorum. Ne evde ne okulda can sıkıntım bitmiyor. Okulda sıkıldığım zamanlarda yaptığım bazı şeyler var.”(s.7-8)

4.8.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi:

Tablet, telefon yani teknoloji yararlı bir şekilde kullanılmak istenirse her duruma her konuya yönelik bilgi edinmek için uygulamaların var olduğuna kullanılabileceğine yer verilmiştir. Önemli olan bilinçli bir şekilde kullanmaktır.

“Tabletimde her şeyin uygulaması var. Mesela bir ağaç mı gördüm, hemen yaprağının fotoğrafını çekiyorum ve uygulamaya yüklüyorum. Uygulama yaprağa bakarak o ağacın ne olduğunu söylüyor. Böylece ismini öğreniyorsun. Fotoğrafını çektiğin kuşları da kuş uygulamasına yüklüyorsun, hangi kuş türü olduğunu söylüyor.”(s.127-128)

4.9 Hıhıcık

Hıhıcık’ın anne babası evde pek konuşmayan kişilerdir. Hıhıcık’a da “hıhı, ıhh, ıhıh” bu sesleri çıkarabileceği sadece iki harfi kullanarak büyütmüşlerdir. Okula başlayınca öğrenir Hıhıcık. Öğrendiği kelimeleri yazar evde de kullanır. Ailesinin de tekrar iletişim kurmasını sağlar.

Özet:

Hıhıcık okula başlayana kadar hayatının yolunda olduğunu düşünür. Anne babası ona sadece iki harf öğretir: ı ve h. Okula başlayınca alfabede diğer harflerinde olduğunu öğrenir. Okula gidene kadar “ıhh, hıhıh, ıhıh” diyerek konuşur. Hıhıcık’ın anne babası da böyle konuşmayan pek iletişim kurmayan insanlardır. Eve geldiğinde anne babası birbirine gülümser, Hıhıcık’ı öper, oyunlar oynar. Hıhıcık bir şeyleri merak edip sorduğunda annesi babası pek cevap vermez bir süre sonra Hıhıcık’ta sormaktan vazgeçer. Hıhıcık okula gidince dilimizi tam olarak bilmediğini fark eder. Bu yüzden her öğrendiği kelimeyi kâğıda yazıp eve götürmeye başlar. Sonra yazdığı kelimeleri gruplamaya başlar. Okulla ilgili olanlar, uyku ile ilgili olanlar gibi yazar her yer kâğıt olur. Bazı öğrendiği olumsuz kelimeleri de kıskanç, vurmak, çalmak gibi bunları bir çöp poşetine koyup çöpe atar. Hıhıcık yazdığı kelimeleri çuvala doldurur anne babasının yanına gidip onların üstüne kelimeleri atar. Anne babası yerden aldıkları her kelimeyi okumak zorunda kalır. Böylece sabaha kadar konuşarak vakit geçirirler. Anne babası bundan böyle Hıhıcık’ı ilgiyle dinler, sohbet eder.

Hıhıcık Eserinde Eğitim Meselesi

4.9.1 Ailede Eğitim:

Çocuğun gelişiminde dil kullanımı ve iletişimin çok önemli olduğunun örneği olan bir eserdir. Hiç konuşulmayan, soru sorulduğunda cevap vermeyen bir ailede bir süre sonra çocukta konuşmadan ya da birkaç kelime ile anlaşılmaya başlar. Böyle olunca çocuk birçok şeyden geri kalır. Çocuk ilgiyle dinlenirse daha çok iletişim kurmak, öğrenmek ister. Can kulağıyla sabırla dinlenilmelidir.

“Anne babası ona sadece iki harf öğretmişti.”(s.9)

“Sürekli her şeye hı, ih, uh, hıhı diye cevap verdiği için zamanla adını bile unutmuştu. Anne babası ona Hıhıcık diyordu.”(s.10)

“Hıhıcık’ın anne ve babası konuşmayı hiç sevmeyen insanlar.”(s.11)

“Annesini elinden çekip pencerenin önüne getirmiş ve işaret parmağıyla yağmuru göstermişti ona. Neydi bu şimdi? Annesi Hıhıcık’a sarılmıştı ve birlikte yağmuru izlemişlerdi. Annesi ona bu yağın şeyin yağmur olduğunu, yağmurun nasıl oluştuğunu anlatsaydı keşke. Anlatmadığı için zavallı Hıhıcık, hala gökyüzünde kocaman bir mushuk olduğunu düşünüyor.”(s.19)

“Bak kuzum, bu bir yaprak. Yaprak. Hadi söyle yap-rak” diyordu adam. “Yapyak!” diye tekrar ediyordu küçük kız.”(s.32)

“Hıhıcık anne ve babasının seslerini, sözlerini, anlattıklarını çok sevdi. Onlar da Hıhıcık’ı ilgiyle dinlediler. Sabaha kadar konuşmanın, sohbet etmenin tadını çıkarttılar.”(s.36)

4.9.2 Okulda Eğitim:

Okula dair herkesin farklı beklentileri vardır. Eğlenceli, rahat, sürekli oyunlar oynanan bir yer gibi düşünülebilir. Ancak bu durum okula başlayınca pek de öyle olmayabilir. Okula gitmeden önce çocuklar bu yönde ne kadar çok bilgilendirilmiş olursa okula uyum sağlamaları kolaylaşabilir.

“Dünyada hemen her çocuk okula başladığında çok şaşıracağı şeylerle karşılaşır. Okul dediğimiz yer genellikle umduğumuz gibi çıkmaz. Okulun sadece bir günden ibaret olduğunu düşünenler vardır. Yani gittik, geldik, bitti.”(s.7)

“Okulda uyuyacağını düşünenler vardır. Onlar genellikle okulun ilk günü çantasına pijama koymaya çalışır. Okulun dünyanın en eğlenceli yeri olduğunu düşünenler vardır.”(s.8)

4.9.3 Eğitim ve Birey İlişkisi:

Kişi eksik yönlerinin farkında olursa bu yönleri geliştirmesi o kadar kolaylaşır. Eksik olduğumuz yönü kapatmak için istekli ve motive olursak değişim çabuk olabilir. Öğrenmeye açık olup gözlemlersek ve farkındalığımızı artırırsak daha hızlı öğrenebiliriz.

“Neyse ki Hıhıcık çok akıllı bir çocuktu ve aslında dilimizi bilmediğini erken fark etti.”(s.20)

“Daha çok kelime öğrenebilmek için herkesi can kulağıyla dinliyordu.”(s.21)

“Her gün yeni bir şeye şaşıırıyordu Hıhıcık. Kendisi senelerdir sadece h ve ı seslerini bildiği için gülerken hıhıhı diye gülüyordu. Ağlarken de ıhıhıhı diye ağlıyordu. Arkadaşlarından hahaha, hehehe, hihihı, hohoho diye de gülünebileceğini öğrendi.”(s.22-23)

4.10 Pekicik

Her şeye peki dediği için anne babasının Pekicik olarak adlandırdığı bir kızın hikayesidir. Çocuk itiraz etmesin diye hayır kelimesini hiç kullanmayan bir aile çocuğuna her istediklerini yaptıran uyu Pekicik, yemeğini ye Pekicik, su iç Pekicik gibi kendi kararını veremeyen bir çocuk. Sonunda kendi kararlarını vermeyi hayır demeyi öğrenir.

Özet:

Anne babaların çocuklarını sakinleştirmek için kullandıkları kelimeler panayırı düzenlenir. Panayır bir ay sürer. Bu panayır içinde bir gazeteci gelir bütün kasaba panayıra katılmışken bir ailenin katılmadığını ve bahçelerinde oturduğunu görür. Bu durumu çok ilginç bulup aile ile röportaj yapmak ister anne baba kabul eder. Panayıra neden gitmediklerini sorduğunda uslu çocuk panayırı olsaydı giderdik bizim kızımız uslu der. Sonra Pekicik'i çağırıp gösterir. Hiçbir şeye itiraz etmediğini, yemek yememezlik yapmadığını, anne babası istemediğinde oyun bile oynamadığını söyler. Çünkü Pekicik'i böyle yetiştirir. Çocuk istememişler ancak dünyaya gelince uslu bir çocuklarının olabileceğini düşünürler. Ağladığını duymamak için Pekicik bebekken ailesi kulaklık takıp gezer böylece ağlama sesi duymazlar. Yemek yemek istemezse aç kalır. Pekicik bu yüzden itiraz etmez. Eğer itiraz ederse Pekicik'i sevmeyeceklerini söylerler. Pekicik'in kendi hayal kurma şansı da yok. Annesi onun için hayal kartları yapar. Doktor olmasını anne babası yaşlanınca Pekicik'in onlara bakmasını ister. İtiraz edecek olursa Pekicik'i sevmeyeceklerini söyler. Gazeteci bütün bunları hem sinirlenerek hem de hayretle dinler. Evden çıkarken Pekicik'in yanına gidip kulağına "Hayatta kendi kararlarını alabileceğini, istemediği şeylere hayır diyebileceğini ve bu hayatın Pekicik'in olduğunu" söyler. Ertesi günlerde gazeteci panayıra geldiğinde hoplayıp zıplayan Pekicik'i görür. Anne babası da çocuğun hangi sözlerle sakinleştirilebileceğini öğrenmeye çalışır.

Pekicik Eserinde Eğitim Meselesi

4.10.1 Ailede Eğitim:

Çocuk kendi isteklerini yerine getirdiğinde örneğin kendi istediği mesleği yapmak isterse "seni asla sevmeyiz" gibi tehditkâr davranışlardan aileler vazgeçmelidir. Hedeflerinde, hayallerinde çocukları desteklemeli ve her koşulda yanlarında olduklarını hissettirmelidirler. Çocuğun bir nesne gibi şekil verilerek değiştirileceği anlayışından vazgeçilmeli her şeye "Peki, tamam," demenin çocuk için bir gelişme sağlamayacağı bu durumun kendi kararlarını veremeyen insanların oluşmasına yol açar. Bebeklik, çocukluk bu dönemlerin hayatın bir döngüsü evresi olduğu unutulmamalı bebek ağlamasın, koşmasın, bağırmasın anlayışının yaşama aykırı olduğu ve bu durumların yaşanmasını istemeyen kişilerin kendi bebeklik, çocukluk dönemlerini göz önünde bulundurması gerekmektedir.

"Ahh hayatım, elimde tam senin oğlana göre bir cümle var. Gözlerini kıs ve ona şöyle de: Uyumadın mı sen daha küçük böcek!... Sen de yemek yemeyen kızına şunu söyleyebilirsin: Ye o önündekini yoksa bundan sonra asla senin annen olmam!"(s.8)

"Kız babasının sesini duyunca evden dışarı çıktı... "Buyurun babacığım, ne arzu etmiştiniz?" Misafirimize merhaba de Pekicik, dedi babası. Boynunu büküp "Peki" dedi kız ve yüzüne bakmadan "Merhaba" dedi bana. Ve devam etti. Başka bir şey yapmamı ister misiniz baba?"(s.14)

"Kendisine soru sorulmadan asla konuşmuyordu. Otur demeden oturmuyordu. Yürü demeden yürümüyordu. Anne ve babası ne derse anında yapıyordu."(s.18)

"İtirazdan hoşlanmayız. Bize hep "Peki" diyecek bir çocuğa ihtiyacımız vardı. Yani ihtiyacımız yoktu aslında... O yüzden adını Pekicik koyduk... Yani bütün anne babalar çocuklarına Tamam,

Peki, Olur, Hayhay, Tabii gibi isimler koysa çocukları daha uslu olur...Biz sessiz bir bebek istiyorduk. Ağlamasın, bağırmasın, gürültü yapmasın, bizi rahatsız etmesin.”(s.23)

“Oyun mu? Tabii ki hayır. Pekicik böyle şeyler istemez. Gel deriz gelir, git deriz gider.”(s.30)
“Pekicik bana su getir. Emredersiniz babacığım. Pekicik odanı topla! Derhal anneciğim.”(s.33)

“Ona yemek ye dediğimizde açlığını tokluğunu sorgulamaz. Uyu dediğimizde uyku var mı yok mu diye düşünmez.”(s.34)

“Şu an Pekicik ideal bir çocuk. Zaten öyle olmasaydı onu sevmezdik. İstedığımız gibi olduğu için seviyoruz ve mutluyuz...Her şeyi ondan önce düşünen bir anne babası var. Pekicik’in bir şey düşünmeye ve hayal etmeye ihtiyacı yok. Biz her şeyi onun için planlıyoruz.”(s.39)

“Ne resmi yapayım babacığım? Doğa resmi yap Pekicik...Resim yaparken ne resmi yapacağını bile düşünmesine gerek yok.”(s.41)

“Pekicik geceleri yatağına gittiğinde ona ne hayal etmesi gerektiğini gösteren kağıtlar veriyorum...Pekicik bizim sözümüzden dışarı çıkamaz. Biz ne dersek onu yapmak zorunda.”(s.42)

“O zaman ne olacağı çok belli. Onu sevmeyiz...Bunu göze alamaz hanımefendi, anlıyor musunuz? Bizim dediklerimizi yapmak zorunda. Her şeye peki demek zorunda. Pekicik’in kendi fikri olamaz, bunu sokun aklınıza.”(s.45)

4.10.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi:

Yetişkinler uslu çocuk anlayışından vazgeçmelidir. Her şeye “Peki” diyen sürekli her söyleneni yapan çocuk uslu çocuktur her çocuk böyle olmalıdır anlayışından vazgeçmelidirler. Çocuğu vazgeçirmek için yapma, etme, gitme diyerek çocuğu vazgeçirmeye çalışmaktansa yetişkinlerde bir zamanlar çocuk olduğunu hatırlamalı ve unutmamalıdır.

“Etrafta çocuklarına “yapma!” diyen ne çok anne baba var. “Sana yapma dedim!” diyenler, “Bak hala yapıyor! diyenler, “Kime diyorum?” diyenler.”(s.7)

“İtirazdan hoşlanmayız. Bize hep “Peki” diyecek bir çocuğa ihtiyacımız vardı.”(s.23)

4.10.3 Eğitim ve Birey İlişkisi:

Kişinin kendi kararlarını alabilmesi gerekmektedir. Kimse istemediği şeyleri yapmaya zorlanmamalı kendi iradesiyle seçimlerini yapabilmelidir. İstemediği şeyleri rahatlıkla belirtebilmeli hayır diyebilmelidir. Kimse bir şeye mecbur bırakılmamalıdır.

“Pekicik adeta kurmalı bir bebek gibi yaşıyordu evin içinde. Hiçbir şeyi sorgulamıyor, ne istiyorum diye sormuyordu. Anne babası ne derse koşulsuz yerine getiriyordu zavallı kız.”(s.34)

“Pekicik istemediğin şeyleri yapmak zorunda değilsin. Kendi ihtiyaçlarını ve isteklerini en iyi sen bilirsin. İçine sinmeyen, ihtiyaçlarını yok sayan bir şeyi diğer insanları mutlu etmek için yapmak zorunda değilsin. Rahatlıkla “Hayır” diyebilirsin.”(s.46-47)

4.11 Dahacık

Dahacık anne babası tarafından sürekli “Daha iyi çizebilirdin. Daha yüksek not alabilirdin. Mükemmel olmalısın. Daha iyi ol.” denilerek büyüyen bir çocuktur. Mükemmel arayışına sahip olan anne babanın çocuğu Dahacık’tan hep “daha” fazlasının istenmesi anlatılıyor.

Özet:

Şehre yeni yerleşecek olan birinin ev arama ilanlarına bakarken “Mutlaka bu evi görmelisiniz” ilanı sonucu ev bakmaya gider. Evin yolundaki bütün ağaçlar aynı boyda dallarının uzunlukları bile aynıdır. Bu duruma çok şaşırır ağaçları birilerinin ölçerek budadığını düşünür. Yerde bir tane bile yaprak yoktur. Yerdeki taşların bile boyutu aynıdır hepsi özenle seçilmiş ve yerleştirilmiş gibidir. Evin kapısına geldiğinde “Dünyanın en mükemmel evi” tabelasını görür. Yerdeki çimler düzgün biçilmiş havuz kenarındaki çiçekler belli bir sırayla dikilidir. Ev sahibi balkonunda kahve içmektedir. “Hoş geldiniz! Biraz geciktiniz, gelin size mükemmel evimi göstereyim.” der. Evin her köşesini taşlarını, ağaçlarını över mükemmel olduğunu söyler o sırada gökyüzündeki bulutları göstererek sinirlenir. “Böyle mükemmel bir evin bulutları nasıl böyle dağınık olur” der. Evin odalarını gezdirmeye başlar, odaları, vazoyu, koltuğu, perdeleri dakikalarca anlatır. Bir odanın kapısı kapalıdır. Evi görmeye gelen kişi bu odada ne var diye sorunca önemli bir şey değil, çocuk odası diye geçiştirir. Evi görmeye gelen kişi ev sahibini ikna edip odayı görmek için izin alır. Kapıyı tıklar ve içeri girer. İçeri girince gözlerine inanamaz yerde bir çocuk resim çizer ancak yerde yığınlarca kâğıt vardır. Hepsinde aynı resmi çizmiştir ve hala çizmeye devam eder. Neden aynı resmi yaptığını sorunca babası resmi hiç beğenmemiş ve aylardır aynı resmin mükemmelini yani babasına göre mükemmelini çizmeye çalışır. İsmi sorduğunda “Dahacık” olduğunu söyler. Çocuk kendine “Beceriksiz Dahacık” der. Çünkü babası ve annesi yaptığı hiçbir şeyi beğenmezler “Daha iyi koşabilirdin, daha iyi çizebilirdin, yüksek puan alsa bile Dahacık’a daha yüksek not alabilirdin, daha mükemmel olabilirdin” derler. Dahacık ile konuşur. “Ona mükemmel insanın olmadığını, aynı zamanda mükemmel anne babanın da olmadığını söyler. Baban eğer isterse hayalindeki mükemmel gün batımını çizer. Sen kendi hayalindekini zaten çizmişsin en beğendiğin hangisi?” diye sorar. Dahacık ilk çizdiği resmi getirir. Birlikte duvara asarlar. Odadan çıkarken ev sahibiyle karşılaşır. Ev sahibine oğlunuz çok iyi bir çocuk, der. “Eviniz bence mükemmel değil mükemmel evde mutluluk, çocuk kahkahaları olur” der. Evden çıkar. Dönüş yolunda Dahacık’ın el salladığını görür.

Dahacık Eserinde Eğitim Meselesi

4.11.1 Ailede Eğitim:

Aile çocukları üzerinden sürekli mükemmel arama çabası vazgeçmelidir. Herkesin mükemmelinin farklı olduğu önemli olanın kişinin kendini nasıl hissettiği, ne yaptığı, kendini nasıl gördüğüdür. Sınavından yüksek not almış bir çocuğu önce tebrik etmeli gurur duymalıdır aile sürekli daha iyisi olabilirdi anlayışından vazgeçmelidir. Sürekli çocuğu eleştirmek, yetersiz görmek doğru değildir. Her zaman daha fazlası istenilmemelidir. Takdir edilmesi gereken takdir edilmelidir. Her konuda başarılı olunmalı gibi bir anlayıştan vazgeçilmelidir. Çocuklar başarıları doğrultusunda değil kendisi olduğu için sevilmelidir.

“Mühim değil efendim, çocuk odası işte, bakmanıza gerek yok,” dedi adam.”(s.25)

“Çocuğunuz olduğunu bilmiyordum,” dedim adama. “Evet,var bir tane,” dedi adam. Tahta kaşığı on dört dakika öven adam. Çocuğu için “Evet, var bir tane,” deyip geçmişti!”(s.26)

“Neden gün batımını tercih ettin?” “Bilmiyorum,” dedi çocuk. “Zaten resimler olmuyor. Bir türlü olmuyor. Güneş asla babamın istediği gibi batmıyor,” dedi.”(s.30)

“Ona geçen yıl bir resim yapıp götürmüştüm. Gün batımında bir gemi resmi. Babam resme baktı ve “Güneş daha mükemmel batabilirdi. Git ve daha iyisini yap Dahacık!” dedi...Ne kadar uğraşırsam uğraşayım babamın istediği gün batımını çizemiyorum. Ben beceriksizin tekiyim, hiçbir şeyi başaramıyorum,” dedi çocuk.”(s.31)

“Neden beceriksiz olduğunu düşünüyorsun Dahacık?” “Çünkü babam ne yapsam beğenmiyor. Koşuyorum;Daha hızlı koşabilirdin Dahacık,” diyor.”(s.31)

“Yürüyorum, daha iyi yürüyebilirdin Dahacık, diyor... Sınavlarımdan en yüksek puanı alıyorum. Ama babam daha fazlasını istiyor. Daha fazlası yok ki? Hiçbir şeyi beceremiyorum. Asla onun istediği gibi mükemmel biri olamayacağım. “Şu çizdiğim resimlere bakın. Her gün daha iyisini çizmeye çalışıyorum ama olmuyor,” dedi zavallı çocuk.”(s.32)

Dahacık’ı daha mükemmel öğrenci yapacak ders çalışma programı.”(s.34)

“Mükemmel insan olmadığı gibi, mükemmel anne baba da yoktur. Sadece birlikte yaşanan mükemmel ve sevgi dolu zamanlar vardır Dahacık.”(s.35)

4.11.2 Eğitim ve Gelenek İlişkisi:

Yetişkinlerin çocukların odasına girerken “aman nasıl olsa çocuk bir şey olmaz” gibi bir tavırla kapıyı tıklatmamalarının yanlış olduğuna kapıyı tıklatmanın gerekliliğine yer verilmiştir.

“Kapıyı tıklattım. Çünkü bir çocuk odasına girerken kapıyı tıklatmamız gerektiğini biliyorum.”(s.27)

4.11.3 Eğitim ve Birey İlişkisi:

Kişinin sürekli yetersiz görülmesi bir süre sonra kendisini yetersiz görmesine sebep olabilmektedir. Kimsenin mükemmel olmadığını eksiklerimizle, kusurlarımızla kendimiz olduğunu unutmamalıyız. Çocukları ailelerin yetersiz görmesi bir süre sonra çocuğunda kendisinden şüphe etmesine sebep olmaktadır. Başkası için mükemmel olmaya çalışmak değil kendin olmanın önemli olduğuna yer verilmiştir.

“Evet, beceriksiz Dahacık! Hiçbir şeyi beceremeyen Dahacık!” dedi çocuk ağlamaklı bir sesle. “Neden beceriksiz olduğunu düşünüyorsun Dahacık?” “Çünkü babam ne yapsam beğenmiyor. Koşuyorum; Daha hızlı koşabilirdin Dahacık,” diyor.”(s.31)

“Hiçbir şeyi beceremiyorum. Asla onun istediği gibi mükemmel biri olamayacağım. “Şu çizdiğim resimlere bakın. Her gün daha iyisini çizmeye çalışıyorum ama olmuyor,” dedi zavallı çocuk.”(s.32)

“Mükemmel insan yoktur. Ama iyi insan vardır. Üstelik daha önemlisi, bütün çocuklar iyi birer insan olarak dünyaya gelir. Kendini mükemmel olmaya zorlaman gereksiz Dahacık...Ama sen, senin hayalindeki mükemmel gün batımını zaten çizmişsin.”(s.33)

4.12 Lo

Yüksel adında okul çağına gelmiş bir çocuğun okula gitmek istemesi ancak bu isteğine herkesin bir şekilde kayıtsız kalması onu duymaması, görmemesi, dikkate almaması anlatılmıştır. Yüksel’in ailesi tarım işçisidir sürekli çalışırlar zaman çok değerlidir onlar için hiçbir şeyin ziyan edilmemesi ve her şeyden çok kâr elde etme üzerine kurulu bir çevrede büyümektedir. Yüksel adını bile kullanmamaktadırlar seslenirken “Lo” demişlerdir. Artık adı Lo olmuştur bu görülmeyen, duyulmayan çocuğun her şeye ve herkese rağmen okula gitmek istemesi ve sonunda bunu başarması anlatılmaktadır.

Özet:

Yüksel ailesi mevsimlik tarım işçisi olan, çadırdır yaşayan bir ailenin okul çağına gelmiş okula gitmek isteyen ancak bu isteğini kimseye anlatamayan, sesini duyuramayan derdini açamayan bir çocuktur. Kendi kendine okuma yazmayı, saymayı öğrenmiştir ailesi bunun bile farkına varmaz.

Yüksel’e kimse adı ile hitap etmez başlarındaki Çavuş ona “Lo” demiştir herkes böylece ona “Lo”der. Yüksel adını söylemeye çalışsa da kimse onu duymaz. Çünkü yaşadıkları ortamda hiçbir şeyin boşa gitmemesi gerekmektedir. İsmi söyleyerek zaman kaybetmezler. Lo çuvalı getir, Lo suyu getir gibi ifadelerle çağırırlar çünkü ismin önemi yoktur yapılan işin önemi vardır. Hiçbir şeyi ziyan etmemek ve her şeyden ne kadar fazla kâr elde ederlerse o kadar iyi olduğu anlayışına sahiptirler.

Çavuş sabah herkesi uyandırırken şu sözlerle seslenir “Hazır güneş doğmuşken kalkın ve çalışın. Ne kadar çalışsak o kadar kâr.” Yağmur yağdığında yağmur suyu ziyan olmasın diye kovalarla yağmur suyu toplarlar. Ağaçta dut kaldığında kuşlar yemesin ziyan olmasın diye Çavuş’un karısı bitirene kadar dut yer, karnı ağrır. Evde bayatlayan ekmekleri ziyan olmasın diye kuru kuru yer. Hastalanır doktora gider doktorun verdiği ilaç ziyan olmasın diye tek seferde bütün ilaçları yutar. Böyle bir anlayışta Lo içinde madem zeki ziyan olmasın tarlada çalışsın denilerek çalıştırılır. Zekân ziyan olmasın işçilerin yevmiyelerini sen say derler. Belediye Başkanı geleceği için sandalye getirtilir. Ne kadar otursanız o kadar kâr derler. Lo bütün bu olanlara tahammül edemez. Okula gitme isteğini de duymazlar tişörtünün üzerine yazıyla ben okula gitmek istiyorum yazar kimse farkına varmaz. Taşlardan yere “Her şey okul için” yazar Çavuş fark etmez taşlara basar geçer.

Lo’nun istekleri dikkate alınmamaktadır tek isteği de zaten okula gitmektir. Duyulmayan, görülmeyen bir çocuktur. Çavuş bir gün kendi oğluna forma, defter, çanta, kalem gibi okula gitmesi için okul malzemeleri alır. Lo bu duruma üzülür kendisi okula gitmek istemesine ve isteğini anlatmaya çalışmasına rağmen onu kimse dinlemez. Çavuş’un oğlu elma ağacında bir elma ağaçta kaldığı için elma ziyan olmasın diye ağaca çıkar ağaçtan düşer. Hastaneye gider altı ay ayağa kalkamayacağını söylerler. Bunun üzerine bir sabah Çavuş oğluna aldığı okul malzemelerini Lo’ya getirir. Lo’nun babasına da “O kadar malzeme aldık ziyan olmasın senin çocuk gitsin okula, aksatma ama gitsin ne kadar okusalar o kadar kâr.” der. Lo okula gider o sadece ilkokul diye düşünür ama ortaokula, liseye, üniversiteye gider. Okur meslek sahibi olur.

Ailesine yardım eder. Gönüllü olarak mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı çadır alanlarını ziyaret edip okumak isteyen ancak Lo gibi sesini duyuramayan çocuklar için aileleriyle konuşur, çocuklara kitap gönderir. Çocuklara kendi hikayesini anlatır.

Lo Eserinde Eğitim Meselesi

4.12.1 Ailede Eğitim:

Şermin Yaşar ailede eğitime çok önem vermiştir. Aile çocuğunu dinleyebilmeli, dikkatini verebilmeli, iletişim kurabilmeli çocuğunun neler yapabildiğini neler başarabileceğini ne istediğini anlamaya çalışmalıdır. Çocuğunun değişiminin gelişiminin farkında olmalı. Örneğin çocuk okuma yazmayı, saymayı kendi kendine öğrenmişse aile bu değişimi farkına varıp çocuğu desteklerse başarılı olmasını sağlar ancak aile bu durumun farkına varmayıp dikkat etmezse, çocuğun öğrenmeye ve okula olan hevesinin kırılmasına, çocuğun kendini gelişime, değişime kapatmasına sebep olabileceği üzerinde durulmuştur. Bu durumda aile eğitimin öneminin farkında olmalıdır. Okulun, eğitimin ne işe yaradığı, çocuklar için ne gibi faydalar sağlayacağını bilincinde olmalıdırlar.

Aileler çocuklarına kızma ya da görev verme konusunda hazırlar ancak onların ilgilerine, ihtiyaçlarına karşı da farkındalıkları yüksek olmalıdır. Yoksa aile içindeki iletişim eksikliği, çocuğun düşünceleri ve söylediklerinin dikkate alınmaması çocuğun bulunduğu ortamı benimsememesine, kendini huzurlu hissetmediği gibi bir süre sonra kendini ifade etmekten vazgeçmesine de sebep olabileceği üzerinde durulmuştur.

“Babam pek konuşmaz. Ben onu hep düşünürken görürüm. Yüzü genellikle sert ve biraz asıktır. Düşünürken ona bir şey sorduğumda genellikle cevap vermez. Aslında beni duymaz bile. “Hi?” der yüzüme bakıp. Sonra düşünmeye devam eder.”(s.8)

“Bugüne kadar annem bana odamı toplamadığım için hiç kızmadı. Çünkü kendime ait bir odam yok.”(s.9)

“Doğduğum çadır kocaman bir dağa bakıyormuş. Annem, benim hayatta o dağ gibi yükselmemi istiyormuş, bu yüzden adımlı Yüksek koymuş. İyi de ben kendi kendime bunu nasıl yapayım? Tek başıma nasıl büyüyüp, yükselip, yükselip, yükselip...çadırların arasından geçerek bir dağ olabilirim ki?”(s.11)

“Okuma yazmayı öğrendim! Ama annemin de babamın da çok işi olduğundan bunu onlara gösterme fırsatım olmadı. Ben de bunu bir sürpriz gibi sakladım.”(s.14)

“O hafta annemle ve babamla birlikte tüm gün fasulye topladık. Topladığımız fasulyeleri çuvalalara doldurduk. İkisine de artık okula gitmem gerektiğini söylemem gerekiyordu. Ama çok meşguldüler. Bunu birkaç kez denedim.

“Baba?”

“Hi?”

“Sence ben büyüdüm mü?”

“Büyüdün. Büyümesen Çavuş sana iş verir mi? Hadi işine bak, oyalanma. Çavuş görürse kızar.”(s.21)

“İşte böyle oldu. Bunu defalarca denedim. Hadi yemeğini ye, hadi uyu dediler durdular. Böylece çadırda da konuşmadım. Onlara okula gitmem gerektiğini bir şekilde anlatmam gerekiyordu.”(s.22)

“Yağmurun bastırıldığı ve Çavuş’un elime kovayı tutuşturduğu o gün okula gitme hayalimden vazgeçmiştim. Kimse beni anlamıyordu, anlamayacaklarını biliyordum. Kendimi anlatmaya uğraşmaktan vazgeçmiştim.”(s.50-51)

“Anne, gündöndünün gündöndü olduğunu ben okumadan biliyorum, okusam daha neler bileceğim! Ama umurunuzda değilim.”(s.78)

4.12.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Şermin Yaşar’ın Lo eserinde öğretmenin öğrenciye aferin demesinin onu pekiştirmesinin öğrenci için önemine değinilmiştir. Öğretmenin her söylediğinin öğrenci için çok önemli olduğuna özellikle doğru cevap verdiğinde hangi ifadelerle ona dönüt verdiğinin öğrencinin okula, derslerine karşı tutumunu etkileyeceği vurgulanmıştır. Eserde çocuk daha okula hiç gitmeden öğretmeni dikkatli dinlemek, anlamak, öğrenmek için çabalaması gerektiğini bilir.

“İki kere iki kaç yavrum?

Dört öğretmenim.

Sen bunu nerden öğrendin?

Okulda öğretmenim.

“Aferin akıllı çocuğuma.”

Ben de okula gidecektim. Ben de öğrenecektim her şeyi. Öğretmenim bana da sorular soracaktı. Ben de hepsini doğru cevaplayacaktım. Öğretmenim bana hep “Aferin benim akıllı çocuğuma.” diyecekti.”(s.82-83)

“Bir an önce şu tableti elinden bırakması lazımdı. Yoksa çok zorlanırdı derslerde. Öğretmenin söylediklerini anlayamazdı ki!”(s.105)

4.12.3 Okulda Eğitim:

Eğitimin ve okulun hayatı değiştirdiğine, güzelleştirdiğine, kolaylaştırdığına zorluklardan kurtardığına bu yüzden okulun ve eğitimin gerekliliğine değinilmiştir. Okulun tarladan, işten daha önemli olduğu çünkü çocuğun fırsat verilirse eğer sosyal, kültürel, bilimsel olarak kendini geliştirebileceği ve yeni şeyler öğrenebileceği uygun ortamın okul olduğuna yer verilmiştir. Kendi kendine öğrenen bir çocuğun okulda sağlanacak olan yardım ve uygun çalışma ortamıyla çok daha başarılı olabileceğinin üstünde durulmuştur. Okula gitme amacını bilen bir çocuk okulda sıkılsa, zorlansa bile planları, hedefleri, hayalleri için gittiğinin farkında olursa her şeyin üstesinden gelebileceğine değinilmiştir.

“Çadır alanındaki çocuklar köy okuluna gidiyorlardı. Geldiklerinde okulu öyle güzel anlatıyorlardı ki ben de onlarla gitmek istiyordum.”(s.14)

“Kolay gelsin Çavuş. Sen benim için tarlada çalışsın dedin ama ben çalışamam. Benim okula gitmem gerekiyor. Okul tarladan daha önemlidir.”(s.22)

“O okula gidecektim. Ne pahasına olursa olsun.”(s.51)

“Taşla yazı yazılabileceğini de bilmiyordum. İşte bak, yazı yazmak çok güzel. Taşla da yazı yazabiliyorsun dutla da. Okula gidebilsem daha nelerle yazarım, ohooo...”(s.65)

“Ben de okula gidecektim. Ben de öğrenecektim her şeyi.”(s.83)

“Bir günlük bir eğitimle Çamur’u kurtarmıştım işte. Boşuna okul da okul diye tutturmamıştım ben. Eğitim harika bir şeydi, seni zorluklardan kurtarıyordu. Ben de kurtulmak istiyordum.”(s.94)

“Okula başlamanın ne kadar zor olduğunu bildiğim için hiç sıkılmadan gittim okula. İtiraf edeyim sıkıldığım zamanlar oldu ama planlarımı gerçekleştirebilmem için okula gitmem gerektiğini biliyordum.”(s.118)

4.12.4 Eğitim ve Teknoloji İlişkisi:

Tablet gibi teknolojik aletlerin kullanımında ekran başında geçirilen sürenin sınırı olmazsa ve kişi sınırlamaya gitmezse ilerleyen süreçte ekran bağımlısı haline gelebileceğine değinilmiştir. Bilinçsiz teknoloji kullanımıyla birlikte ekran bağımlılığı kişiye sosyal olarak zarar vermektedir çevresinde gelişen olaylara karşı duyarsızlaşmasına, dikkatini toplayamamasına, anlamasını güçleştirmesine ve iletişimde anlaşabilme güçlüğüne sebep olabileceği üzerinde durulmuştur.

“Tablet bu. Benim tabletim. Tarla sahibinin oğlunun eski tabletiymiş. Ona babası yenisini almış, bunu da bana yollamış. Oyun oynuyorum bununla. Babam kimseye verme dedi. Madem verdiler, o zaman bol bol oyna, dedi. Ben de çadırda oynuyorum. Hiç çıkmıyorum. Hadi sen de git, babam görürse bana kızar, ne kadar oynasam o kadar kâr, dedi.”(s.34)

“İçinden benden daha büyük bir çocuk indi. Onun da elinde Çavuş’un çocuğunun elindeki tableten vardı. O da bir şeyler izliyordu. Biz hepimiz tarla sahibine ve oğluna bakıyorduk. Ama çocuk sadece tablete bakıyordu.”(s.39)

“Çavuş’un tabletli oğlu hâlâ tabletle oynuyordu. Delirmek üzereydim. Biri ziyan olmasın diye sabahtan akşama kadar tablet oynuyor...”(s.56)

“Çavuş’un tabletli oğluna üzüliyordum. Bütün bir gününü tablet başında geçiriyordu. Güneş görmemişti. Tarla sahibinin oğlunun bozuk tableti ziyan olmasın diye gün yüzü görmüyordu çocuk. Kendime üzüliyordum, okula gitmek istiyordum ama gidemiyordum.”(s.100)

“Doğruyu söylemek gerekirse, tabletli oğlanı biraz kıskanıyordum. Ama yine de ona yardım etmem gerekiyordu. Okula başlayacaktı yakında. Bir an önce şu tableti elinden bırakması lazımdı. Yoksa çok zorlanırdı derslerde. Öğretmenin söylediklerini anlayamazdı ki! Benim dediklerimi bile anlamıyordu tablete bakmaktan...”(s.105)

4.13 Para Ağacı

Tembel bir çocuğun yere paralarını düşürmesi ve sonrasında paranın ağaç olması anlatılıyor. Böylece para ağacı olmuştu. Ancak bu çocuğun tembel olmasının sebebi ailesinin ona hiç

güvenmemesi, hiçbir işi başarabileceğine inanmamalarıdır. Çocuğa tembel ismini de takan ailesidir.

Özet:

Gittiği evde yatağından hiç çıkmayan, oyuncaklarıyla oynamayan, hediye paketlerini açmayan yorulurum diye okula gitmeyen yorulurum diye konuşmak istemeyen tembel çocuk ile tanışır. İlk defa bu kadar tembel, koşmak istemeyen, oyun oynamak istemeyen, bir çocukla karşılaşır. Kız tembel çocuğa oyun oynamayı teklif eder, hediye paketlerini açmayı teklif eder ama çocuk yatağından kalkmak istemez oyun oynamaz. Tembel çocuğun ailesi de bu durumdan çok şikayetçidir. Tembel çocuğun sağlıkla ilgili bir problemi yoktur. Sadece yatağından çıkmak istemez.

Aradan uzun zaman geçer. Bir akşam ailesiyle döner yemeğe giderler dönerciye gittiklerinde bir de bakarlar ki tembel çocuğun babası Sami Bey dönerciye ısrar etmektedir şişteki bütün döneri istemektedir bir şekilde satın alır. Sami Bey döneri ve omzuna yüklenir. Giderken Hilmi Bey yani kızın babasını görür halini hatırlar sorduktan sonra tembel çocuktan yani oğlundan bahseder. Tembel çocuğun çok zengin olduğunu söyler.

Bu sefer tembel tenekenin yanında zengin tenekedir. Kız dönerciden döndükten sonra bütün gece tembel tenekeyi düşünür yatağından bile kalkmayan çocuk nasıl zengin olur. Kız tembel tenekenin nasıl zengin olduğunu düşünür ta ki Türkçe dersinde öğretmen bir ödev verir. İlginç bulduğunuz bir konu hakkında bir uzmanla röportaj yapma ödevi. Kız tembel teneke ile röportaj yapmak ister. Tembel çocuğun evine gider ve ona sorar. “Ben senin nasıl zengin olduğunu çok merak ediyorum” der. Tembel teneke ise ağlamaya başlar ve her şeyi anlatır.

“Ben böyle olmak istemedim” der. Küçükken annesinin sürekli “Sen şimdi yapamazsın ben hemen yapıvereyim. Sen ellerini iyi yıkamamışsındır. Sen karnını yeterince doyurmamışsındır. Sen dişlerini iyi fırçalamamışsındır.” diyerek hiçbir şey yapabileceğine inanmazlar. Ben de bıraktım, nasıl olsa yapan biri var dedim. Nasıl olsa yaptığım hiçbir şeyi beğenmiyorlar bana şimdi tembel teneke diyorlar ama aslında bana o ismi onlar taktılar.

Tembel tenekenin babası sürekli “Senden hiçbir şey olmaz kendi başının çaresine bak! Sana artık zırnık koklatmam” deyince tembel teneke iş aramak için evden çıkmaya karar verir. Şimdiye kadar hiçbir iş yapmaz. Tembel tenekenin bir kumbarası var annesi çocukluğundan beri onun için para atar. Bu kumbarada demir para vardır. Tembel teneke o kumbarayı alır, bahçeye çıkar. Uzun zamandır ilk kez bahçeye çıkar hiç bu kadar uzun yol bile yürümez. Evden çıkarken ayakkabı arar ama kendisinin bir ayakkabısı yok çünkü hiç dışarı çıkmaz. O yüzden babasının ayakkabısını giyer. Dış kapıdan çıkarken yürümeye alışık olmadığı için yere düşer ve kumbaradaki paralar bahçeye saçılır. Bunu gören babası çok kızar, çocuk hemen odasına gider ve artık kararını verir. Kendini değiştirmek kendini yetiştirmek için sabah kalkar, giyinir, hazırlanır, evden tam gidecekken bayılır. Çünkü gözlerine inanmadığı bir olay olur. Bir gün önce yere saçılan bozuk paralar toprağa düşünce yeşerip paradan dev bir ağaç olur. Böylece zengin olur, zengin olunca tembel çocuk çalışmasına gerek olmadığına karar verir.

Tembel teneke mutlu değil. Kız başka bir gün Sami amcasına yani tembel tenekenin evine gider. Önce Sami amcasıyla konuşur. “Oğlunuzun adı nedir?” der. Babası bile unutmuş oğlunun adını annesi bile zor hatırlar. Çocuğun adı Uysal Duran Kaya’dır. Kız tembel teneke ile konuşur ve ona Uysal Duran ismiyle seslenir. Çocuk bile kendi ismini bilmez. Havanın çok kötü olduğu, dolu olaylarının yaşandığı günün sabahında kızı Sami amcasının telefonundan Uysal Duran arar

sadece “abuk gel” der kızı hemen gider. Uysal Duran’ın anne ve babası ağlar. Ağaca dolu vurunca ağaç kurur. Kız lise sınavına hazırlanır. Gastronomi okuyup ekmekçi olmak ister. Aradan yıllar geçer kız gastronomi okur, ekmek dükkanını açar ve bir de ortağı var ortağı ise hem en tembel en uyuşuk en sabit insan hem de en alışkan en hareketli en gezmeyi seven insan Uysal Duran’dır. Para ağacı kuruduktan sonra tembel teneke değişmeye karar verir bana yardım et der. O gün kız da yardım eder. Gerçekten isteyince bambaşka bir insan olur. Kitap okuyan, tiyatrolara, sanat galerilerine, müzelere giden bir insan olur. Her şeyi beraber yaparlar. Kız “Bizim para ağacımız, hayallerimiz ve gayretimiz asıl g biziz.” der. İşleri iyi gider her şey yolundadır.

Para Ağacı Eserinde Eğitim Meselesi

4.13.1 Ailede Eğitim:

Çocukları yetiştirirken onların kendi davranışlarını sergilemesine izin vermeliyiz, kararlarını verebilmeliler, doğru ya da yanlış düşüncelerini aıklayabilmeliler. Çocukları kıyaslamamalıyız onları etiketleyici isimler takmamalıyız. Hayatta gerçekleştirmediğimiz hayalleri çocuklar üzerinden gerçekleştirmeye alışmamalıyız.

“Gitmeden önce annem beni oyuncak bebek giydirir gibi hazırladı. Saçımı rmeler, kafama kolonya srmeler falan. “Ayy nasıl hanım hanımcık oldun!” diye bir de yanaklarımı perdi.”(s.6)

“Annem sürekli kaç göz işareti yapıp uslu durmam gerektiğini belirten bir şeyler yapardı.”(s.6)

“Gittiğimiz evde benden küçük ocuk varsa. Annem beni onu “oynatmaya” gönderirdi. Gururla “ok seviyor çocukları çok! Kesin büyüyünce anaokulu ğretmeni falan olacak.” derdi. Hu tabii tabii. Kesin olurum!”(s.7)

“Bak gördün mü başkalarının çocukları nasıl akıllı, nasıl düzenli. Bal dk yala yerleri, öyle temiz. Senin odan leş gibi.”(s.10)

“Yıllardır deniyorum, kaldıramıyorum. Bütün gün öylece yatıyor. Tembel teneke!” dedi annesi.”(s.14)

“Benim oğlan iyi. Sınava falan hazırlanmıyor. Olacağını oldu zaten, zengin oldu çok şükür. Çok zengin. Çok iyiyiz.”(s.24)

“Yetişkinlerin en çok merak ettikleri şey, çocukların büyüyünce ne olacağı. Herkes bunu soruyordu. Gerçi onların çocuklarla sohbet etme becerisi bu kadardı. Ortalama bir yetişkinin herhangi bir çocukla kurabildiği sohbet, şu üç soru etrafında dönüyordu: “Kaça gidiyorsun?”, “Dersler nasıl?”, “Büyüyünce ne olacaksın ?”(s.30)

“Bizim evde de sohbetler büyüyünce benim ne olacağım üzerinden dönüyordu. Babam soranlara “Biz tıp okuyacağız” diyordu. Sanki o da benimle birlikte okuyacaktı.”(s.31)

“Ben böyle olmak istemedim. Çocuktum, daha küçük bir ocuktum. Seninle tanıştığımız günden çok daha ncesi. O zamanlar ne yapsam annem, “Bırak, sen şimdi yapamazsın, ben hemen

yapıvereyim.” derdi. Hiçbir şey yaptırmazdı bana. Nedense beceremeyeceğimi düşünürdü.”(s.56)

“Ne yapmaya kalksam, annem benden önce “Sen yapamazsın, ben yapayım.” diye anlatıyordu. Elleri yıkiyordum mesela. “Getir bakayım koklayayım, gerçekten yıkamış mısın?” diyordu. Dişlerimi fırçalıyordum, ağzımı kokuyordu. İnanmıyordu bana. Karnım doydu dediğimde eliyle karnımı yokluyordu. “Bak burası boş. Biraz daha ye!” diyordu. Karnımın açlığını, tokluğunu bile anlamayan biriydim annemin gözündey. Ben de bıraktım, anlatabildim mi? Nasıl olsa yapan biri var, dedim. Bıraktım. Nasıl olsa yaptığım hiçbir şeyi beğenmiyorlar. Alın, yapmıyorum, dedim. Hiçbir şey yapmadım.”(s.57)

“Benim bir şey yapmama gerek yoktu ki. Bu sefer de adım tembel teneke oldu. Bana bıraksalar belki böyle olmayacaktım. Kendileri yaptı beni böyle.”(s.58)

“Ben tembel değildim, sadece tembelleştirilmiştim.”(s.61)

“İyi bir lise kazanmak istiyorum. Sonra da iyi bir üniversite kazanırım herhalde. Aslında gastronomi okumak istiyorum. Ama işte bizimkiler de ayrı hikaye babam istemiyor gastronomiyi, tıp istiyor o. Yani bu kadar istiyorsan, gir sınava benimle beraber, sen oku tıp. Bunu babama anlatamıyorum. Gençliğinde doktor olmak istemiş, ama durumları yokmuş, liseden sonra okutmamışlar. İçinde kalmış babamın, hepimizde tek tek denedi şansını.”(s.76)

“Kütüphaneden Evliya Çelebi'nin Seyahatname kitabını aldım. Onu okuyordum. Annem geldi ve kitabı elimden alıp kitaplığa koydu. “Sınavdan sonra okursun. Sana lazım mı Şimdi Seyahatname? dedi.”(s.98)

“Yemek pişireyim diye mutfığa girmek istiyordum. “Bırak şimdi yemeği, otur test çöz!” diyorlardı. Benim hiç mi eğlenmeye ihtiyacım yok? Ama bunun nasıl olacağına da kendileri karar veriyordu.”(s.98)

“Bir komşumuz vardı. Oğlu için sürekli, “Geldi bizim yaramaz!”, “Geldi bizim haylaz!” derdi.”(s.104)

“Sami amca lütfen oğlunuza artık tembel demeyin.” dedim. Çok kararlı konuşuyordum. “Ee tembel” dedi. Değil, onun bir adı var. dedim. “E çok uzun, onu diyene kadar tembel derim geçerim.” Oğlum de. O tembelden daha kısa dedim.” (s.110)

“Sen tembel falan değilsin. Hiç değilsin. Çok iyi yürekli bir çocuksun. Tembel olan onlar. Sıkıntını anlamak ve çözmek için seninle hiç uğraşmamışlar. En kolayını, yok saymayı seçmişler. Kendine sakın haksızlık etme.”(s.115)

“Benim de kendileri gibi olmamı istiyorlardı. Bir an önce sınavlara gireyim, hızlıca büyüyeyim, liseden mezun olayım, üniversiteyi onların yaptığı gibi bizimkilerle aynı şehirde okuyayım, mezun olur olmaz bir işe gireyim ve aralarına katılayım.”(s.122)

“Annemin “öğretmen ol,” babamın “doktor ol” abimin “polis ol” ablamların “şu ol, bu ol,” önerilerinin hiçbirini dinlemedim. Ne yapmak istediğimi biliyordum ve bunun için uğraştım ne

kadar kararlı olduğumu sonundan anladılar. Evet, gastronomi okudum! Ekmek dükkanını açtım.”(s.147)

4.13.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğrencilere sınavların yanında hayattan ne istediklerini, beklentilerini de sormalı onları dinlemeli, yapabileceklerine inanmalarını sağlamanın öğrencinin gelişiminde önemine değinilmiştir.

“Kendimi bildim bileli ders çalışıyordum. Sınav zamanı yaklaşmıştı. Bütün arkadaşlarımla, öğretmenlerimle, anne babamla neredeyse konuştuğumuz tek şey sınavdı. Hepimiz aynı şeyleri düşünüyorduk: Gelecekte ne olacağız? İyi bir gelecek için ders çalışmalıyız.”(s.28)

“Türkçe dersine biz sınavda tam puan alalım diye değil, düzgün Türkçe konuşalım diye giriyorduk. İse yarıyordu işte.”(s.53)

“Okulda rehber öğretmenimiz senelerdir bize rehberlik ediyordu. Çoğu zaman sadece dinliyordu. Biz anlatırken çözüm kendimiz buluyorduk. Anlatmanın iyi hissettirdiğini biliyordum.”(s.56)

“Bu çocuğun önce tembelin teki olmadığına, başarısız ve faydasız biri olmadığına inanması gerekiyordu. Bu bana şunu hatırlattı. Ortaokula geçtiğimde matematiğim pek iyi değildi. Yapamıyordum. İlkokul öğretmenim, “Sen bu matematiği asla öğrenemeyeceksin!” demişti bana. Öğretmen öğrenemeyeceğimi söylemişti, demek ki vardı bir bildiği. Ortaokula başladığımız hafta, şimdiki matematik öğretmenimize Benim matematiğim iyi değil, öğrenemiyorum.” dedim. Derste bir şey demedi. Teneffüste çıkarken geldi, omzumu tuttu. “Ben yapamıyorum, iyi değilim deme bir daha. Hallederiz, bunlar bilmediğimiz işler değil.”(s.132)

4.13.3 Okulda Eğitim:

Okulu para kazanmak için ya da mecburiyetten gidilmesi gereken yer olarak düşünülmemeli değişimin ve farkındalığın olduğu olabileceği yer olarak görülmelidir.

“Yorulurum diye okula gitmemek mi? İyiymiş ya! Ben niye akıl edemedim bunu? Doğru ya! Canım çıkıyordu benim her gün okulda. Yıllardır okula gidiyordum. Okulun ne zaman biteceği de belli değildi.”(s.14)

“E paramız var ya neden okuyayım?” dedi çocuk. “Olur mu öyle şey ya. O zaman zenginlerin çocukları okumasın. Nasıl olsa zenginler! Okuyacaksın ki bir sürü şey öğrenesin. Kendini geliştiresin. Kendi hayatını kurasın.” dedim.”(s.67)

4.14 Cumhuriyet’in İlk Sabahı

Şermin Yaşar ve İlber Ortaylı’nın ortak ürünüdür. Cumhuriyet’in ilanına tanık olan o zorlu dönemleri yaşamış bir çocuğun ağzından anlatılır. Kurtuluş Savaşı mücadelesi, Büyük Millet Meclisinin açılması, İstiklal Marşı’nın kabulü, Ankara’nın başkent oluşu, Cumhuriyet’in ilanına kadar süreçleri ele alır. Yaşanılan zorlukların bir çocuğun hayatında nasıl yer ettiğini anlatır.

Özet:

Annesi ona her zaman “Seni savaşın ortasında doğurdum,” der. Çocuk doğduğunda babası cephede askerdir. Babasını hiç görmez. Babası cepheye yakın arkadaşı Hakkı’nın babasıyla gider. Hakkı’da babasını hiç görmez. Hakkı macun satar, kahramanımızsa şerbet satar. Geçimlerini sağlayabilmek için çalışmaları gerekir. Hakkı ile yürürlerken sokakta biri Hakkı’ya seslenip “babam geldi” der. Hakkı çok şaşırır, eve gider babasını daha önce görmedi ki nasıl tanısin. Evde yüzü çökmüş, zayıf, bacaklarının dizden aşağısı olmayan bir adam var. Bu adam Hakkı’nın babasıdır. Savaşta ayaklarını kaybeder. Kahramanımız sabahları mektebe gider, mektepte bilerek ses çıkarır, hocanın onu dersten atması için uğraşır. Çünkü aklı şerbet güğümünde hele de sıcak havalarda güğümü kapıp dışarda satmanın planını yapar. Kıpırdanırken hoca kızar madem böyle yapacaksın “Bir daha mektebe gelme,” der. Bunun üzerine çıkıp eve gider. Annesine söyler hoca bana “gelme” dedi. Annesi inanmaz ertesi sabah mektebe gidip hocayla konuşur. “Kimselerinin kalmadığını babasının şehit düştüğünü, şerbet satarak geçindiklerini” dile getirir. Babasının şehit olduğunu böyle öğrenir. Günler geçerken Ankara’da Mustafa Kemal’in Ankara’ya geleceği haberi yayılır. Herkes onu görmeye gider, kalabalıkta şerbet çok satılır diye şerbetçi çocukta gitmeye karar verir. Mustafa Kemal Paşa’yı ilk kez uzaktan görür, soru sormak ister sorma fırsatı olmaz. Büyük Millet Meclisinin açılması için çalışan inşaat işçilerinin yanına gider. Onlara her gün şerbet götürür. Büyük Millet Meclisi için okullardan sıra getirilir. Nisan ayının yirmi üçü günlerden cumadır. Önce cuma namazı kılınır. Daha sonra Meclis açılır. Herkes çok sevinçli vatanın kurtulacağına inanır. Ertesi gün annesinden izin alıp tren beklemeye gider. Trenden inenlere şerbet satar. Emin adında bir çocukla tanışır. Uzun süre trende yolculuk yapmışlardır. Gelme sebepleri ise babasını Mustafa Kemal çağırır. Emin’in babası Mehmet Akif’tir. Tacettin Dergâhında kalır. Babası İstiklal Marşı yarışması için şiir yazar. Şiir yarışmasını kazanır. Ödülü çocuklar için bağışladığı söylenir. Nisan ayında güzel haberler gelir. İnönü’de düşman askerleri yenilir. Atatürk İsmet Paşa’ya telgrafta “Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makus talihini de yendiniz.” der. Sonunda Sakarya’da zafer Türk askerindir. Mektebe artık düzenli gitmeye başlar yeni öğretmen gelir. İstiklal Marşı’nı ezberler sürekli onu okur. Bir gün yine treni beklemeye gittiğinde trenden askerler iner. İnen askerlere babasını sorar, babasının şehit olduğundan bahseder. Asker “Neler gördük, neler” der. Sabahları erkenden kalkıp düzenli olarak mektebe gider. Gündüz gazete dağıtır. Dağıttığı gazeteleri okur, okuma yazma bilmeyenlere de neler yazdığını anlatır. 30 Ağustos’ta haber gelir “Vatan kurtuldu”. Herkes sevinir.

Bir gün okulda öğretmen “Yarın hep beraber Meclis’e gideceğiz, Ankara başkent olacak” der. Ertesi gün Meclis’e gider. Çocuk hiç kimseye belli etmeden içeri girmeye çalışır. İçeri girdiğinde bir asker onu görür askere “Mustafa Kemal Paşa’ya bir soru soracağım,” der. O sırada kapı açılır ve içeriden o çıkar. Mustafa Kemal Paşa “Ne oluyor burada?” diye sorar. Çocuk hemen atılır ve “Paşam ben size bir soru soracaktım” der. “Benim babam cephede şehit oldu, babamı cephede gördünüz mü?”. Paşa cevap vermez. Çocuğa sarılır. Kulağına eğilip “Cephedeki tüm babaları gördüm ben. Senin babam bundan böyle Cumhuriyettir çocuk,” der. Mustafa Kemal Paşa “Cumhuriyet” der ama çocuk bilmez ne olduğunu. Ne demek olduğunu herkes o günden 15 gün sonra öğrenir. 29 Ekim günü Cumhuriyet ilan edilir. “Senin babam Cumhuriyettir” demiştir. “Cumhuriyet geldiğine göre artık babam gelmiş sayılırdı” diye düşünür çocuk. Üzülmemesi gerektiğini anlar ertesi gün erkenden kalkar. O gün Cumhuriyet’in ilk sabahıdır. Aradan 10 yıl geçer. 10.yılda da Meclis binasının önündedir. Ancak bu sefer

Türkiye Cumhuriyeti'nin bir öğretmeni olarak öğrencileriyle beraber Onuncu Yıl Marşı'nı ilk kez dinler.

Cumhuriyet'in İlk Sabahı Eserinde Eğitim Meselesi

4.14.1 Ailede Eğitim:

Anne ve baba çocuk elindekilerin kıymetini bilsin diye zor durumda olan insanları anlatabilir ama her şeyi görmemişse bunu görmüş gibi anlatması çocuğa karşı inandırıcılığının azalmasına sebep olmaktadır. Çocuğun istediği şeyleri sürekli erteleme davranışı doğru değildir. Böyle yapılması çocuğun da ondan istenenleri ve görevlerini ertelemesine sebep olabilir. Çocuğun okulu, yazmayı, okumayı sevmesini istiyorsak davranışlarını bu yönde desteklemeliyiz. Örneğin yazmayı yeni öğrenmiş bir çocuk duvara yazı yazdığında anne ona kızarsa çocuk olayı tam olarak anlamayabilir yazı yazma davranışına kızdığını düşünebilir. Olayları çocukların anlayabileceği şekilde onlara aktarmak gerekir.

“Ne zaman ocağımız fazla yansa annem hemen üstüne küll atıyor. “Askerlerimiz cepheye soğuktalar,” diyor. Ne zaman sofraya otursak “Askerlerimizin yiyecek ekmeği yok,” diyor, sofradan doymadan kalkıyor...Bir gün annem yine böyle anlatırken, “Sen de mi savaşa gittin ki?” diye sordum. “Gittin mi de gitmiş gibi anlatıyorsun?”(s.10-11)

“Yemin etme bari edepsiz. Yalan söylediğin besbelli.” “Yalan mı? Sen söyle, şerbet mi önemli, mektep mi?”(s.19)

“Ben evde ne istesem annem “Hele savaş bitsin,” diyordu. Ben de yapacağım her şey için “Hele savaş bitsin,” diyordum.”(s.63)

“Annem beni elimi yüzümü yıkamadan yatağa sokmaz. Hava ne kadar soğuk olursa olsun her hafta illa banyomu yaptırır. Sabah saçlarımı tarar...“Her zaman tertemiz gezeceksin, üstünü başını batırma sakın,” der.”(s.67)

“Kızmadın mı,” diye sordum. “Sen tek oku, yaz. Ben daha ne isterim,” dedi annem.”(s.82)

“Annem o gün uydurduğumu anladı. Komşular gittikten sonra bağırmaya başladı. “Anlatacaksan doğru dürüst anlat haberleri. Yalancı mı oldun sen benim başıma!”(s.83)

4.14.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmen öğrenciye ne kadar sinirlenirse sinirlensin bir daha buraya gelme gibi ifadeler kullanmamalı bu ifade öğrencinin bahane olarak sözü kullanmasına sebep olmakla birlikte okuldan uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Öğretmen ve öğrenci ilişkisinde saygı, ciddiyet olmalı ancak şiddet ya da çocuğu fiziksel olarak korkutmak yanlıştır. Bu durumlar çocuğun her an sorun olabilir diye düşünerek kendini ifade etmekten kaçınmasına sebep olabilmektedir. Tabii ki resmiyet olmalı ancak samimiyette olmalı öğretmen çocuğun duygu durumunu fark edebilmelidir.

“Bir gün yine kıpırdanıp dururken hoca bana kızdı. Kulağımı sertçe çekip “Böyle yapacaksan gelme bir daha mektebe,” dedi.”(s.18)

“Mektebe varınca hocama, babamın şehit düştüğünü, başka kimsemizin kalmadığını, tek kazancımızın şerbet olduğunu, beni idare etmesini söyledi annem. Başını salladı hoca.”(s.19)

“Hoca bir daha bana kızmadı. Ben de o gün öğleye doğru fırlayıverdim mektepten eve...”(s.20)

“Sabahleyin erkenden kalkıp mektebe gittim. Bundan sonra düzenli gidecektim...Mektebe gidince gözlerime inanamadım. En son gittiğimden beri ne çok şey değişmişti. Bizim hoca gitmiş, yerine sarıksız genç bir muallim gelmişti. Beni görünce elini uzattı, “Tanışalım,” dedi. Elini öpmek için eğildim öptürmedi.”(s.78)

“Bundan önceki hoca olsa kafama sopayı geçirmişti çoktan. Hiç ses etmeden oturdum yerime.”(s.80)

4.14.3 Okulda Eğitim:

Okulun sadece okuma-yazmayı öğretmekten ibaret olmadığına anlaşılmaması lazım konuşmayı, dinlemeyi gibi birçok becerinin de öğretildiği bilinmelidir. Okulun hayatı değiştirebileceğini fark etmek lazım dersler öğrenciyken karın doyurmuyor gibi gelebilir çalışması gereken insanlara ancak iyi bir yaşam için ihtiyaçlarını rahat karşılayabilmek için dersleri dinlemek, anlamaya çalışmak çok önemlidir.

Okulda yapılan tören veya kutlamaların çocuklar için çok önemli olduğuna bu günlere değer verdiklerine yer verilmiştir.

“Sabah mektebe gidiyorum. Mektepteysen aklım hep şerbet güğümümde oluyor...Hepsinin canı şerbet ister ama ben mektepte oturmuş hocayı dinliyorum. Dersten ne olacaksa sanki? Dersler karnımızı mı doyuruyor?”(s.17)

“Okula böyle günlerde gitmeyi seviyordum. İçeri giriyorsun, hoca kutlamaya gidiyoruz diyor, hemen dışarı çıkıyorsun.”(s.62)

“Mektebe de gönderirler, her şeyi öğretirler. Büyüyüp gider.” dedi.”(s.70)

“Geçen yıl okula doğru dürüst devam etmemiştim. Annem mektepteki hocaya “İdare ediver bunu,” dediği için arka da bulmuştum biraz. Mektepte ders dinlemektense satış yapmak, insanların anlattıklarını dinlemek...daha çok hoşuma gitmişti.”(s.74)

“Sabahleyin erkenden kalkıp mektebe gittim. Bundan sonra düzenli gidecektim.”(s.78)

“Mektebe sadece okuma yazma için gelinmez ki. Öğreneceğin ne çok şey var. Bir kere önce konuşmayı öğrenmemiz lazım.” dedi... “Mektepte çok konuşmayı değil, ne konuşacağını, nasıl konuşacağını, nasıl susacağını da öğrenirsin...Düzgün konuşmayı da öğreneceğiz.”(s.80)

4.15 Dünyanın En Önemli Öğrencisi

Fikri Bey, patron, genel müdür, CEO aynı zamanda yönetim kurulu başkanı herkesin ona bey demesini istemektedir. Eşinin, çocuklarının, anne-babasının bile ona bey diyerek hitap etmesini istemektedir. İş yerinde çalışırken bir mektup geldi. Mektupta ortaokuldan mezuniyet sürecinde sorunlar olduğu bu yüzden ortaokulda 15 günlük hızlandırılmış ders alması gerekmektedir. Okula gitmezse üniversite diplomasının iptal edileceği yazmaktadır. Fikri Bey'in ortaokula

gitmesi ve bu süreçte asıl olanın bey olmak değil Fikri olabilmek kendisi olabilmek olduğunu fark etmesi konu edinilmiştir.

Özet:

Fikri Bey, kendisine bey denilmesinden mutlu olan biridir. Telefonu açtığına, biriyle tanışırken, çay isterken “Buyur, ben Fikri Bey!”, “Ben Fikri Bey, tanıştığımıza memnun oldum.”, “Fikri Bey’e bir çay!” gibi ifadelerle kendisine bey denmesini istediğini hemen dile getirir. Kartvizitinde “Fikri Bey” yazar. Kolunda “Fikri Bey” dövmesi var. Kıyafetlerinde, pijamalarında, çoraplarında “FB” yani “Fikri Bey” anlamına gelen işlemeler var. Bey ifadesine o kadar düşküncü ki eşinin, çocuklarının, anne-babasının dahi ona bey kelimesini kullanarak “beybaba, beyoğlum, beyamca” gibi ifadelerle seslenmelerini istemektedir. İş yerinde samimi olduğu bir kişi ona Fikri abi dediği için adamı işten bile kovar.

Fikri Bey, çalışırken iş yerine bir mektup gelir. Mektupta ortaokul mezuniyeti sırasında bir hata yapıldığı bazı derslerden kaldığı tespit edilmiş bu yüzden ortaokula dönüp hızlandırılmış eğitimle 15 gün okula gitmesi gerektiği aksi takdirde lise ve üniversite diplomalarının geçersiz sayılacağı yazar. Fikri Bey öğrenci işleri ile iletişime geçtikten sonra okula gitmesi gerektiğini anlar. Bu durumdan kurtulmak için okula bağışta bulunursa yardımcı olacaklarını düşünür. Okula gittiğinde okul müdürüne bu durumu dile getirdiğinde aldığı cevap “bakın burası banka değil, hayır kurumu da değil” diyerek böyle bir şeyin mümkün olmayacağını anlar. Fikri Bey’in itirazlarına rağmen müdür Fikri’yi artık 119 Fikri’yi sınıfa götürüp bırakır. Fikri Bey’in okul macerası başlar. Fikri Bey, iki çocuğu olmasına rağmen onlarla çok ilgilenmediği için çocuk sesine katlanmakta zorlandığından teneffüs olunca saklanacak yer aradı bunun üzerine öğretmenler odasına gidebileceğini düşünür. Öğretmenler odasında herkesin oturup tavla oynadığını düşünürken içeri girince herkesin elinde kitapla oturduğunu görür. Fikri Bey, bütün bilgilere sahip olduğunu söyler bunun üzerine matematik öğretmeni Fikri Bey’e birkaç soru sorar. Fikri Bey bilemeyince bir daha öğretmenler odasına girmeye kalkmaz. Fikri Bey diğer öğrencilerle eşit olmadığını çünkü patron, genel müdür, CEO olduğunu savunur. Diğer öğrencilerle konuşmak istemez. Diğer öğrenciler bunun üzerine Fikri Bey’in insanları ısırdığı bu yüzden bıyıklı olduğu, cezalandırıldığı için okula geldiği gibi söylemlerde bulunurlar. İlk günü böylece bitiren Fikri Bey, ailesine okula gittiğini anlatmaz. Okulun ne kadar yorucu olduğunu anlayan Fikri eve geldiğinde çocuklarına ilk defa “Okulda çok yorulunuz mu?” diye sorar. Çocuklarını anlamaya başlar. Bıyıklarını keser, okulda söylentiler devam etmesin diye gerçeği okuldaki çocuklara anlatır. Çocuklar “Madem öyle eşitiz, senin de forma giyme vaktin geldi.” derler. Bunu duyan Fikri Bey, sinirlenip çocuğun kolunu ısırdı müdürün odasına gitmesi gerekir. Müdür sakın sakın konuşur, “Davranışların böyle giderse aileni çağırmamız gerekecek” dedi. Fikri Bey, kimseye okula gittiğini söylemediği için davranışlarına dikkat edeceğini söyler. Müdür, Fikri’ye okul formasını da verir. Fikri o gün eve gittiğinde eşitliğin ne kadar önemli olduğunu düşünür. Okula formayla gidince herkesin ona güleceğini düşünür, Sude’ye “Bak forma giydim benimle dalga geçmeyecek misin?” dedi. Sude, bende forma giyiyorum neden dalga geçeyim, der. Fikri, önemli olanın kıyafet olmadığını anlar. Kıyafetlerinin, kalemlerinin FB işlemeli olmasının önemli olmadığını Sude sayesinde anlar. Sevgi ve saygının da karşılıksız olduğunu anlar. Fikri, hastayım deyip okula gitmemeye çalışır olmaz okuldan kaçmaya çalışır yine olmaz. Okuldan zevk almaya başlar. Futbol oynar arkadaşları ona Fiko diye seslenir. Fikri Bey küçükken hep futbolcu olmak ister ancak babası ona “saygın bir mesleğin olsun herkes

sana bey desin” der. Fikri de böylece vazgeçer. Akşam eve gidince eşinin ona Fikri Bey, yerine Fikri, Fiko demesini ister. Pijamalarını giyeceği sırada kendi özel dikim işlemeli pijamaları yerine oğlundan ona olacak bir pijaması varsa vermesini isteyip onu giyer. Fikri derste öğretmeni ödevini sorduğunda yapmadığını söyler, öğretmeni evde eşine yardım edip etmediğini sorar. Fikri yardım etmediğini söyler bunun üzerine öğretmeni “Bakıyorum da hiçbir sorumluluğunu yerine getirmemişsin, yarına bütün ödevlerini tamamla” der. Fikri, eve gittiğinde eşine yemek hazırlarken ilk kez yardım eder. Ailesine okula gittiğini anlatır ve ödev konusunda onlardan yardım ister. Fikri, okulda arkadaşlarıyla da iyi geçinir on beş günü tamamlar, diplomasını alır, arkadaşlarıyla bir grup kurup oradan mesajlaşmaya karar verirler. Fikri Bey, on beş günün ardından iş yerine gider mazeretsiz gelmediği için işten çıkartılır. Bunun üzerine evine döner artık dümdüz Fikri’ idi. Fikri ailesiyle vakit geçirip kitap okur. Kendine vakit ayırır. Oğlunun futbol maçına gittiğinde aklına bir fikir gelir. Okulun yanına çocuklar faydalansın diye bir spor merkezi açar. Fikri kim olduğunu, onu neyin mutlu ettiğini bulur. Saygı için ünvanlara gerek olmadığını anlar.

Dünyanın En Önemli Öğrencisi Eserinde Eğitim Meselesi

4.15.1 Ailede Eğitim:

Ebeveynler sorumluluğu sadece bir tarafın üzerinde bulundurmamalı görev paylaşımı yapmalı, birbirlerine yardımcı olmalı özellikle çocukların eğitimi ve dersleri ile ilgili konularda karşılıklı olarak çaba sarf etmelidir. Ebeveyn, bir zamanlar çocuk olduğunu okulun yorucu geçebileceğini ek olarak kurslar ya da faaliyetlere katılmak istiyorsa bunu çocuğun kararına bırakmalıdır. Ebeveyn, kendi hedefleri, istekleri ve beklentilerini çocukları üzerinden gerçekleştirmeye çalışmamalıdır. Çocuğun ilgisi, isteği, beklentisi doğrultusunda gelişimi dikkate alınmalıdır. Saygınlık ve paradan çok çocuğun neyi sevdiği, hangi mesleği yaparsa mutlu olacağı dikkate alınmalıdır.

“Okul ne yorucu bir şeydi böyle. Kendi çocuklarını düşündü...Okul yetmezmiş gibi Fikri Bey çocuklarını bir de golfe, tenise, basketbola, piyanoya, resim kursuna ve okçuluğa yazdırmıştı. Çocukları bey oğlu, bey kızı gibi yetişsin istiyordu.”(s.34)

“Çocuklarının yorulmuş olabileceğini hesaba katmamıştı. Okulun nasıl geçtiğini bile sormamıştı.”(s.35)

“Sizin okul kaçta başlıyor?” diye sordu çocuklara. Fikri Bey böyle şeyleri pek merak etmezdi. Çocuklarının okullarıyla, dersleriyle hep anneleri ilgilenirdi.”(s.40)

“Fikri Bey ve ailesi bütün gece oyun oynadılar. Onu da öğretin, bunu da öğretin. Eşitlik güzel bir şeymiş, diye düşündü Fikri Bey.”(s.57)

“Fakat babası hiç istemiyordu Fikri Bey’in futbolcu olmasını. Okuyacaksın, adam gibi bir mesleğin olacak. Benim babam dümbelekçiydi, ben de dümbelekçi oldum. Tamam işimi severek yaptım ama hiç kimse bana saygı duymadı. Kimse “bey” demedi...Bırak bu futbol işlerini, doğru düzgün meslek sahibi olmadan gelme karşıma. Senden pek umudum yok ama neyse, demişti.”(s.100-101)

“Çocuklarından yardım istese nasıl olurdu ki? Bugüne kadar hiç çocuklarının derslerine yardım etmemiştir. Bir kere bile.”(s.119)

4.15.2 Eğitimde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Nitelikler:

Öğretmenlerin her duruma hazırlıklı olması, sabırlı ve anlayışlı olmasının öğrenciyle iletişimini kolaylaştıracağına yer verilmiştir. Öğretmen öğrenciye karşı önemli hususları doğru bir şekilde aktarırsa öğrenci de bu doğrultuda ilerleyecektir. Yalan söylemenin doğru olmadığını farkında olmalı hata yapsa ya da ödevini zamanında yapmasa bile bu durumu dürüstçe dile getirilmesinin daha önemli olduğunu öğrenciye yansıtmalı ve hissettirmelidir. Hatayı bilirse düzeltebiliriz ancak öğrenci yalanla bunu kapatmaya çalışırsa bu daha büyük sorunlara sebep olmaktadır. Öğretmen her an öğrenciye rol model olduğunu unutmamalıdır. Öğretmenler odasındaki davranışlarında dahi öğrencilerden beklediği kitap okuma davranışı gibi kendisinin de bu davranışları sergilemesi önem arz etmektedir. Eğitim- öğretim sürecinde bilgiden çok öğrencinin iyi, hoşgörülü, vatansever, dürüst bireyler olabilmesinin sağlanmak istendiği unutulmamalıdır.

İdareci yani okul müdürü her şeyden önce öğretmen olduğunun bilincinde olmalı önceliğinin öğrenci olması ve bu doğrultuda davranışlar sergilemesinin önemine yer verilmiştir. Okul müdürü, okul öğretmenlerine karşı yapılan saygısızlığa sessiz kalmamalı ve bu saygısızlığın doğru olmadığını dile getirmelidir.

“Neyse ki Nebahat Öğretmen tecrübeli, gün görmüş biriydi.”(s.22)

“Ben hiçbir öğrencimi unutmam. Kaç yaşına gelirse gelsin asla unutmam.”(s.26)

“Bu kadın dediğin kişi senin öğretmenin! Sadece senin değil, bu ülkenin öğretmeni! Bu ülkenin öğretmenlerine bu şekilde hitap edemezsin.”(s.27)

“Öğretmenler ellerinde kitaplarla oturuyorlardı.”(s.28)

“Hamdi Öğretmen sabırla çay doldurdu Fikri Bey’e.”(s.29)

“Bak çok zor şeyler beklemiyoruz senden. Biz burada eğitim öğretim adı altında öğrencilerimizi geleceğe ve hayata hazırlarız. İsteriz ki okuldan mezun olup da hayata karıştıklarında saygılı, dürüst, kendiyile, insanlarla, vataniyle, dünyayla ve tüm canlılarla barışık, huzurlu bireyler olsunlar.”(s.50-51)

“Ben her şeyden önce bir öğretmenim. Yanım çocuklarımın, öğrencilerimin yanındır. Ben onların menfaati için nerede çalışmam gerekirse orada çalışırım.”(s.86)

“İşi o ya zaten Fikri, işinin bir parçası bizim varlığımızı görmek ve bize bildiklerini öğretmek.”(s.88)

“Dürüst ol. Yalan söyleme. Dürüst olursan seni affeder.”(s.111)

4.15.3 Okulda Eğitim:

Okulun bir eğitim kurumu olduğu herhangi bir şekilde çıkar için maddi yardımda bulunarak yarar sağlanamayacağı aktarılmıştır. Okulda bütün öğrencilerin eşit, hiçbir din, dil, ırk,

ekonomik durum, ailesinin statüsü gibi unsurların fark yaratmadığı çünkü bu unsurların okulda hiçbir önem arz etmediğine yer verilmiştir. Herhangi bir öğrencinin başka bir öğrenciden daha önemli olmadığı daha ön planda yer almadığı çünkü bütün çocukların, öğrencilerin eşit olduğuna yer verilmiştir.

“Burası banka değil Fikri Dümbelek. Para yatıramazsınız. Burası bir hayır kurumu da değil. Öyle durduk yere para bağışlayamazsınız. Burası bir eğitim kurumudur ve biz eğitim adına ne gerekiyorsa onu yaparız.”(s.21-22)

“Ben dünyanın en önemli öğrencisiyim. Patronum ben ya. Okulda da en önemli öğrenci olmak isterim.

“E ama eşitsiniz. Kimin çocuğu olduğunuzun. Nerede oturduğunuzun, maddi durumunuzun, hiçbir şeyin önemi yoktur. Bütün çocuklar eşittir. Dünyanın en önemli öğrencisi diye bir şey yoktur. Çünkü bütün öğrenciler, bütün çocuklar önemlidir.”(s.52)

4.15.4 Eğitimde Öğrenci:

Bütün öğrencilerin eşit olduğuna, birbirlerine üstünlükleri olmadıklarına değinilmiştir. Çocuklar her konuda soru sorabilmekte ve cevap aramaktadırlar. Öğrencilerin bu yönünü geliştirmek için çaba sarf edilmeli aksi takdirde çocuklar kendi cevaplarını bulur ve doğruluğuna dikkat etmeyebilirler.

Öğrenciler sıkıldığı, tedirgin olduğu zaman sağlık ile ilgili türlü bahaneler öne sürüp okuldan ya da dersten çıkmaya çalışabilmektedirler.

“Matematik dersinde Fikri Bey’in bol bol karnı ağrıdı. Dört kere “İshal oldum!”, iki kere “Galiba kusacağım!”, üç kere “Sıra çok dar, sıkıştım!” bir kere de “Başımı sıraya çarptım!” bahanesiyle izin isteyip sınıftan çıktı.”(s.32)

“Çocuklar merak ettikleri soruların cevaplarını alamazlarsa, boş kalan yerlere kendileri cevap yazar, en güzel cevaplarını uydurururlardı.”(s.41)

“Dünyanın en önemli öğrencisi diye bir şey yoktur. Çünkü bütün öğrenciler, bütün çocuklar önemlidir.”(s.52)

BÖLÜM 5

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgulardan hareketle araştırmanın sonucuna bu sonuçlar doğrultusunda tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuç

Şermin Yaşar çocuk kitaplarında çocukların eğitime dair kültürden hareketle eğitim meselesinin birçok unsuruna eserlerinde yer vermiştir. Eğitimin en önemli unsurlarından biri olarak aileyi görmüş ve ailede eğitimin temelini doğru iletişim kurmak, çocuğun kendini anlatmasını sağlamaya fırsat vermek, çocuğun kendi kararlarını alabilmesi, kendi fikirlerini, beklentilerini, hayallerini rahatça açıklayabilmek ve ebeveynlerin bir zamanlar kendisinin de çocuk olduğunu unutmamasının çocuğun gelişimi için çok önemli olduğu eserlerinden anlaşılmaktadır.

Dedemin Bakkalı eserinde kahramanın yenilikçi fikirlerine hep karşı çıkmıştı bunun sonucunda kahramanımız kararını verdi. Okudu ve yazar oldu. Zamanında neden böylesin? Diyen yetişkinler kahramanımız yazar olunca aynı ben demeye başlamışlardı. Çocuk kalbi yapılanları unutmaz diyerek eser sonuçlanmıştır. Çocuğun büyüdüğü ortamdaki yetişkinler en baştan çocuğa kulak verseler, fırsat verselerdi kahramanımız sorunlarla karşılaşmadan, üzülmeden büyüyen bir yetişkin olabilirdi.

Para Ağacı eserinde ailesi tarafından beceriksiz, o hiçbir işi yapamaz onun yerine biz yapalım diye büyüttükleri kahramanımız vakti gelince tüm bu zorluklara, baskılara rağmen kendi kararlarını alabilen bir birey haline gelmiştir. Aile en başından çocuklarını destekleseydi kahramanımız çocukken daha sosyal daha özgüvenli olabilirdi.

İncelenen eserler çocuklar için hep mutlu ve iyi şekilde sonuçlanmıştır. Kahramanlarımız eserlerin sonunda sorunu bir şekilde çözmüştür. Kahramanların yetişkin haline dair bilgi verilen eserlerde yaşadığı tüm zorlukların üstesinden gelebilen yetişkinler olmuşlardır. Yetişkin olmalarına rağmen çocukken yaşadıklarını, çocuk olduklarını unutmamışlardır.

Eğitim ve gelenek ilişkisinde eserlerde bulunan unsurlardan hareketle geçmişe yani geleneksel eğitime bağlı kalmanın bireyin ve çağın ihtiyaçlarına geç kalınmasına sebep olabilmektedir. Biz ailemizden böyle gördük, çocuk için en doğrusunu anne-babası bilir, büyüyünce ne olacağı çoktan belli biz karar verdik gibi anlayışlar çocuğun gelişimde olumsuz rol alabilmekte çünkü çocuk kendi kararlarını verebilmeli, ne istediğini seçebilmelidir. Eğitim ve gelenek ilişkisinde geleneksel eğitim anlayışı eğitim ve birey ilişkisinde bireyin gelişimini doğrudan etkilemektedir. Birey özerk olmalıdır. İncelenen eserlerden de hareketle kendi kararlarını almasına izin verilmeyen ne yiyeceğini ne giyeceğini dahi seçmesine izin verilmeyen çocukların ilerleyen süreçte her şeyi kabullenen pasif kişiliğe sahip olmasıyla birlikte sorunlarla baş edememesine sebep olmaktadır. Birey her şeye hazır olarak yetiştirilir ve bunun bilincinde olursa kendi sorunlarıyla baş edebilir, sorunlarını çözebilir.

Okulda eğitim eserlerde bulunan eğitim meselelerinden hareketle okulun, derslerin, bilginin ne işe yarayacağını, neden gerekli olduğunu öğrenciye açıklamanın önemi üzerinde

durulmuştur. Eğitimin ve okulun sınavlardan ibaret olmadığına bilincinde olunmalı öğrencilerin sosyal, fiziksel, duygusal olarak da gelişiminin önem arz ettiğine değinilmiştir. Bu yüzden okulda eğitimde beklenen tek şeyin ders başarısı olmadığı öğrencinin kendi sorumluluklarını alabileceği, fikirlerini rahatça ifade edebileceği, sorularını çekinmeden sorabileceği, kendini güvende hissedebileceği bir ortam oluşturulmalıdır. Okula zorunluluktan ya da mecburiyetten gitmeyip kendini geliştirmek için gitmesinin farkındalığı öğrenciye kazandırılmalıdır. Okulda çağın, öğrencilerin gerekleri doğrultusunda kendilerini geliştirme fırsatı yaratılabilecek ortamlar oluşturulmalıdır. Örneğin, öğrenciler teknolojiye bu kadar ilgi duyarken bu konuda bilinçli kullanımı sağlayarak yazılım, kodlama gibi derslerle öğrencinin okula ve derslere ilgisi artırılabilir.

Eğitimde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler eserlerde bulunan eğitim meselelerinden hareketle en önemli şeylerden biri öğretmenin geçmişte öğrenci olduğunu unutmaması ve karşısına çıkan birçok durumu kendisinin de zamanında yaşamış olabileceğidir. Öğretmen, öğrenciye onları anladığını hissettirebilmeli, öğrencilerin ilgilerinin farkında olmalı, çağa ayak uydurabilmelidir. Öğretmenin, öğrencilerden tek beklentisi ders başarısı olmamalı önceliği öğrencinin özerk bir birey olup kendi kararlarını alabilen, kendi doğrularını yanlışlarını ayırt edebilen bir birey olmasını sağlamaktır. Öğretmen iyi bir gözlemci olmalı öğrencinin sorunlarını fark edebilmeli aynı zamanda ilgilerini, yeteneklerini keşfedip öğrencinin bu doğrultuda kendini geliştirmesine yardımcı olmalıdır. Öğretmen, öğrencinin hatalar yapabileceğinin farkında olmalı önceliği kusursuzluk değil hatalarından ders çıkarabilen, yanlışları telafi etmeye çalışan, her açıdan sağlıklı bireyler yetiştirerek toplumu inşa edecek nesilleri oluşturduğunun farkında olmalıdır.

5.2 Tartışma

Şermin Yaşar'ın eserlerinde ele alınan eğitim meselelerini tespit etmeyi amaçlayan araştırma kapsamında yazarın 15 çocuk kitabı incelenmiş elde edilen bulgulardan hareketle içinde bulunduğu zamanın kültürünü eserlerine aktardığı bu aktarım sırasında özellikle aile üzerinden iletişim, bireyin dikkate alınması, bireyin kararlarını kendi başına verebilmesi gibi eğitimin var olan kültür ile ilişkisinde dikkat edilecek birçok konu vardır. Bunlar; ailenin çocuğun gelişiminde kendi doğrularını tek doğru olmadığına bilincinde olması, ailede iletişimin, bireyi dinlemenin en önemli unsurlardan biri olduğu, aile yapamadığını ya da kendi planlarını çocuk üzerinden hayata geçirme anlayışının doğru olmadığı, çocuktan hep daha fazlasının ya da daha iyisinin beklenmesinin yanlış olduğu ve bu beklentinin bireyin gelişimine olumsuz katkısının olacağı, eğitimde teknoloji kullanımının tamamen yasaklanması değil de aslında teknolojiyi doğru ve ölçülü kullanabilmenin önemli olduğu ebeveynlerin de bu bilincin farkına varabilmesi, ailenin kendi ebeveynlerinden gördüğü gelenekselleşmiş, kalıplaşmış eğitim modelinden çığdaş, çocuğun ihtiyaçlarını, çocuğun beklenti ve hedeflerini dikkate alması gerekmektedir.

İlknur Çakır tarafından Dr. Öğr. Üyesi Kayhan Şahan danışmanlığında 2021 yılında, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde *Sevinç Çokum'un Romanlarında Eğitim Meselesi* isimli yüksek lisans tezinde Sevinç Çokum ailede eğitimde anne-babanın çocuklarını cesaretlendirmesi, kendi sorumluluklarını alabilen çocuklar yetiştirmesi gerektiğine yer verilmiş ve anne-baba çocuklarına sevgi, saygı ve kabul görme ihtiyaçlarını karşılamasının

gerekliliği üzerinde durmuştur. Şermin Yaşar'ın da eğitim meselesini ele alırken eserlerinde aynı doğrultuda kaleme aldığı anlaşılmaktadır.

Mustafa Asım Ekmekçiöğlu tarafından Prof. Dr. Mehmet Kırbıyık danışmanlığında 2023 yılında, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde *Şükufe Nihal Başar'ın Hikâye, Roman ve Gazete Yazılarında Eğitim Meseleleri* isimli yüksek lisans tezinde Şükufe Nihal Başar okul ve ailede iyi bir eğitim verilmediğinde milletin çöküşüne sebep olacağını dile getirmiştir. Eğitimde öğretmenin sahip olması gereken niteliklerini ele alırken öğretmenin mesleğini aşkla yapması, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya hazır olması gerektiğine, okuma konusunda öğrencileri ilgi ve yeteneklerine doğru yönlendirmenin çok önemli olduğu üzerinde durmuştur. Şermin Yaşar'ın da öğretmenin sahip olması gereken nitelikler meselesini ele alırken eserlerinde öğretmenin iyi bir gözlemci olup öğrencinin ilgi ve yeteneklerini keşfetmesinin önemi üzerinde durulmuştur. Eğitim meselesini aynı doğrultuda ele aldıkları anlaşılmaktadır.

Eserler hep mutlu sonla bitmiştir. Tüm zorluklara rağmen, olumsuzluklar devam etse de çocuklar çoğunlukla iyi bir yetişkin olmuştur. Bu durum umut verici olmakla birlikte gerçeklikten de uzak olabilmektedir.

5.3 Öneriler

Yapılan araştırmada Şermin Yaşar'ın eserlerinde eğitim meselelerine yer verdiği görülmüştür. Şermin Yaşar'ın eserlerinde aile, ailede iletişim, ailenin çocuk eğitimindeki rolü gibi ebeveynin çocuk üzerinde etkisi eserlerde çok ele alınmıştır. Bu yüzden Şermin Yaşar'ın eserlerinde ailenin çocuk eğitimi üzerindeki etkisi bir araştırma konusu olabilir.

Eserlerde çocuklar kendilerine benzer kahramanlar bulmaktadır. Bu durumdan hareketle eserlerin kahramanları üzerine bir inceleme çalışması yapılabilir. Birçok eserde kahraman ailesi ile düzgün iletişim kuramamakta, ailesi çocuğu dinlememekte, çocuk derdini paylaşılamamaktadır. Tüm bunlara rağmen kahraman iyi bir yetişkin olur. Çocukların kahramanlarla birçok benzerlik bulmasına rağmen her zaman sorunun iyi çözümlenmesi üzerine gerçeklik algısı bir araştırma konusu olabilir.

Dedemin Bakkalı-Çırac kitabındaki etkinlikler Türkçe öğretimi ve eğitim meselesi açısından tek tek incelenerek araştırma konusu olabilir. Çünkü bu kitap yazar ve okur etkileşimine açık bir şekilde okurun yapacağı etkinliklere yer verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında eğitim meselesini ele aldığı ve çocuk gelişimine uygun olduğu için ders kitaplarında yer verilen metinlerden olabilir. Güncel olarak çok okunan bir yazar olduğu için ders kitaplarında yer alırsa dikkat çekiciliği ve ilgiyi artırabilir.

Eğitim meselelerinde eğitim ve gelenek ilişkisi incelendiğinde eserlerde bu unsurun çokça yer aldığı görülmektedir. Bu yüzden ailenin ve çocuğun geleneksel eğitim anlayışı doğrultusunda Şermin Yaşar'ın çocuk kitapları bir araştırma konusu olabilir.

Önerilen araştırmalar yapılırken de Şermin Yaşar'ın eserlerinde eğitim meselesi adlı bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Şermin Yaşar'ın Çalışmada İncelenen Eserleri

- Yaşar, Ş. (2016). *Dedemin Bakkalı*, (10.Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2017). *Dedemin Bakkalı Çıracı*, (20. Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2019). *Abartma Tozu*, (4.Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2020). *Oh Ne Ala Memleket*, (1.Baskı), İstanbul: Doğan Egmont.
- Yaşar, Ş. (2020). *Bizimki*, (4.Baskı), İstanbul: Doğan Egmont.
- Yaşar, Ş. (2020). *Cingo*, (1.Baskı), İstanbul: Doğan Egmont.
- Yaşar, Ş. (2020). *Cebimdeki Mandalina Ağaçları*, (7.Baskı), İstanbul: Doğan Egmont.
- Yaşar, Ş. (2021). *Babaannem Geri Döndü*, (1.Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2021). *Hıhıcık*, (13.Baskı), İstanbul: Doğan Çocuk Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2021). *Pekicik*, (13.Baskı), İstanbul: Doğan Çocuk Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2021). *Dahacık*, (13.Baskı) İstanbul: Doğan Çocuk Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2022). *Lo*, (1.Baskı), İstanbul: Doğan Çocuk Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2022). *Para Ağacı*, (2.Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2023). *Cumhuriyet'in İlk Sabahı*, (1.Baskı), İstanbul: Kronik Yayınları.
- Yaşar, Ş. (2024). *Dünyanın En Önemli Öğrencisi*, (1.Baskı), İstanbul: Taze Kitap Yayınevi.

Yararlanılan Kaynaklar

Atatürk, M. K. (1959). *Atatürk'ün söylev ve demeçleri: 1906-1938*. Türk tarih kurumu basamovi.

Aydın, N. (2018). Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.

Başar, S. (2021). *Çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi çerçevesinde Şermin Yaşar'ın eserlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Siirt: Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Bowen, G. A. (2009). *Document analysis as a qualitative research method*. Qualitative research journal, 9(2), 27-40. s.27.

Cebecioğlu, T. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının estetik ölçütler bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Giresun: Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Çakır, İ. (2021). *Sevinç Çokum'un romanlarında eğitim meselesi*.

Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.

Dağ, A. (2021). *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Dinçay, E. (2016). *İsmail Gaspıralı'nın Edebî Eserlerinde Eğitim Sorunları Üzerine bir Araştırma* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).

Düz, R. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi.

Ekmekçioğlu, M. (2023). *Şükûfe Nihal Başar'ın hikâye, roman ve gazete yazılarında eğitim meseleleri*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi.

Evler, D. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik eserlerinde söz varlığı*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 11(1), 323-343.

Özkan, U. B. (2019). Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi. *Ankara: Pegem Akademi*, 4.

Uca, N., & Bulut, K. (2020). Ayla Kutlu'nun Hikâyelerinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kız Çocuklarının Eğitimi Sorunu. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 87-114.

Yeşildağ, N. (2024). *Şermin Yaşar'ın yetişkinler için yazdığı öykülerinde psikolojik travma*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Yeşim Nur KOÇ

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi
Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez

ORJİNALLİK RAPORU

%**20**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**12**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**4**

YAYINLAR

%**12**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

TÜM KAYNAKLARI EŞLEŞTİR (SADECE SEÇİLİ OLAN KAYNAĞI YAZDIR)

%8

★ Submitted to Kirsehir Ahi Evran Universitesi

Öğrenci Ödevi

Alıntıları çıkart

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

Kapat